

VESZPRÉM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

HATÁROZAT

Szám: 32/2021. (IV. 21.) MÖK határozat

Tárgy: Veszprém megye területfejlesztési dokumentumainak megújítása a 2021-2027-es uniós tervezési ciklusra való felkészülés jegyében – környezeti értékelés elfogadása

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének feladat és hatáskörében eljárva a Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Elnöke a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Kormányrendelettel kihirdetett veszélyhelyzetben, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján az alábbi határozatot hozza:

1. A Veszprém Megyei Közgyűlés Elnöke a 2021-2027 uniós tervezési időszak területfejlesztési dokumentumainak megújítása során a megyei területfejlesztési koncepció módosításához és az új megyei területfejlesztési programhoz kapcsolódó környezeti értékelés dokumentumát elfogadja. Az elfogadott környezeti értékelés a határozat 1. számú melléklete. (Digitális elérhetősége: [VESZPRÉM MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK MEGÚJÍTÁSA KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS](#))
2. Az elfogadott Környezeti Értékelés
 - a) dokumentumát közzé kell tenni a megye hivatalos honlapján
 - b) dokumentumát meg kell küldeni a területfejlesztés stratégiai tervezésért felelős miniszternek
 - c) elfogadásáról szóló tényközlő és általános ismertető híradást közzé kell tenni a térségi tömegtájékoztató eszközökön
 - d) elfogadásáról értesíteni kell a véleményezésbe bevont szervezeteket

Határidő: 1. pont esetében: azonnal
2. pont esetében: 2021. május 20.

Felelős: Polgárdy Imre, a megyei közgyűlés elnöke

Polgárdy Imre s.k.
a megyei közgyűlés elnöke

A határozat kihirdetésének napja: 2021. április 21.



KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

a Veszprém megyei területfejlesztési koncepció - a 2021-2027-es uniós tervezési időszakra történő felkészüléshez szükséges - módosításához, valamint a 2021-2027-es tervezési időszakra szóló Veszprém megyei területfejlesztési program megalkotásához

AZ EGYEZTETÉSI ELJÁRÁS KERETÉBEN BEÉRKEZETT VÉLEMÉNYEK ÉS JAVASLATOK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL
ÁTDOLGOZOTT, ISMÉTELTEN KIEGÉSZÍTETT VÁLTOZAT

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A PÉNZÜGYMINISZTERIUM PM/1244/2021. SZÁMÚ
2021. FEBRUÁR 18-ÁN KELT VÉLEMÉNYÉBEN FOGLALTAKRA

Megbízó: PESTTERV Pest megyei Terület-Település-
Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.

Vállalkozó: Térinfo Bt.

VESZPRÉM MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2021-2027 KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

MEGBÍZÓ:

PESTTERV Pest megyei Terület-Település-Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.
1085. Budapest VIII. Kőfaragó u. 9. 4. em. 2.

VÁLLALKOZÓ:

Térinfo Bt.

1185. Budapest, Munkács u. 7.

A VÁLLALKOZÓ KÉPVISELŐJE:

Dr. Kollányi László (Sztjv Sz-003/2017)	tájépítész, tájvédelmi szakértő, ügyvezető
--	--

Budapest, 2021 február 25.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	3
1. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése	5
1.1. A környezeti értékelés tematikája	5
1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz	6
1.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele	7
1.4. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése	10
1.5. A környezeti értékeléshez fenntarthatósági keretrendszere	11
2. Veszprém megye területfejlesztési koncepciója módosítása és területfejlesztési programja megalkotása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása	17
2.1. Veszprém megye területfejlesztési koncepciójának módosítása és területfejlesztési programja megalkotásának indokoltsága, célja tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket	17
Veszprém Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere	18
Veszprém Megyei Területfejlesztési Program célrendszere és prioritásai	19
2.2. A program prioritásainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása	20
2.3. A változatok közötti választások	21
2.4. A területfejlesztési dokumentumok célrendszerének összevetése a közösségi, az országos, illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal	21
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFK, 2013)	21
Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2017-2030)	23
IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020	24
Nemzeti Természetvédelmi Alapterv IV, 2015–2020	25
Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020	26
Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030	28
Nemzeti Tájstratégia (2018)	28
Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (NBS, 2015-2020)	29
Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv, 2017)	32
Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2018-2022 (Progressio Mérnöki Iroda Kft.)	32
Veszprém megye Klímastratégiája, 2018	36
Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT)	37
2.5. A területfejlesztési dokumentumok összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal	39
Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)	39
Veszprém megyei Integrált Területi Program (VMITP)	40
Balaton Kiemelt Térség Hosszútávú Fejlesztési Koncepcióját (2014-2030) aktualizált	41
Országos Területrendezési terv (Lechner Nonprofit Kft. 2019)	42
3. Veszprém megye területfejlesztési dokumentumainak környezeti hatásainak vizsgálata különös tekintettel a környezeti elemekre és rendszerekre (föld, víz, levegő, klíma, biodiverzitás, táj, épített örökség, egészség, gyógyhelyek stb.)	43
3.1. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervmódosítás tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése	43
Geomorfológiai, földtani, táji adottságok	43
Földtani felépítés, ásványi nyersanyagok	45
Talaj adottságok	45

Talajszennyezés	49
Felszíni vizek	50
Felszín alatti vizek, karsztvizek, gyógyvizek	51
Éghajlat	52
Felszínborítás, területhasználat	53
Művelési ágak megoszlása	55
Művelési ágak változása	56
Zöldfelület intenzitás	57
Erdőterületek	58
Védett természeti területek	61
Natúrpark	63
Országos Ökológiai Hálózat	64
Tájképvédelmi területek	67
Kulturális örökség	69
Településhálózat	71
Levegőtisztaság védelme	72
Zaj és rezgés elleni védelem	72
Felszíni és felszín alatti vizek védelme	73
3.2. A területfejlesztési dokumentumokban foglaltak céljainak, prioritásainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása	77
3.3. A területfejlesztési dokumentumokban foglaltak megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése	79
4. A területfejlesztési dokumentumokban foglaltak megvalósulása következtében várhatóan fellépő káros hatások elkerülésére a dokumentumokban javasolt intézkedések hatékonyságának értékelése, további szükséges intézkedések különös tekintettel a környezeti elemekre és rendszerekre (föld, víz, levegő, klíma, biodiverzitás, táj, épített örökség, egészség, gyógyhelyek stb.)	85
4.1. A dokumentumokban szereplő környezeti intézkedések értékelése	86
4.2. Javaslat a szükséges környezeti szempontú intézkedésekre	86
5. Javaslat a megyei területfejlesztési dokumentumok által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre	93
6. A megyei programban szereplő monitorozási javaslatok értékelése	95
7. Összefoglalás	95

1. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése

1.1. A környezeti értékelés tematikája

A Veszprém megyei területfejlesztési koncepció és program készítésének jogi alapját az 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről és a végrehajtásáról szóló 218/2009 Kormányrendelet a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről jelentik.

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban: Tftv.) határozza meg részletesen a megyei önkormányzatok területfejlesztéssel kapcsolatos feladat- és hatásköreit. A Tftv. 11. § (1) bekezdése a területfejlesztési feladatok kapcsán írja elő, hogy a megyei önkormányzatnak a területfejlesztési tervezéssel összefüggő feladatok ellátása körében az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban ki kell dolgoznia és el kell fogadnia a megye területfejlesztési koncepcióját és területfejlesztési programját. A módosítás célja, hogy meghatározza és aktualizálja a megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastruktúra hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, **táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve az erőforrások védelme.**

A Veszprém Megyei Közgyűlés 62/2013 (XII.19.) számú határozatával fogadta el Veszprém Megyei Területfejlesztési Koncepciót, amely 2017. május 25-én az 54/2017.(V.25.) MÖK határozat szerint módosításra került.

A 2021-27-es költségvetési ciklus előkészítése érdekében szükséges a fenti dokumentumok felülvizsgálata, átdolgozása, hiszen ezek a tervek alapozzák meg többek között az uniós források területi szintű felhasználásának tervezését.

A tervezés több lépésben történik. Elsőként a 2014-2020 közötti tervezési időszakhoz kapcsolódóan elfogadott, átfogó céljait tekintve 2030-ig érvényes területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és aktualizálása, módosítása történik meg (elsődlegesen a 2020-ban lejáró részekre). Második lépésben a 2020-ig érvényes területfejlesztési program megújításával a 2021-2027-es időszakra új területfejlesztési program kialakítása a rendelkezésre álló legfrissebb információk alapján.

Veszprém megye hatályos megyei területfejlesztési koncepcióját és programját, illetve a koncepció módosítását és az új területfejlesztési programot is a Pestterv Kft. készíti.

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (továbbiakban: Kr.) 1.§ (2) bekezdés a) pontja szerint a környezeti vizsgálat [Kvt. 43. § (6) bekezdés] lefolytatása mindig kötelező arra a tervre, illetve programra, amely az 1. számú mellékletben szerepel. A Kr. t. számú melléklet 1. pontja környezeti vizsgálat lefolytatására kötelezett tervként nevesíti a területfejlesztési koncepciót, programot. Ennek értelmében jelen esetben a környezeti vizsgálat lefolytatása kötelező.

A területfejlesztési tervezési folyamat során az alábbi olyan dokumentumok készülnek el, amelyekre közös környezeti vizsgálat készül:

- területfejlesztési koncepció (előkészítő és javaslattevő fázis) felülvizsgálata és módosítása,
- a területfejlesztési program (stratégiai és operatív programrész).

A környezeti vizsgálat tartalmának és részletezettségének megállapítása tárgyában a környezet védelméért felelős szervek szakmai véleményét kell kikérni (Kr. 7. § (1) bekezdése). A 2020 októberében kiküldésre került javasolt tematika a következő volt:

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

1.1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS TEMATIKÁJA

1.2. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK FOLYAMATA, KAPCSOLÓDÁSA A TERVEZÉSI FOLYAMATHOZ

1.4. A KÖRNYEZET VÉDELMEÉRT FELELŐS SZERVEK ÉS AZ ÉRINTETT NYILVÁNOSSÁG BEVONÁSA, A VÉLEMÉNYEK FIGYELEMBE VÉTELE

1.5. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSHEZ FELHASZNÁLT INFORMÁCIÓK LEÍRÁSA ÉS JELLEMZÉSE

2. VESZPRÉM MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA MÓDOSÍTÁSA ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA MEGALKOTÁSA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA

2.1. VESZPRÉM MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA MÓDOSÍTÁSA ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA MEGALKOTÁSÁNAK INDOKOLTSÁGA, CÉLJA, TARTALMÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ ISMERTETÉSE, KIEMELVE A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJÁBÓL FONTOS ELEMÉKET

2.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK CÉLRENDSZERÉNEK ÖSSZEVETÉSE A KÖZÖSSÉGI, AZ ORSZÁGOS ILLETVE MEGYEI SZINTEN KITŰZÖTT KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI, VALAMINT VÍZGAZDÁLKODÁSI CÉLOKKAL

2.3. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK ÖSSZEVETÉSE MÁS RELEVÁNS TERVEKKEL, KONCEPCIÓKKAL

3. VESZPRÉM MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMAINAK KÖRNYEZETI HATÁSAINAK VIZSGÁLATA

3.1. A JELENLEGI KÖRNYEZETI ÁLLAPOT RELEVÁNS, A TERMÓDOSÍTÁS TARTALMÁVAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN LÉVŐ ELEMINEK ISMERTETÉSE

3.2. A KONCEPCIÓ MÓDOSÍTÁS ÉS A PROGRAM ALKOTÁS CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETVE VAGY KÖZVETLENÜL KÖRNYEZETI HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK, OKOK FELTÁRÁSA

3.3. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKBAN FOGLALTAK MEGVALÓSULÁSA ESETÉN VÁRHATÓ, A KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK, KÖVETKEZMÉNYEK ELŐREJELZÉSE

3.4. A KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNYEK ALAPJÁN A TERVMÓDOSÍTÁS ÉRTÉKELÉSE

4. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKBAN FOGLALTAK MEGVALÓSULÁSA KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE A DOKUMENTUMOKBAN JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK HATÉKONYSÁGÁNAK ÉRTÉKELÉSE, TOVÁBBI SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

4.1. A DOKUMENTUMOKBAN SZEREPLŐ KÖRNYEZETI INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE

4.2. JAVASLAT SZÜKSÉGES KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSEKRE

5. JAVASLAT A MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKBEN FIGYELEMBE VEENDŐ KÖRNYEZETI SZEMPONTOKRA, INTÉZKEDÉSEKRE

6. ÖSSZEFOGLALÁS

1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz

A környezeti értékelés a Veszprém megyei területfejlesztési koncepció módosítás és területfejlesztési programjához készül. A koncepció és a program alkotás elvileg két külön tervezési folyamat, amelynél mindkettő megköveteli külön környezeti vizsgálat készítését. A két folyamat

azonban összefügg ugyanannak a területfejlesztési tervezési folyamatnak része, ezért a két programalkotásra egy, összevont környezeti vizsgálat készül.

A környezeti értékelés az Étv. 9. § (3) bekezdés szerinti véleményezésre kidolgozott dokumentáció részét képezi, a kiküldött környezeti értékelés tematikája szerint. A környezeti vizsgálat elvégzésére tehát a fejlesztési koncepció módosításával és program készítésével párhuzamosan kerül sor, annak önálló munkarészeként. Ennek következtében a környezeti értékelés során megismert eredmények befolyásolhatják a fejlesztési koncepció és program egyes részleteit és meghatározhatják a tervezés lehetőségeit, korlátait egyaránt.

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az iterációs jelleggel megvalósuló egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül folyamatos kapcsolat alakulhasson ki a területfejlesztési koncepció és a környezeti vizsgálat készítése között. A párhuzamosan készülő, a tervbe folyamatosan beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

A környezeti vizsgálat egy iterációs folyamaton keretében készült. A fejlesztési koncepció módosítás és program első munkaközi dokumentációját, változatát 2020. októberében bocsátotta a tervező rendelkezésre a Pestterv Kft. A folyamatos konzultáció 2020 decemberében zárult, jelen környezeti vizsgálat ennek az utolsó változatnak az eredményeképpen készült.

A területfejlesztési program kidolgozói konstruktív hozzáállással segítették az KV készítőinek tevékenységét és ez a pozitív hozzáállás számottevően hozzájárult ahhoz, hogy a környezeti értékelés elkészült. A tervezők fokozott figyelmet fordítottak a KV javaslatok figyelembevételére, bár a döntési mechanizmus (azaz egy - egy javaslat elfogadása vagy elvetése) nem mindig ismert az környezeti értékelés (KÉ) készítői előtt. Összességében megállapítható, hogy a tervező kollégák adatszolgáltatásukkal jelentősen elősegítették az KV munkacsoport tevékenységét, az KÉ javaslatai a véleményezési időszak után a végleges dokumentációba kerülhetnek be.

VMTK és VMTP környezeti vizsgálat ütemezése		határidők
1.	A KV készítésének szükségességéről nyilatkozat, illetve a tervezett tematika megküldése a 2/2005. (I.11.) Korm. rendeletben megjelöltek számára	2020.október
2.	Nyilatkozat beérkezések határideje	2020.10.25.
3.	A VMTFP Megalapozó Tanulmányának elkészülte	2020 november
4.	Környezeti Vizsgálat (KV) készítésének kezdete	2020.október
5.	A VMTFP környezeti értékelés (KÉ) munkaközi anyagának elkészülte	2020. december 7.
6.	A környezeti vizsgálat munkaközi anyagának megküldése véleményezésre	2020. december XX.
7.	A KÉ munkaközi anyagának véleményezési határideje	2020.december XX + 30 nap
8.	A vélemények figyelembevételével kiegészített KÉ elkészülte	2020. december XX + 45 nap

1. táblázat: Tervezési ütemezés

1.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele

A tervezett tematika megküldésre került (2020.10.30.) a vélemények megkérése érdekében a jogszabályban előírt szakhatóságok és érintettek számára. A határidőre beérkezett vélemények feldolgozásra kerültek és a vizsgálatban résztvevő szakértők azokat figyelembe vették a dokumentáció véglegesítésekor. Az egyeztetés során a környezeti szempontú javaslatok beépítésre kerültek a tervbe. A jogszabályban meghatározott tematika 30 napos véleményezési határidejéig az alábbi javaslatok érkeztek:

Szervezet neve	Vélemény beérkezett	Nyilatkozata
Veszprém Megyei Kormányhivata Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	2020.11.03.	A tervezett tematikával és a koncepció és program környezeti vizsgálatának együttes készítésével egyetért.
Veszprém Megyei Kormányhivata Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály	2020.11.05.	Egyetért
Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	nem érkezett	
Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	nem érkezett	
Győr- Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	2020.11.24.	A környezeti értékelés tematikáját elfogadja.
Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	határidőn belül nem érkezett	
Veszprém Megyei Kormányhivatal Állami Főépítési Iroda	2020.11.24	A környezeti értékelés tematikájával egyetért, azzal szemben észrevételt nem tesz, kifogást nem emel. A közös véleményeztetést jogszabály nem zárja ki.
Veszprém Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Növény és Talajvédelmi Osztály	határidőn belül nem érkezett	
Veszprém Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály	határidőn belül nem érkezett	
Veszprém Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály	2020.11.06	A termőföld mennyiségi védelmének érdeke vizsgálata miatt kéri, hogy a véleményezési dokumentációban a változással érintett, termőföldként nyilvántartott ingatlanokat külön jelöljék meg és az ingatlanokat érintő változásokról is külön kér tájékoztatást. E kiegészítéssel együtt elfogadja a környezeti értékelés tematikai javaslatát.
Veszprém Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály	határidőn belül nem érkezett	
Veszprém Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály	2020.11.06	A dokumentációban foglaltakkal kapcsolatban kifogással nem él. Egyetért azzal, hogy a környezeti értékelés összevontan készüljön.
Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Főosztály Közegészségügyi Osztály 1.	2020.11.20	A tematika nem terjed ki a megye területén található gyógyhelyekre gyakorolt hatás vizsgálatára. Szüksége kiegészíteni a tematikát a megye területén található gyógyhelyekkel (Balatonfüred: "balatonfüred" eng. Szám: 109/Gyf/197, Tapolca: "Tapolca Gyógyhely, eng.szám KEF-22081-7/2014)

Budapest Főváros Kormányhivatala Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Koordinációs Osztály	2020.11.09	A kulturális (műemléki és régészeti) örökség ismertetését fontosnak tartja.
Nemzeti Népegészségügyi Központ Országos Tisztifőorvos	2020.11.11	A tematikával egyetért, a kémiai biztonsági szempontok részletesebb kifejtését fontosnak tartja.
Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	2020.11.24	További követelmény támasztását nem látja indokoltnak. A két dokumentum együtt készítését lehetségesnek tartja.
Balatonkenese Város Jegyzője	2020.11.06.	A tervezett tematikával egyetért, azzal kapcsolatban észrevételt nem tesz a környezeti értékelés összevontan egy vizsgálati eljárásban is véleményeztethető
Sziadligeti Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője	2020.12.04.	Egyetért a tematikával.
Veszprém Megyei Kormányhivatal Bányászati Osztály	2020.11.26.	A bányatelkeket és a megkutaott ásványivagyton területeket ábrázolni szüksége.

2. táblázat: A tematika véleményezése

A környezeti értékelés egyeztetési dokumentációja és az eljárással összefüggő összes nyilvános dokumentum közzétételre került a Veszprém Megyei Önkormányzat hivatalos honlapján. [/www.veszpremmegye.hu/](http://www.veszpremmegye.hu/).

A partnerségi egyeztetés keretében az információk az alábbi csatornákon keresztül az érdeklődők számára is hozzáférhetővé váltak.

A nyomtatott dokumentáció megtekintésére a Veszprém Megyei Önkormányzat Hivatala (Veszprém, Megyeháza tér 1.) lehetséges munkaidőben.

A honlapon a munka aktuális anyagai elérhetők, velük kapcsolatban bárki véleményt és észrevételt küldhet levélben (Veszprém Megyei Önkormányzat Hivatala, Veszprém, Megyeháza tér 1.). A vélemények és észrevételek megadására az önkormányzat a nyilvánosságra hozatal időpontjától legalább 30 nap határidőt biztosított.

Az előzetes környezeti értékelés határidőre beérkezett véleményeit feldolgoztuk és a vizsgálatban résztvevő szakértők azokat figyelembe veszik a dokumentációk véglegesítésekor. A végleges tematika a következőképpen alakult:

- 1. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése**
 - 1.1. A környezeti értékelés tematikája
 - 1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz
 - 1.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele
 - 1.4. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése
 - 1.5. A környezeti értékeléshez fenntarthatósági keretrendszere
- 2. Veszprém megye területfejlesztési koncepciója módosítása és területfejlesztési programja megalkotása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása**

- 2.1. *Veszprém megye területfejlesztési koncepciójának módosítása és területfejlesztési programja megalkotásának indokoltsága, célja tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket*
Veszprém Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere
Veszprém Megyei Területfejlesztési Program célrendszere és prioritásai
- 2.2. *A program prioritásainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása*
- 2.3. *A változatok közötti választások*
- 2.4. *A területfejlesztési dokumentumok célrendszerének összevetése a közösségi, az országos, illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal*
- 2.5. *A területfejlesztési dokumentumok összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal*
3. ***Veszprém megye területfejlesztési dokumentumainak környezeti hatásainak vizsgálata különös tekintettel a környezeti elemekre és rendszerekre (föld, víz, levegő, klíma, biodiverzitás, táj, épített örökség, egészség, gyógyhelyekre stb.)***
- 3.1. *A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervmódosítás tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése*
- 3.2. *A területfejlesztési dokumentumokban foglaltak céljainak, prioritásainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása*
- 3.3. *A területfejlesztési dokumentumokban foglaltak megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése*
4. ***A területfejlesztési dokumentumokban foglaltak megvalósulása következtében várhatóan fellépő káros hatások elkerülésére a dokumentumokban javasolt intézkedések hatékonyságának értékelése, további szükséges intézkedések különös tekintettel a környezeti elemekre és rendszerekre (föld, víz, levegő, klíma, biodiverzitás, táj, épített örökség, egészség, gyógyhelyek stb.)***
- 4.1. *A dokumentumokban szereplő környezeti intézkedések értékelése*
- 4.2. *Javaslat a szükséges környezeti szempontú intézkedésekre*
5. ***Javaslat a megyei területfejlesztési dokumentumok által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre***
6. ***A megyei programban szereplő monitorozási javaslatok értékelése***
7. ***Összefoglalás***

1.4. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése

A KÉ tematika kialakításánál alapelveként került rögzítésre, hogy az értékelés csak a Veszprém megyei területfejlesztési koncepció módosítás és program várható környezeti hatásait értékeli. Nem vállal fel olyan feladatokat, melyeket más tervezési feladatok során kell megoldani (pl.: környezeti hatásvizsgálat, környezetvédelmi program, területfejlesztési koncepció, környezeti állapot mérések, stb.) Jelen dokumentum ezért a tervelőzményeken, fejlesztési szándékokon, valamint a tervezők által biztosított megalapozó dokumentumokon és hozzáférhető adatbázisokon alapszik. A tervmódosítás egyeztetési dokumentuma tartalmazza a környezeti értékelés kapcsán felmerülő környezeti konfliktusokat feloldó területfelhasználási-, szabályozási megoldásokat, környezetvédelmi intézkedési javaslatokat. Az értékelés a módosított területrendezési terv várható környezeti hatásait nézi, ezért az értékelés tárgya alapvetően a következők vizsgálatára terjed ki:

- a térségi területfelhasználási változtatások típusa, területnagysága, térbeli elhelyezkedése,
- a tervben megfogalmazott területhasználatok várható környezeti hatásai.

A környezeti értékeléshez új felmérések nem készültek, a felhasznált adatok forrása a következő volt:

- Országos Területrendezési Terv - 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről (OTrT);
- 15/2019. (XII. 13.) önkormányzati rendelettel jóváhagyott Veszprém Megyei Területrendezési Terve (VMTrT);
- Környezet védelméért felelős szervek által előzetes véleményezési eljárásban, illetve előzetes egyeztetések során közölt információk, adatok.
- Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2018-2022
- vonatkozó jogszabályok,
- illetékes államigazgatási szervek és szakhatóságok adatszolgáltatása,
- önkormányzati adatszolgáltatások,
- szakmai tanulmányok, elemzések,
- topográfiai térképek, légifotók, űrfelvételek (Landsat8, Sentinel2);
- megbízó által rendelkezésre bocsájtott digitális térképi fedvények (Országos Erdőállomány Adattár, MEPAR, földhivatali kataszter, védett területek, OTRT fedvények, Natura2000 és Országos Ökológiai Hálózat, stb.)
- publikus adatbázisok (GoogleMap, OpenStreetMap, STRM, ASTER DTM)
- vízgazdálkodási tervek (VGT)
- Lechner Tudásközpont adatszolgáltatásai

A környezeti értékelés bizonytalansági tényezője, hogy a megyei fejlesztési koncepció és program csak a lehetőségeket teremti meg arra, hogy tervezett új fejlesztések, beruházások megvalósuljanak. Hogy ebből valójában mennyi valósul meg az már a településrendezési eszközökön, a gazdasági környezeten, a piaci résztvevőkön, a lakosságon, vagy a gazdasági élet szereplőin múlik.

A környezeti vizsgálat kiindulópontja ezért a tervezett területfejlesztés célrendszere és a fejlesztési prioritások változtatások iránya, nagysága, esetlegesen területi elhelyezkedése.

1.5. A környezeti értékeléshez fenntarthatósági keretrendszere

A megyei területfejlesztési program környezeti teljesítményének értékeléséhez olyan elemzési-értékelési módszertant alkalmazunk, amely feltárja, hogy a dokumentumnak milyen közvetlen vagy közvetett kihatása lehet a környezetre, milyen környezeti hatások várhatók, illetve a hatások következtében, milyen természetűek és kiterjedésűek a várható hatások. A fenntarthatósági értékrend a fenntartható mezőgazdasággal, vidékfejlesztéssel, gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatással, valamint környezetvédelemmel kapcsolatos szemléletmódot, ellenőrzési kritériumokat, viszonyítási alapot kívánja rögzíteni. Vizsgáljuk, hogy van-e lehetőség megelőzni, vagy csökkenteni a várható hatásokat. Az elemzés arra a korábban elfogadott, regionális területfejlesztési operatív programok esetében sikerrel alkalmazott módszerre épít, hogy a területfejlesztési politika stratégiai szintjét (céljait és prioritásait) egy fenntarthatósági értékrendhez viszonyítjuk. A fenntarthatósági értékrend négy alappillére:

- A.) törekvés a térségi autonómiára
- B.) más térségek iránti felelősségvállalás
- C.) a térség megújuló képességének biztosítása
- D.) fenntartható térhasználat.

A négy pillér keretei között fogalmaztuk meg a területfejlesztési politika 16 kritériumból álló értékrendjét, amely a következők:

Minél nagyobb fokú térségi autonómiára való törekvés

A1 A térség erőforrásainak fenntartható hasznosítása

Erőforrások védelme A megye területi rendszerében erőforrásnak minősül minden közvetlen anyagi vonatkozásokkal (vagyon és jövedelmi viszonyokkal) összefüggésbe hozható társadalmi, gazdasági, környezeti erőforrás: Ásványkincsek, abiotikus megújuló energiahordozók (szoláris, vízenergia és geotermikus energia), biomassa produkció, termőterületek, kulturális és természeti örökség, termeléshez és szolgáltatáshoz szükséges tudás, munkaerő, infrastruktúra.

Erőforrások folyamatos feltárása

Fontos a kor kihívásaihoz és technológiai színvonalához igazodva a megye erőforrásainak folyamatos számbavétele, új erőforrás potenciálok azonosítása és hasznosítás (pl. megújuló energiák kinyerése, új ásványkincs- vagyon feltárása, a vidékies térségek felértékelődő rekreációs potenciáljának hasznosítása, a hagyományos termelési rendszerekkel előállított termékek iránti kereslet növekedésével e rendszerek újjáélesztése). Erőforrások hasznosításának hatékonyságnövelése.

A2 Stabil és kiegyensúlyozott külső erőforrás felhasználás

Törekvés a külső erőforrások igénybevételeinek minimalizálására: A megyei stabilitást és a globális gazdaság káros következményeihez (térségi adottságoktól független termelési rendszerek: idegen nyersanyagokkal vagy idegen munkaerővel történő termelés vagy hatalmas méreteket öltő mobilizáció) való hozzájárulás minimalizálását szolgálja a külső erőforrásoknak csak indokolt mértékben való igénybevétele. Termelj helyben, fogyassz helyben ösztönzése

Tudatos fogyasztás (térség adottságaihoz, esetleg hagyományaihoz illesztett magatartásformák ösztönzése a globális fogyasztói elvárásokkal szemben)

A mindenkor aktuális **megyei adottságokra** épülő, a megye erőforrásait hasznosító a térség gazdaságának és társadalmának igényeit szolgáló gazdasági termelés ösztönzése.

A **megyén belüli pénzügyi erőforrásokat** és döntéshozatalt igénylő befektetések preferálása. Ha a befektetések nem külső, hanem belső erőforrásokra támaszkodnak, a befektetésekkel kapcsolatos döntések nem a megyén kívül születnek meg, így sokkal nagyobb esélye van a térség adottságaihoz illeszkedő, a térség erőforrásait fenntartható módon hasznosító termelésnek.

Törekvés a más megyékkel, térségekkel való stabil és kiegyensúlyozott erőforrásáramra. Ha a más megyékkel, térségekkel fennálló gazdasági és társadalmi kapcsolatok kiszámíthatóvá, tervezhetővé válnak, ha a kölcsönösség jelét mutatják, azaz amikor a megyék képesek szolgáltatni egymás számára, munkamegosztást kialakítani egymás között. (pl. egy központi, kritikus tömeget megjeleníteni képes térség gondoskodik egy perifériusabb térség humánerőforrásának képzéséről, cserébe a periférius térség természet közeli termelési módokkal előállított termékeket nyújt, vagy egy térség társadalma számára más térségekben található a népszerű, rekreációs helyszínek, de a stabilitás miatt ismerik a rekreációs térség társadalmát, így kulturális gazdasági kapcsolatok is kialakulhatnak, ismeri a környezetét, így mint a sajátját óvja.)

A3 A társadalmi-gazdasági tevékenységek által gerjesztett folyamatok és áramok minél tartósabban a megyén belül tartása

Jövedelemáramlás és tőke minél hosszabban a térségen belül tartása. A megtermelt jövedelmek, lehetőleg a térségen belül kerüljenek elköltésre, illetve a térségből származó tőke lehetőleg a megyén belüli befektetésekbe vándoroljon. Természetesen olyan befektetésekbe, melyek a térség erőforrásait fenntartható módon hasznosítják, illeszkednek a megyei, területi adottságokhoz. A megyei gazdaság stabilitásához járul hozzá, ha jövedelemkiáramlás mérsékelte, ill. ha a befektetések nem külső, hanem belső erőforrásokra támaszkodnak, a befektetésekkel kapcsolatos döntések nem a megyén kívül születnek meg.

A tudás és az információáramlás minél hosszabban a megyén belüli tartása. A térség tudása a térségben hasznosuljon, itt váljon erőforrássá, ne más térségekben, miáltal erőforrás veszteséget okozna. Ha a tudást át tudják adni a térségen belüli szereplők egymásnak, és az információk csak akkor hagyják el a térséget, ha már a lehető legjobban hasznosulnak, akkor ez megvalósulhat. pl. a térség oktatásában részt vevők a térség fiatal generációnak adják át a tudást (ezáltal nagyobb garanciát kap az is, hogy ez a tudás tartalmazni fogja a helyspecifikus ismereteket, a helyi környezeti-társadalmi rendszerek működésével kapcsolatos ismereteket és helyi értékek iránti felelősséget is), ne kelljen máshol hasznosítani ismereteiket, vagy a térség képzett termelőereje, a térségben tudja hasznosítani ismereteit, itt végezzen munkát, itt váljon erőforrássá a tudása, vagy az helyben kialakult innováció, először helyben hasznosuljon, csak aztán más megyében, hiszen így válhat igazi versenyképességet jelentő erőforrássá.

Az anyagáramok minél hosszabban a megyén belül tartása. A helyi vagy nem helyi erőforrásokon alapuló termelést követően a térség terményei és termékei minél később minél feldolgozottabb módon hagyják el a területet.

Az energiaáramok minél hosszabban a tervezési területen belül tartása. A térségből származó energia minél nagyobb mértékben a térségben hasznosuljon, a térség energiaellátását minél nagyobb mértékben más térségek erőforrásai nélkül, a helyi adottságokhoz illeszkedő módon elégítse ki.

A megye és a kistérségek gazdasági szereplői és társadalma közötti kapcsolatok erősítésének ösztönzése. A gazdasági szereplők egymásközi és a társadalommal való kapcsolatainak elmélyítése lehetővé teszi a térségen belüli kereskedelem és munkaerő piac kibontakozását, bátorítja az erőforrások térségen belüli áramlását, valamint a térségi társadalmi és gazdasági igényekhez igazított szolgáltatás, termelés és fogyasztói kultúra kialakulását.

A4 Autonóm közösségi döntéshozatal

A megye saját közösségi döntéshozatali kompetenciáinak növelése. Fenntartható térség nincs, ha az adott térségnek nincs bizonyos fokú döntéshozatali kompetenciája saját közügyeinek, társadalmi és gazdasági folyamatainak szabályozása felett. A térség döntéshozatali felelőssége csak saját kompetenciájáig terjed.

A térségen belüli egyes közösségek döntéshozatali kompetenciáinak harmonikus növelése. A megyei szintek alatt, a jelenleg a településekben (későbbiekben a járásoknál) jelenik meg újra érdemi menedzsmenti kompetenciákkal rendelkező szint. A települések forrás eszközei ugyan korlátozottak, de jogszabály alkotási kompetenciái meglehetősen tágasak.

Más térségek iránti felelősségvállalás

B1 Problémák helyben való kezelése

Megyehatáron átlépő káros anyag kibocsátás minimalizálása. Megyehatáron kívüli társadalmi problémák előidézésének elkerülése.

B2 Más térségek közösségi döntési kompetenciái csorbításának elkerülése

Más térségek társadalmainak fenntartható életmódjának bátorítása.

Térség határian kívüli gazdasági problémák előidézésének elkerülése.

B3 Anyagáramok ciklusainak megyén belül való zárása

Az energiaáramok közül a megújuló energiaáramok, illetve a termékek és termények (biomassza) életciklusai lehetőségek szerint a térségen belül záródjanak. A természetes és fenntarthatón táji ökoszisztémákhoz hasonlóan lehetővé kell tenni, hogy a térségen belüli anyagmozgás minél inkább egy térségen belüli körforgásban valósuljon meg. Ahol az anyag körforgása lehetővé teszi ugyanilyen fontos a rendszerben történő gondolkodás is. Az anyag és energiaáramok térségen belüli a térség társadalmát arra is készteti, hogy önmaga oldja meg a saját produktumainak újra feldolgozásának, ill. hulladékának elhelyezésének problémáját, azzal ne más térségeket terheljen. A kapacitásokat figyelembe véve szükséges venni és a hulladékáramok beavatkozási pontját a lehető legjobban meghatározni.

A megye megújuló képességének biztosítása

C1 A társadalom megújuló képességének térségi biztosítása

A demográfiai megújulás képessége. A kivándorlás vagy a produktivitás csökkenése miatt előregedő térségek társadalmi pályának elkerülése.

A generációk harmonikus térbeli egymás mellett élésének biztosítása. Ne alakuljanak ki a térségek között vagy a térségen belül generációk szerint szegregált közösségek.

A generációk közötti igazságos és funkcionális munkamegosztás lehetőségének biztosítása. A generációk találják meg szerepüket a térségi társadalmi munkamegosztásban, ne legyenek jelen a térségben „eltartottnak” mondott funkciót vesztett generációk (pl. idősök tapasztalat átadásának biztosítása, családi vagy közösségi keretben részvállalás a gyereknevelésben, fiatalok munkanélküliség visszaszorítása, fiatal munkavállalóknak lehetőség biztosítása).

Az erőforrásokat - tekintettel a jövő generációira - felelősen kell felhasználni. De ha például új szén technológiák felhasználásával viszonylag kevés szén felhasználásával környezetkímélő technológia alkalmazásával gazdasági fellendülést lehet elérni, azt ki kell használni a térség fejlődése érdekében.

Támogatni kell azokat az intézményesített és önkéntes formákat, amelyek elősegítik a **nemzedékek közötti tudás és kultúra átadását.** Ne szakadjanak meg az életviteli, kulturális, közösségi életmódbeli, termelési ismeretek átadásának láncolata a térségben. Legyen legalább aki ismeri a térség hagyományait, termelési módjait, az ez irányú örökségét összesen, még ha ezek már nem is folytathatók a gyakorlatban.

C2 Kulturális és tudományos innováció feltételeinek biztosítása

Az új kulturális teljesítmények létrejöttének folyamatos biztosítása. Az új technológiai és tudományos eredmények létrejöttének biztosítása.

Az új technológiai és tudományos eredmények alkalmazásának biztosítása. Ez nem csak a térségben létrejött innovációt jelenti, hanem minden kurrens adaptálandó ismeretet.

C3 A környezeti elemek megújuló képességeinek biztosítása

Az éghajlatváltozás negatív hatásainak mérséklése, a **CO2 kibocsátás** megyei szintű csökkentése. A megye **biológiai sokféleségének** megőrzése. A tájjellegű környezet- és természetkímélő termelés biztosítása. A természetmegőrző mező- és erdőgazdaság, ökológikus vidékfejlesztés. A **vízkezelések** és vizes élőhelyek megóvása. **Amegújuló természeti erőforrások** (nap- és szélenergia, biomassa, termásvíz) hasznosítása, a térségen belül tartása. Hasznosításuk csak a megújuló képességüket figyelembe véve lehet igénybe venni. A térség **jó környezeti és ökológiai** állapotának megőrzése érdekében törekedni a szennyezések és a hulladék kibocsátás megelőzésére, a kibocsátások minimalizálására.

Fenntartható térhasználat

D1 Zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős területhasználat

A fejlesztések hely kiválasztásánál prioritást kell élveznie, a termő, ill. kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételét nem érintő, környezetét nem terhelő helyszínek.

Fejlesztés csak abban az esetben helyezhető el termő, ill. kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételével, ha nincs más alternatívája.

A természetes **erdőtársulások** nem vagy csak nagyon korlátozott léptékben képesek megújulásra, területük igénybevétele a fejlesztések során **nem pótolható, áthelyezhető**.

D2 Közkincsek, közérdekű létesítmények, rendezvények hozzáférhetősége

A fejlesztések során a **közkincsek nyilvános elérésének**, megközelítésének, megismerésének lehetőségét **nem szabad korlátozni**. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek korábban elzárt területek hozzáférését teszik lehetővé. Közkincsnek minősül: természetes folyó és állóvizek partjainak, erdőterületek, hegycsúcsok, szigetek, a fényszennyezéstől mentes éjszakai égbolt, kilátópontok, védett természeti és kulturális értékek (kiv. szigorú természetvédelem alá vont területek). Korlátozásnak minősül, ha a fejlesztések következtében a nem motorizált közlekedéssel a színhelyek megközelítése jelentősen leromlik, a szükséges idő növekedik, vagy ha a fogyatékkal élők hozzáférési lehetőségei nem javulnak a fejlesztések során.

A fejlesztések nem bátoríthatják a közutakon kívüli gépjármű mozgást, mely egyébként is szigorú kontroll alatt tartandó. Az ilyen jelleg, szabadidős tevékenységek csak korlátozott kiterjedés, és kijelölt területeket érinthetnek, a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájak, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területeken nem végezhetők.

A fejlesztések megvalósítása során nem támogatható az igényekhez igazodó tömegközlekedési eszközökkel nem látogatható új létesítmények, rendezvények megvalósítása.

Nem támogatható olyan fejlesztés, mely a társadalom fogyatékkal élő csoportjainak a létrejövő új létesítmények, rendezvények látogathatóságát nem teszi lehetővé, ill. a meglévő attrakciók hozzáférését nem javítja.

D3 Adminisztratív és gazdasági tevékenységek értékmegőrzést szolgáló térszervezése

A **fejlesztések nem darabolhatnak fel egységes ökológiai rendszereket** és kultúrtájakat, társadalmi csoportok településterületét (pl. nemzeti kisebbség).

A fejlesztések megvalósítása csak a terhelhetőség határáig növelheti a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájak, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területek állandó lakónépességét, a területen áthaladó tranzit forgalom mennyiségét. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ez utóbbit csökkentik. A lakónépesség növelésének célterületei a nem védett tájak, kiemelten a települések belterületei és az azokhoz kapcsolódó természetvédelem alatt nem álló területek.

A fejlesztések megvalósítása **nem eredményezhet** ugrásszerű, és a helyi lakónépességet sokszorososan meghaladó **üdülőnépesség megjelenését** a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területeken.

A fejlesztések (kiv. kombinált közlekedésre irányuló fejlesztések) megvalósítása nem növelheti többszörösére a lakott területeken, természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező térségekben a **koncentrált parkolási igényeket**. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ez utóbbit csökkentik.

D4 A társadalom közelebb hozása a helyi környezetéhez

A **biomassza, mint megújuló energiaforrás** használata csak kisléptékű autonóm energiagazdálkodási rendszerekben támogatható. Ez az energiaforrás csak akkor tekinthető megújulónak, ha felhasználása a népességhez közel történik, átlátható és nyomon követhető az újratermelése és a felelősség teljes fenntartható használata.

A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a területtel rendelkező **magántulajdon gondozása** iránti felelősség tudatosítását.

A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a szűkebb **helyi környezet értékeinek megismerését** és tudatosítását (mi hogyan és miért valósult meg).

A **mező- és erdőgazdálkodásban a természetközeli gazdálkodási gyakorlatot**, mint fenntartható gazdálkodási módszereket kell támogatni és azt a lakosság számára megismerhetővé tenni.

D5 Az utazási idő csökkentése és kulturált hasznosítása

A fejlesztések megvalósítása nem hathat a **térségek lakosságának rendszeres közlekedési idejének és távjának növelése** irányában (beleértve a nem motorizált, pl. gyalogos és kerékpáros közlekedést is). A fejlesztések így nem növelhetik a napi városi munka- és lakóhely közötti ingázás idejét, távolságát (kiv. új munkahelyek létesítése).

A munkahelyteremtő fejlesztések hely kiválasztásában prioritásként meg kell jelennie, a minél rövidebb munkába járási időnek is.

A fejlesztéseknek nem szabad akadályozni a **településen belüli nem motorizált (gyalogos, kerékpáros) ingázás** lehetőségét. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek az akadályok felszámolását segítik.

A közlekedési fejlesztéseknek segítenie kell, hogy a népesség (különösen agglomerációs és vidéki) helyben ki nem elégíthető szükségletei időben és távolságban rövidülő utazási kényszerrel tehesse meg, melynek fejlesztésén belül:

- Elsődleges prioritással bír a nem motorizált gyalogos és kerékpáros közlekedés, illetve a központi funkcióknak az ilyen formában elérhető hatótávolságon belüli kialakítása;

- Másodlagos prioritással bír a tömegközlekedés fejlesztése (valódi az igényekhez igazodó szolgáltatásként);
- Harmadlagos prioritást jelent a kombinált (parkolj és utazz) rendszerek fejlesztése;
- Csak utolsó sorban jelenhet meg az egyéni motorizált közúti közlekedési lehetőségek fejlesztése.

A motorizált tömegközlekedés-fejlesztésen belül kiemelt prioritással bír:

- a **gyalogos-kerékpárosközlekedés** vasúttal (városon kötöttpályás, elektromos és gázüzem, is) vagy vízi közlekedéssel (másodsorban busszal) kombinált rendszerei (állomások megközelíthetősége: járható út, közvilágítás; kiszolgálóhelyiségek; kerékpártárolás; kerékpárszállítás);
- a **vasúti** (városon kötöttpályás, elektromos ill. gázüzem, is) belül és vízi közlekedésfejlesztés, valamint a vasút-busz, hajóbusz kombinált közlekedés.

A fejlesztések nem csökkenthetik az utazással töltött idő kulturális és szociális célú kihasználásának lehetőségeit. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek növelik ezeket a lehetőségeket.

D6 Az áruszállítás károkozásának mérséklése

Az áthaladó **tranzit áruszállítás szervezésére irányuló fejlesztés** a közúti szállítás arányának csökkentésére, illetve a vízi, a vasúti és a kombinált közlekedési formák használatára irányuljon. **A cél vagy kiinduló állomásnak tekintő áruszállítás szervezésére** irányuló fejlesztésben prioritást kell, hogy élvezzen a vízi, a vasúti és a kombinált közlekedési formák használata. A regionális és nemzetközi közúti közlekedési folyosók kiépítése során minden esetben sorrendi prioritást kell élvezni a tervezett elkerülő szakaszok kiépítésének.

2. Veszprém megye területfejlesztési koncepciója módosítása és területfejlesztési programja megalkotása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

2.1. Veszprém megye területfejlesztési koncepciójának módosítása és területfejlesztési programja megalkotásának indokoltsága, célja tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése szerint „A megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A megyei önkormányzat képviselő-testülete a közgyűlés.”

A törvény alapján a területfejlesztés a megyék (megyei önkormányzatok) egyik legfontosabb feladata. A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tftv.) alapján a megye vált a területfejlesztés legfontosabb területi szintjévé.

A Veszprém Megyei Önkormányzat 2014-ben készítette el a 2014-2020-as időszakra szóló megyei gazdaságfejlesztési programot, aminek fő célkitűzéseit öt projektcsomag tartalmazta. **Veszprém megye területfejlesztési koncepcióját** a Veszprém Megyei Közgyűlés 62/2013 (XII.19.) számú határozatával fogadta el, mely 2017. május 25-én az 54/2017.(V.25.) MÖK határozat szerint módosításra került. Veszprém Megyei Jogú Város Közgyűlése 383/2013 (XII.19.) számú határozatával egyetértett a Veszprém Megyei Területfejlesztési Koncepcióval. A gazdaságfejlesztési részprogram részletesen kitért a megye természeti-, táji és egyéb stratégiai fontosságú erőforrásainak megőrzésére, fenntartható használatára, az energiahatékonyság és a környezet védelmére. A területfejlesztési koncepció alapjaira építve Veszprém Megyei Közgyűlés 47/2014.(IX.25.) számú határozatával fogadta el **Veszprém Megye Területfejlesztési Programját**. Veszprém Megyei Jogú Város Közgyűlése 207/2014.(IX.11.) számú határozatával egyetértett a Veszprém Megyei Területfejlesztési Programmal.

A 2021-2027 közötti fejlesztési időszakot megalapozó új területfejlesztési koncepció készítése tartalma a Pénzügyminisztérium 2020. szeptember 25. keltezéssel kiadott szakmai iránymutatása¹ szerint történik.

Veszprém Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere

Átfogó célok:

1. Gazdasági növekedés, a térségi potenciálokra építő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés

Az átfogó cél elérését szolgáló stratégiai célok:

- 1.1. Gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés és a fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztése a foglalkoztatás bővítésével a versenyképes, innovatív és zöld gazdaság fejlesztésével
- 1.2. A Balaton térségére és az innovációs tengelyekre specializált gazdaságfejlesztés a térségi és a helyi potenciálok fenntartható kihasználásával
- 1.3. Vidéki térségek értékalapú megújítása, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása, e térségek leszakadásának megállítása, és újbóli fejlődési pályára állítása

2. A lakosság életminősége javítása, „jól léte” biztosítása, a XXI. század nyújtotta technikai lehetőségek sokoldalú alkalmazásával, a helyi társadalmak fejlesztése

Az átfogó cél elérését szolgáló stratégiai célok:

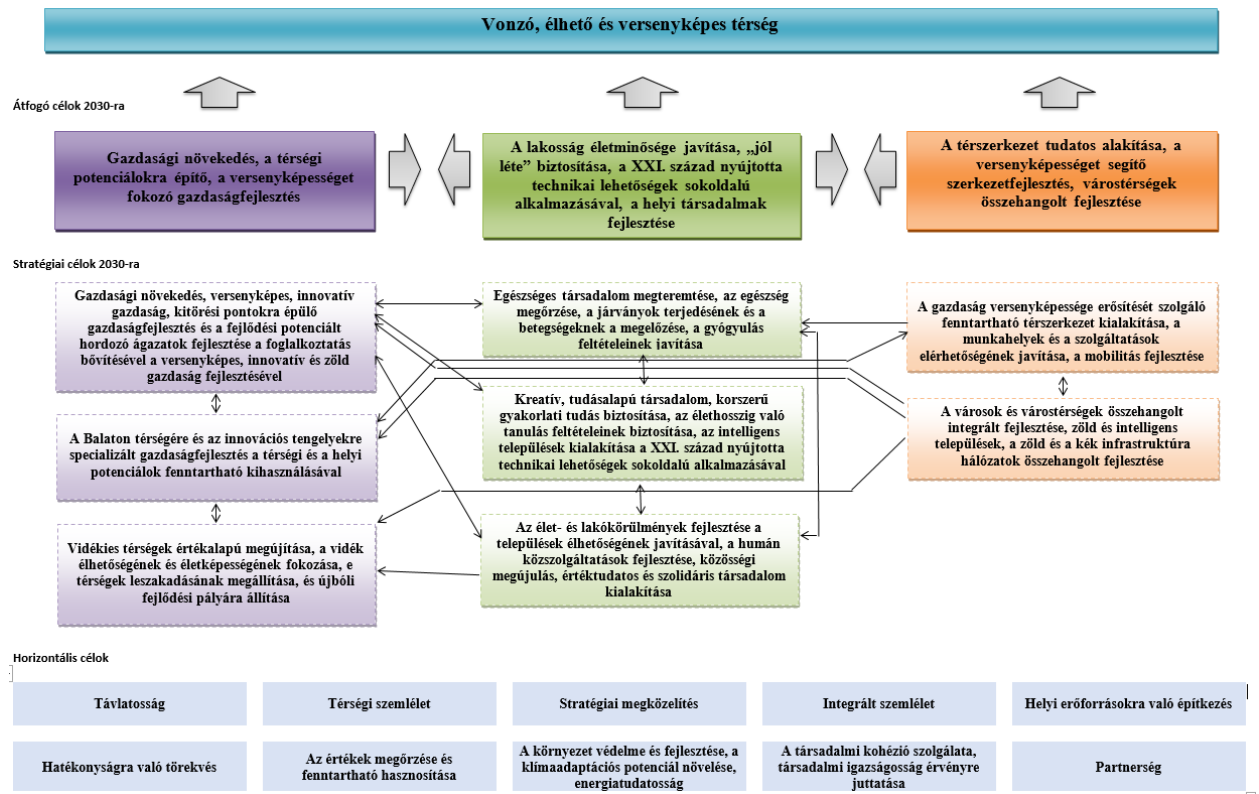
- 2.1. Egészséges társadalom megteremtése, az egészség megőrzése, a járványok terjedésének és a betegségeknek a megelőzése, a gyógyulás feltételeinek javítása
- 2.2. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az élethosszig való tanulás feltételeinek biztosítása, az intelligens települések kialakítása a XXI. század nyújtotta technikai lehetőségek sokoldalú alkalmazásával
- 2.3. Az élet- és lakókörülmények fejlesztése a települések élhetőségének javításával, a humán közszolgáltatások fejlesztése, közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom kialakítása

3. A térszerkezet tudatos alakítása, a versenyképességet segítő szerkezetfejlesztés, várostérségek összehangolt fejlesztése

¹ Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a 2021-2027 közötti tervezési időszakra, valamint a területfejlesztési koncepciók felülvizsgálatához, módosításához

Az átfogó cél elérését szolgáló stratégiai célok:

- 3.1 A gazdaság versenyképessége erősítését szolgáló fenntartható térszerkezet kialakítása, a munkahelyek és a szolgáltatások elérhetőségének javítása, a mobilitás fejlesztése
- 3.2. A városok és várostérségek összehangolt integrált fejlesztése, zöld és intelligens települések, a zöld és a kék infrastruktúra hálózatok összehangolt fejlesztése



1. ábra A területfejlesztési koncepció célrendszere

Veszprém Megyei Területfejlesztési Program célrendszere és prioritásai

A prioritások sok eleme összefügg és hat egymásra. A prioritások tartalmának meghatározásakor a nagy társadalmi kérdések megoldására, a közigazgatás átfogó reformjából fakadó feladatokra koncentráltunk. E nagy társadalmi kérdések integrált megközelítést igényelnek.

1. Prioritás:

A megye ipari-innovációs tengelyeire, turisztikai térségeire specializált gazdaságfejlesztés a kutatás-fejlesztés-innováció erősítésével és a fenntartható munkaerőpiac feltételeinek biztosításával, a versenyképesség növelése

2. Prioritás:

A területi potenciál erősítése a vidéki térségekben, a városok és térségeik összehangolt integrált fejlesztése, fenntartható térség- és településfejlesztés

3. Prioritás:

Kreatív, versenyképes tudással rendelkező jól képzett, a korszerű digitális megoldások nyújtotta lehetőségekkel élni képes modern és egészséges társadalom, amely számára biztosítottak a gyógyulás, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés javuló feltételei

4. Prioritás:

A megye külső és az egyes térségei közötti belső kapcsolatrendszerét javító, a munkahelyek és szolgáltatások jó színvonalú elérhetőségét korszerű és fenntartható módon biztosító mobilitás

5. Prioritás:

A természeti erőforrások megóvása, a természeti környezet és a vizek védelme, a környezeti állapot javítását szolgáló közműfejlesztés, a klímaadataptációs képesség fokozása, az energiatudatosság és energiahatékonyság növelése

2.2. A program prioritásainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló - 2011-ben módosított - 1996 évi XXI. Törvény szerint a területfejlesztés feladata egyrészt az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, másrészt a rövid, közép- és **hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása**, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.

A **külső koherencia vizsgálatot** a releváns tervekkel, országos koncepciókkal való konzisztencia vizsgálat bemutatását a környezeti értékelés következő, 2.4. fejezete tartalmazza. A területfejlesztési program további kitekintést ad a 2020-2027 időszakra készülő Operatív Programok kapcsolódási lehetőségeihez.

A stratégiában kijelölt prioritások a szomszédos megyék, illetve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet – stratégia készítés időpontjában ismert - fejlesztési irányjaival összhangban kerültek meghatározásra. A Veszprém Megyei Önkormányzat a külső koherencia hatékonyságának növelése érdekében egyeztetést kezdeményezett valamennyi szomszédos megye önkormányzatával a szomszédos megyékkel történő együttműködés lehetséges tématerületeinek meghatározása érdekében, olyan célok és intézkedések kidolgozására, amelyek megvalósítása megyehatárokon átnyúló szándékot és eszközöket kíván meg.

A **belső konzisztencia vizsgálat** szerint a Program célrendszere a Koncepció célrendszerére épül, azt fejleszti, bontja tovább, ezért a két fejlesztési dokumentum célrendszerének belső konzisztencia vizsgálata együtt történik.

A területfejlesztési koncepció céljainak és a területfejlesztési program prioritásainak részletes összeveztését a program 5.1. fejezete (A célok és a prioritások közötti kapcsolatok azonosítása) részletesen tartalmazza.

A stratégiai program, mely 2030-ra fogalmaz meg jövőképet, hosszú távú átfogó célt, és prioritásokat nem igényli a teljes részletességet, így ezen a szinten még nem jelennek meg a gazdaság, a társadalom és a környezet közötti szempontok ütközései. A megyei területfejlesztési program öt prioritást fogalmaz meg, amelyek közül az első négy a gazdaság fejlesztésére, a

térsekezet fejlesztésre, az elmaradottat vidéki térségek kiegyenlítéséről szól, míg az ötödik prioritás tartalmazza a természeti erőforrások megóvását, a természeti környezet védelmét. Az operatív tervek készítésénél külön kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a horizontális jellegű prioritások minden konkrét beavatkozásnál, fejlesztési elképzelésnél megjelenjenek.

A **környezeti szempontok** érvényre jutásának leggyakrabban a **gazdaságfejlesztési érdekek** szabnak gátat, melyen belül egy jellemző konfliktusforrást jelent a **közlekedésfejlesztés** és az ebből eredő terhelések megnövekedése. Az elérhetőség javítása, a mobilitás erősítése Veszprém megye fejlesztésének sarkalatos kérdése. Veszprém megyei program fontos céljai közé tartoznak a gazdasági hatékonyság növelése, az erőforrások jobb kihasználása, és a közlekedésfejlesztés is. A programalkotás szintjén ezek a fejlesztések nem állnak feltétlen ellentétben a környezet megóvásával. Az esetleges ellentétek feloldását az operatív tervek készítésénél szigorú feltételek, környezeti mutatók, határértékek, indikátorok megfogalmazásával kell biztosítani.

Mindezen által mind az öt prioritási tengelyben meghatározott beavatkozások és műveletek összhangjára az alacsonyabb rendű tervezésnél kell majd kiemelt figyelmet fordítani, hogy a fenntarthatóság elvei és a környezeti szempontok a konkrét területegységek esetében, és a megvalósítás szintjén is érvényesülhessenek.

Összességében megállapítható, hogy a megyei program prioritásainak vizsgálatakor egymásnak markánsan ellentmondó alapelvek, célok nem fedezhetőek fel.

2.3. A változatok közötti választások

A megyei területfejlesztési program nem tartalmaz változatokat. Ez azonban nem tartozik feladatai közé. A 2/2005. (I.11.) Korm. rend.-ben előírt fejezet a környezeti értékelésben így nem releváns.

2.4. A területfejlesztési dokumentumok célrendszerének összevetése a közösségi, az országos, illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFK, 2013)

A környezetvédelmi, fenntarthatósági célokat széleskörűbben az NFFK fogalmazza meg. A keretstratégia természeti erőforrásokkal kapcsolatos célja a környezeti eltartóképességet, mint a gazdálkodás korlátját érvényesíteni. Cél többek közt a biodiverzitás fenntartása, táji és természeti értékek megőrzése, a beépítettség csökkentése és a fenntartható hozamon alapuló gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal. További cél a környezeti terhelések csökkentése, valamint a nem megújuló természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodás. A célok megvalósításában a keretstratégia kiemeli a családok és polgárok, vállalkozások, kisközösségek és civil szervezetek, valamint az országos és helyi kormányzás feladatait. A keretstratégia külön kiemeli, hogy a természeti erőforrások által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások komplex rendszerét. A szolgáltatások a természetes és az ember által módosított ökoszisztémák által a társadalom számára biztosított közvetett és közvetlen hasznokat jelentik. Ilyen hasznok a termeléssel összefüggő szolgáltatások (pl. élelem, takarmány, nyersanyag), a természeti körfolyamatokkal kapcsolatos szabályozó szolgáltatások (pl. klímaszabályozás, beporzás, árvízvédelem), a támogató

szolgáltatások (pl. tápanyag-körforgás, talajok keletkezése), és a kulturális szolgáltatások (pl. pihenés-feltöltődés, oktatás, művészeti inspiráció).

A négy alapvető nemzeti erőforrás területén a célok rendszere a következő:

Emberi erőforrások Cél a népességében stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom.

Társadalmi erőforrások: Cél a fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák es attitűdök erősítése. Mivel minden társadalom környezete folyamatosan változik, e változáshoz saját önazonosságunk megtartása mellett alkalmazkodnunk kell. Ebből fakadóan karban kell tartanunk azon ismereteinket, amelyek a közösség összetartozását es fennmaradását szolgálják.

Természeti erőforrások: A környezeti eltartó képességét, mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni.

Gazdasági (fizikai) erőforrások: Fontos az önrendelkezés megfelelő szintjének fenntartása a gazdaságpolitikai döntésekben. Cél a fizikai tőke szelektív gyarapítása, a közösségi tőkejavak amortizációjának pótlása. Kiemelt feladat a vállalkozói réteg megerősítése, a hazai tőkebefektetések fokozatos növelése, külföldi kitettségünk csökkentése. Fontos a lokalizáció es a nemzetközi gazdasági kapcsolatok kihasználása közötti ésszerű arány megteremtése, a helyi gazdasági kapcsolatok (pl. város es vidéke) erősítése.

A fejlesztési koncepció es program alapfilozófiája a természeti erőforrásokkal történő takarékos gazdálkodás, szemléletük így összhangban van az NFFK szemléletével.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia átfogó céljai	Illeszkedés	VMTK és VMTP kapcsolat
Társadalmi erőforrások Emberi erőforrások	● ● ●	A társadalmi erőforrások megőrzése es fejlesztése külön kiemelt átfogó célként jelenik meg a TFP-ben is. Az egészséges társadalom megteremtése, a kreatív tudásalapú társadalom, illetve az élet es lakóköörülmények fejlesztése a koncepció es program kiemelt céljai között szerepel. A korábbi fejlesztési koncepció óta eltelt időszakban a kék es zöldinfrastruktúra megőrzése es fejlesztése I kiemelt szempontként jelenik meg a különböző stratégiai dokumentumokban. A területfejlesztési koncepció es program a térszerkezet fejlesztése átfogó céljai között kiemelten foglalkozik a zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztésével.
Természeti erőforrások	● ● ●	
Gazdasági erőforrások	● ●	Az európai zöld megállapodás keretében ² hazánk is vállalta, hogy fenntartható, klímasemleges es körforgásos gazdasági stratégiát alakít ki. Az új gazdasági stratégia fő célkitűzései - beruházás a környezetbarát technológiákba; - az innováció előmozdítása az ipari szereplők körében; - tisztább, olcsóbb es egészségesebb közlekedési formák bevezetése, mind az egyéni, mind a tömegközlekedésben; - az energiaágazat széntelenítése; - az épületek energiahatékonyságának biztosítása; - együttműködés nemzetközi partnereinkkel a világszintű

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/DOC/?uri=CELEX:52019DC0640&from=HU>

		környezetvédelmi szabványok javítása érdekében. A területfejlesztési koncepció stratégiai átfogó céljai külön kiemelik a az innovatív és zöld gazdaság fejlesztésének fontosságát
●●● az illeszkedés erőssége magas, ● az illeszkedés erőssége alacsony. ● a kapcsolat negatív hatásokkal is járhat		

3. táblázat A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia átfogó céljai

Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2017-2030)³

A második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia magában foglalja az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek, valamint az ökoszisztémák és az ágazatok éghajlati sérülékenységének értékelését, az üvegházhatású gázok kibocsátásának 2050-ig tartó csökkentésére vonatkozó célokat, prioritásokat és cselekvési irányokat tartalmazó **Hazai Dekarbonizációs Úttervet**, valamint a **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégiát**. E két terv mellett tartalmazza még a „Partnerség az éghajlatért” Szemléletformálási Tervet is. A területi tervezés témakörével a **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS)** foglalkozik, a kapcsolódó cselekvéseket az épített környezet, terület- és településfejlesztés, terület- és településrendezés, települési infrastruktúra (IV.7.7) fejezet foglalja magába. Ugyanakkor mind a Hazai Dekarbonizációs Útterv, mind pedig a NAS egyéb tématerületei (pl. vízgazdálkodás) esetében találhatunk olyan pontokat, amelyek megvalósításában a területi tervezésnek fontos szerepe lehet. Az éghajlatváltozási stratégia mellett az ITM gondozásában 2020 januárjában megjelent a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia tervezete is. A **Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia tervezete** kiegészíti és számos helyen részPárizsi Megállapodáshoz kapcsolódó feladatokat.

A Magyar Országgyűlés által egyhangúlag elfogadott és a 2016. évi L. törvényben kihirdetett **Párizsi Megállapodás** 4. cikkének 19 pontja szerint a „Részes Feleknek arra kell törekedniük, hogy az üvegházhatású gázok alacsony kibocsátásával járó hosszú távú fejlesztési stratégiákat fogalmazzanak meg és jelentsenek be, szem előtt tartva a 2. cikket, figyelembe véve közös, de megkülönböztetett felelősségeiket és eltérő képességeiket, tekintettel az eltérő nemzeti körülményekre.” Az ebben a pontban megfogalmazott felhíváshoz kapcsolódóan a Megállapodást elfogadó 1/CP.21 döntés 36. pontja felhívja a Feleket, hogy 2020-ig kommunikálják ezen stratégiáikat. Eleget téve a Párizsi Megállapodás felhívásának, valamint tekintettel arra, hogy Magyarország a világ azon kevés országa közé tartozik, amelyek úgy tudták az üvegházhatású gáz kibocsátásaikat csökkenteni, hogy a gazdasági teljesítményük (GDP) nőtt, a jelen stratégia ennek a „tisztá növekedésnek” a tovább folytatását kívánja biztosítani. Ezek mentén Magyarország fokozatosan, 2050-ig klímasemleges országgá válhat anélkül, hogy az átmenet a gazdasági növekedést és a társadalmi jólétet veszélyeztetné.

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2) céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Dekarbonizáció - fosszilis energiahordozók kiváltása, - energiahatékonyság növelése, - természeti erőforrások igényeinek mérséklése, - zöldgazdaság-fejlesztés, - erdősítés CCS,	●●●	A kibocsátás-csökkentési intézkedések minden szinten beépülhetnek a fejlesztési koncepcióba és programba: A területfejlesztési és –rendezési tervek főként a megújuló energiaforrások kitermelésére alkalmas területek feltárásával, az erdőtelepítésre alkalmas területek kijelölésével (és szabályozásával), illetve a szén-dioxid leválasztás-

³ <http://www.parlament.hu/irom40/15783/15783.pdf>

- kutatás, fejlesztés, innováció		és tárolás műszaki elemeinek térségi szerkezeti tervben történő helybiztosításával támogatják a mitigációs célokat. A stratégiai célok között kiemelten szerepl a zöldinfrastruktúra fejlesztése.
Alkalmazkodás és felkészülés - természeti erőforrások megóvása, - sérülékeny térségek alkalmazkodása, - sérülékeny ágazatok alkalmazkodása, - nemzetstrat. területek alkalmazkodása, - társadalom alkalmazkodása, - kutatás, fejlesztés, innováció	● ● ●	A területfejlesztési koncepció és program a zöld infrastruktúra hálózat védelmével és fejlesztésével, a kiváló termőhelyi adottságú mezőgazdasági területek megőrzésével, a körforgásos zöld gazdaság fejlesztésével támogathatja leginkább az adaptációs célok megvalósulását. A térszerkezeten belül a zöld infrastruktúra fejlesztése önálló szempontként is megjelenik.

4. táblázat A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2) céljai

IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020⁴

Az V. Nemzeti Környezetvédelmi Program készítése az operatív programok tervezésével párhuzamosan folyamatban van, de a tervezett stratégiai célkitűzések, prioritások egyenlőre nem ismertek így csak a néhány héten belül „lejáró” IV. NKP-val van lehetőség összevetni a célkitűzéseket. Az NKP IV. program átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. Stratégiai céljai a következők: az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek a javítása, a természeti értékek és erőforrások védelme és fenntartható használata, végül pedig az erőforrás-takarékosság javítása, a gazdaság zöldítése. Ezekben belül a következő kiemelt témáknál állnak rendelkezésre EU-s források: az energiahatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások felhasználásának bővítése, a szennyvízkezelés fejlesztése, az ivóvízminőség javítása, a területi vízgazdálkodás, a hulladékgazdálkodás, a kármentesítés, a közösségi közlekedés, a természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztések, továbbá az ökoszisztémák állapotának megőrzése és javítása.

A 4. NKP környezetstratégiai céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása. Cél a jó életminőség és az egészséges élet közvetlen környezeti feltételeinek biztosítása. Ezek közé tartozik a környezet-egészségügyi feltételek javítása, a magas színvonalú környezeti infrastruktúra, valamint a település, a lakóhely épített és természeti elemeinek megfelelő aránya, minősége és összhangja.	● ● ●	A koncepció és program fő célja az élhető környezet megteremtése és a fenntartható magas színvonalú környezetminőség megőrzése. Az átfogó célok között külön megjelenik a lakosság életminőségének javítása, az egészséges lakókörnyezet kialakítása..
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata. Cél a stratégiai jelentőségű természeti erőforrások, természeti értékek, ökoszisztémák védelme, az életközösségek működőképességének megőrzése, a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása.	● ●	A természeti erőforrások védelme külön átgó cílként nem jelenik meg, de a horizontális célok között a környezet védelme és fejlesztése, a klímaadaptációs potenciál növelése kiemelt szempont. Az NKP IV célkitűzése az erdőterületek kiterjedésének növelése és a megváltozott termőhelyi adottságú területekhez alkalmazkodni tudó faállományok telepítése őshonos fajokkal összhangban van a TFK és TFP

⁴ http://doc.hjegy.mhk.hu/20154130000027_1.PDF

		célkitűzésével.
Az erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése. Cél a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakítása, a környezetszennyezés megelőzésére, a terhelhetőség/megújuló képesség figyelembevételére épülő fenntartható használat megvalósítása. Kiemelt figyelmet kell fordítani a társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezetterhelés szétválására, azaz, hogy a lakosság növekvő jólléte csökkenő környezetterhelés mellett legyen biztosítható. A fogyasztói magatartás megváltozása, a környezeti szempontból fenntartható termékek és szolgáltatások felé történő elmozdulás keresleti oldalról erősíti meg a termelői folyamatok „fenntarthatósága” iránti igényt. A fenntartható termelés forrástakarékos (beleértve az anyag-, a víz-, a terület-, a termőföld- és energiahasználatot, az újrahasználatosság és a tartósság tervezését, az anyagciklusok körfolyamattá zárását); csökkenti a környezetre gyakorolt káros hatásokat (kibocsátások és hulladékok minimalizálása, a megújuló erőforrások fenntartható mértékű használata); növeli a termékek és szolgáltatások értékét a fogyasztók számára.	● ● ●	A táji adottságokon alapuló bölcs tájhasznosítás, a természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme, a takarékos területhasználat, a távlatosság, a hatékonyságra való törekvés, az integrált szemlélet, a helyi erőforrásokra alapuló zöld gazdaságfejlesztés horizontális elvekként jelenik meg a koncepcióban.

5 táblázat A IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program céljainak összevetése a területefejlesztési dokumentumokkal

Nemzeti Természetvédelmi Alapterv IV, 2015–2020

Az NKP-hoz hasonlóan a Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (NTA) is „kifutóban” van, de az új NTA startegiai céljai nem ismertek így csak a hatályban lévő tervvel történő összevetés lehetséges. A IV. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (NTA) Magyarország természetvédelmi stratégiai tervdokumentuma, egy szakpolitikai stratégia, amely a Nemzeti Környezetvédelmi Program önálló, de integráns részeként meghatározza az állam természetvédelmi feladatai kapcsán követendő kiemelt céljait. A területfejlesztési koncepció és program ugyanúgy az erőforrások védelmét, a takarékos gazdálkodást, az különböző ágazati igények optimális területi elrendezését célozza meg figyelembe véve a természetvédelmi célkitűzéseket.

NTA IV. átfogó céljai	Illeszkedés	VMTK és VMTP kapcsolat
A biológiai sokféleség megőrzése (az EU biológiai sokféleség stratégia hazai megvalósítása)	● ● ●	A VMTFK és VMTFP közvetlenül hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez a zöld infrastruktúra hálózat fejlesztésével.
A Natura 2000 hálózat működtetése	● ●	A VMTFK és VMTFP közvetlenül hozzájárul a Natura2000 hálózat a zöld infrastruktúra hálózat fejlesztésével.
A barlangok és a földtani természeti értékek természetvédelmi helyzetének javítása		A VMTFK és VMTFP nem tartalmaz közvetlenül ilyen fejlesztési elképzeléseket, de a környezet védelmét általánosan tartalmazza a program. A megalapozó dokumentáció részletesen kitér a természeti adottságok feltárására.
Hazánk táji örökségének és táji sokféleségének ágazati együttműködésen alapuló komplex	● ●	Az értékek megőrzése és fenntartható hasznosítása horizontális célként szerepel a

védelméhez szükséges feltételek kialakítása, jogi környezetének felülvizsgálata		fejlesztési koncepcióban és programban
A természetvédelmi tervezés erősítése, a nemzeti parkok övezeti besorolásának kihirdetése.		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.
A természetvédelem jogi, intézményi, személyi és költségvetési hátterének javítása.		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.
A természetvédelem általános finanszírozásának javítása		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.
A nemzetközi természetvédelmi, tájvédelmi kötelezettségek teljesítése	● ●	Az EU Zöld megállapodása külön kiemeli a Biodiverzitási stratégia 2030 keretében történő Natura2000 hálózatra épülő zöld infrastruktúra fejlesztést, a védett területek legalább 30% területi arányúra növelését. A fejlesztési koncepcióban nagyobb hangsúlyt kell kapni ennek a 30%-os fejlesztési cél elérése érdekében történő erőfeszítéseknek.
Természetvédelmi Őrszolgálat létszámának fejlesztése és megfelelő technikai eszközökkel való ellátása.		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.
Társadalmi kapcsolatok fejlesztése		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.
A természetvédelem ökoturisztikai létesítményei és szolgáltatásai körének, színvonalának fejlesztése.		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.
A természetvédelmi kutatás, fejlesztés támogatása		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat..
A Természetvédelmi Információs Rendszer továbbfejlesztése:		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.

6. táblázat. A IV. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv célkitűzései

Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020⁵

Az előző stratégiai dokumentumokhoz a Nemzeti Vidékstratégia és végrehajtási dokumentuma a Darányi Ignác Terv is 2020-ban lejár. Az új Vidékstratégia és agrártámogatási rendszer az EU meghirdetett és elfogadott Zöld Megállapodásával⁶ összhangban készül, de pontos célkitűzése egyelőre nem ismertek, így ebben az esetben csak a hamarosan lejáró stratégiával van lehetőség összehasonlítani a területfejlesztési programot. A Kormány a Nemzeti Vidékstratégiát 2012-ben fogadta el a Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 1074/2012. (III. 28.) Korm. határozattal. „A stratégia átfogó célkitűzése: Vidéki térségeink népességeltartó és népességmentartó képességének javítása.

Ezen átfogó célkitűzés jegyében cél egy olyan vidékfejlesztési program megvalósítása, amely az emberek és a közösség értékeire építve, a hagyományokat ápolva, a táji és épített környezet értékeit megőrizve, a természeti erőforrásokkal fenntartható módon gazdálkodva, a mezőgazdaságot és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozásokat fejlesztve nyújt esélyt a vidéki élet megbecsültségének és vonzerejének helyreállítására, a vidéken élők életminőségének átfogó javítására, a vidék, és általa az ország felemelkedésére. A Vidékstratégia az egyik legkomplexebb program, amelynek szinte minden célja kapcsolatban van a VMTFK és VMTFP célkitűzéseivel.

⁵ http://www.terport.hu/webfm_send/2767

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX:52019DC0640>

Nemzeti Vidékstratégia céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
I. Tájak természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése I.1 Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata - Talajvédelmi és ásványi nyersanyag-gazdálkodási program - Természeti értékek, területek, ökoszisztéma szolgáltatások védelme és helyreállítása program - Környezetbiztonsági program - Vízkészlet- és vízminőségvédelmi program - Területi vízgazdálkodási program	● ●	A tájak, természeti erőforrások megőrzése mint célkitűzés több átfogó és horizontális célban is megjelenik. A "környezet védelme és fejlesztése, a klímaadaptációs potenciál növelése, az értékek megőrzése és fenntartható hasznosítása horizontális célok egyaránt tartalmazzák az erőforrások védelmét.
I.2 Vidéki környezetminőség javítása - Ivóvízminőség-javító program - Szennyvíz program - Települési csapadékvíz-gazdálkodás program - Levegőminőség-védelmi és zajterhelés csökkentési program - Zöldterületi rendszer fejlesztése program - Hulladékgazdálkodási program	● ● ●	A gazdaságfejlesztési célok között a "Vidékies térségek értékalapú megújítása, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása, e térségek leszakadásának megállítása, és újbóli fejlődési pályára állítása" és "A lakosság életminősége javítása" célok közvetlenül kapcsolódnak a környezetminőségi célkitűzésekhez.
II. Sokszínű és életképes agrártermelés II.1 Föld és birtokpolitika - Föld- és birtokrendezési, üzemszabályozási program - Demográfiai földprogram, „fiatal gazda életpályamodell”	●	Veszprém megye az agrártermelés jelentősége szempontjából jóval az országos átlag alatt szerepel. A megyében az erdőterületek aránya a meghatározó. Az agrártermelés megújítása így csak áttételesen jelenik meg a célkitűzések között.
II.2 Fenntartható agrárszerkezet és termeléspolitika - Ökológiai gazdálkodás program - Génmegőrzési program - Táj- és agrár-környezetgazdálkodási program - Állattenyésztés-fejlesztési program - Lovasprogram - „Kert-Magyarország” kertészeti program - Szőlő- és borprogram - Szántóföldi növénytermesztés program - Gyepgazdálkodás program - Erdőprogram - Halgazdálkodási program - Vadgazdálkodási program	●	Veszprém megye az agrártermelés jelentősége szempontjából jóval az országos átlag alatt szerepel. A megyében az erdőterületek aránya a meghatározó. Az agrártermelés megújítása így csak áttételesen jelenik meg a célkitűzések között. az erőforrások megőrzéséhez.
IV. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése IV.1 Helyi gazdaságfejlesztés - Helyi termék, helyi piac, közvetlen értékesítés program - Helyi energiatermelés és -ellátás program - Vidéki turizmus, falusi vendéglátás program - Kézműves program - Szövetkezés-fejlesztési program - Helyi vállalkozásfejlesztés, szociális gazdaság program - Szociális földprogram	● ●	A vidéki foglalkoztatottság növelése a "Vidékies térségek értékalapú megújítása, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása, e térségek leszakadásának megállítása, és újbóli fejlődési pályára állítása" átfogó célok között jelenik meg.

7. táblázat A Nemzeti Vidékstratégia átfogó céljai

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

Az erdő folyamatosan megújuló természeti erőforrás. Az erdőt olyan módon és ütemben kell hasznosítani, hogy a gazdálkodási lehetőségek a jövő nemzedékei számára is fennmaradjanak. Úgy, hogy az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természetközelségét, termő-, felújuló- és életképességét, továbbá megfeleljen a társadalmi igényekkel összhangban az erdők hármaskörű funkciójának, védelmi és gazdasági követelményeknek, betöltse természet- és környezetvédelmi, egészségügyi-szociális, kulturális, turisztikai, valamint oktatási és kutatási célokat szolgáló szerepét. Az Erdőstratégia szellemisége összhangban van a megyei területrendezési terv célkitűzéseivel. Az Erdőstratégia kiemelt célja az erdőterület – erdőtelepítéssel történő – növelése az országos 27%-os erdősültségi szint eléréséig, amely hosszú távú célként – a rendelkezésre álló források mértékétől és intenzitásától függően – további 680 ezer hektár új erdő telepítését jelentheti országosan.

Nemzeti Erdőstratégia céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása többcélú, fenntartható erdőgazdálkodással, az erdők multifunkcionális szerepének egymás közötti megfelelő, területenként különböző arányának kialakítása mellett.	● ● ●	Veszprém megye az ország egyik legerdősültebb megyéje. Természeti erőforrások általános védelme; a táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása területfejlesztési koncepció és program feladatai közé tartozik.
Energia- és erőforrás-hatékonyság növelése a megújuló energiahasznosítás, a klímaváltozási folyamatok hatásainak csökkentése, megelőzése érdekében. A biomassza alapú megújuló energiahasznosítás döntően térségi szintű szervezése és közösségi alapú fejlesztése.	● ● ●	Az "innovatív és zöld gazdaság fejlesztését" az európai zöld megállapodás is tartalmazza. A területfejlesztési koncepció a zöld gazdaság fejlesztésén keresztül járulna hozzá a klímaadaptációs potenciál energiatudatosság növeléséhez.
Az erdészeti feltáró hálózat fejlesztésének támogatása, az erdők jobb elérése érdekében, figyelemmel a folyamatos erdőborítás fenntartása melletti kíméletes erdőgazdálkodás, a piacra jutás, az erdők védelme és a lakosság kulturált rekreációjának egyidejű biztosítására.	●	A célkitűzésnek nincs közvetlen kapcsolata a területfejlesztési célkitűzésekhez, de a környezet védelme, a zöld és kék infrastruktúra fejlesztése közvetve kapcsolódik az Erdőstratégiai célkitűzésekhez.
Az erdőgazdálkodás biológiai alapjainak fenntartható módon történő biztosítása, az erdei biodiversitás célzott védelme és fejlesztése, kiemelten a védett és magas természetességű erdőkben.	● ● ●	Természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme a táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása a horizontális területfejlesztési célok között is megjelenik.

8. táblázat A Nemzeti Erdőstratégia átfogó céljai

Nemzeti Tájstratégia (2018)⁷

A Nemzeti Tájstratégia (NTS) a magyar táj átfogó, ágazatokon túlmutató szemlélettel fogalmazza meg a hazai tájak megőrzéséhez kapcsolódó célkitűzéseket. A stratégia javaslatai szerint a beépítetlen területek megőrzésére nagyobb kell hangsúlyt fektetni, emellett megemlíti, hogy a környezeti nevelés/szemléletformálás eddigi eredményei nem átütő erejűek. Jellemző a vízháztartási viszonyokat megváltoztató mértékű burkolt felület-növekedés, a táj iránti felelősségérzet eltűnt, a jelenlegi bevett gyakorlat a csapadékvíz azonnali elvezetése, amely

⁷ http://www.kormany.hu/download/1/20/01000/Nemzeti%20T%C3%A1jstrat%C3%A9gia_2017-2026.pdf

klimatikus adottságainkat tekintve kifejezetten hátrányos, amelyek mind gyengítik a klímaváltozással szembeni ellenálló képességet. A dokumentum szerint az országnak mindössze 17 %-át borítja olyan növényzet, amely a területileg természetes növényzet maradványának tekinthető.

A Tájstratégiában megfogalmazott célokba, alcélokba és intézkedésekbe már beépült a kímélőbb tájhasználat, a táj állapotának, összefüggéseinek folyamatos nyomon követése.

Az NTS szerint a magyarországi tájak jövőképe öt alappilléren nyugszik, amelyek a következők:

1. A tájat meghatározó környezeti elemek használata fenntartható és integrált lesz.
2. Az értékes hagyományos tájhasználatok fennmaradnak. A degradált helyszínek helyreállítása megtörténik.
3. A természetközeli és az átalakított területeket, továbbá a termeléssel összefüggő tájhasználatot is a változatosság és a gazdagság jellemzi.
4. A beépített területek aránya alacsony marad, nem növekszik, vagy csak a tényleges igényeknek megfelelően növekszik; kompakt, élhető településekhez kötődik.
5. A települések, illetve az örökségi elemek táji beágyazottsága harmonikus.

A stratégia célkitűzéseivel a területfejlesztési koncepció céljai összhangban vannak. A stratégia átfogó célkitűzéseit a mellékelt táblázat tartalmazza:

Nemzeti Tájstratégia átfogó komplex céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás kereteinek meghatározása A tájhasználat változásának nyomon követése A táji adottságokon alapuló tájhasznosítás integrálása a döntési mechanizmusokba Komplex tájszemlélet integrálása a kutatásokba	● ● ●	Atáji adottságokon alapuló tájhasznosítást az átfogó célok között a "Gazdasági növekedés, a térségi potenciálokra építő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés és a "fenntartható térszerkezet kialakítása, a munkahelyek és a szolgáltatások elérhetőségének javítása" egyaránt
Élhető táj –élhető település –bölcstájhasznosítás Kompakt, klímabarát, értékőrző települések Tájba illesztett infrastruktúrák Táji adottságokon alapuló termelési funkciók Táji adottságokon alapuló rekreációs funkciók Jobban működő szabályozási és védelmi funkciók	● ● ●	Az élet- és lakóköörülmények fejlesztése a települések élhetőségének javításával, a humán közszolgáltatások fejlesztése, közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom kialakítása
A tájidentitás növelése Fogékonyság, társadalmi felelősségvállalás növelése A társadalmi részvétel növelése A tájjal kapcsolatos képzés, oktatás fejlesztése	● ●	Az értékek megőrzése és fenntartható hasznosítása, a helyi erőforrások védelme, az értéktudatos társadalom kialakítása hozzájárul a tájidentitás növeléséhez.

9. táblázat A Nemzeti Tájstratégia átfogó céljai

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (NBS, 2015-2020)⁸

A nemzeti biodiverzitás stratégiái is 2020-ban hatályát veszti és új biodiverzitás stratégiát fogad el az ország. Ennek részleteiről még sok információ nem áll rendelkezésre, ezért a még a hatályban

⁸ http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Strategia/MK15083_NBS.pdf

lévő stratégia célkitűzéseivel hasonlítjuk össze a programot, de kitekintést adunk az EU biodiverzitás stratégia meghatározó kereteire, mutatószámaira.

A hatályos stratégia 2020-ra kitűzött jövőkép a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma szolgáltatások hanyatlásának megállítása, lehetőség szerinti javítása. A dokumentumban megfogalmazott célok stratégiai területek szerint oszlanak meg, ezek a természeti területek és értékek védelmére, a táji diverzitás, zöld infrastruktúra és ökoszisztéma szolgáltatások fenntartására, a biológiai sokféleség megőrzésében a mezőgazdaság szerepének növelésére, fenntartható erdő és vadgazdálkodásra, vízi erőforrások fenntartható használatára, az inváziós fajok elleni küzdelemre, illetve a világszintű biodiverzitás csökkenés megállításában a hazai szerepvállalásra fókuszálnak. A területfejlesztési koncepció és program célkitűzései összhangban vannak az NBS célrendszerével. A kapcsolatot a mellékelt táblázat tartalmazza:

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Hazánk védett természeti területeinek és értékeinek megőrzése , természetvédelmi helyzetük javítása, valamint az Európai Unió madárvédelmi és élőhelyvédelmi irányelvének teljes körű hazai végrehajtásához szükséges feltételek megteremtése	● ●	A fejlesztési dokumentumok a horizontális célok között tartalmazzák a "környezet védelme és fejlesztését, az értékek megőrzését és fenntartható fejlesztését". A programa prioritásai között az 5. Prioritás külön foglalkozik a természeti erőforrások védelmével: "A természeti erőforrások megóvása, a természeti környezet és a vizek védelme". A prioritások között szerepel a biológiai sokféleség megőrzése, természeti értékek védelme és a természeti erőforrásokkal történő fenntartható gazdálkodás.
A táji diverzitás, a zöldinfrastruktúra és az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartása és helyreállítása,	● ●	A fejlesztési koncepció a térszkezet fejlesztése alatt külön kiemeli a zöld és a kék infrastruktúra hálózatok összehangolt fejlesztését. A VMTFP 5. prioritása tartalmazza a természeti táji értékek megőrzését.
A biológiai sokféleség megőrzésében a mezőgazdaság szerepének növelése	●	A mezőgazdasági mint a vidéki táj legnagyobb „területhasználója” meghatározó szerepet tölt be a biológiai sokféleség megőrzésében. Veszprém megyében a mezőgazdasági területek aránya alacsonyabb az országosnál. A koncepciók nem térnek ki részletesebben a mezőgazdaság szerepének növelésére.
Fenntartható erdő- és vadgazdálkodás , valamint a vízi erőforrásaink védelme és fenntartható használata	● ● ●	A zöld gazdaság, az erdőgazdálkodás szerepének növelése, a zöld infrastruktúra fejlesztése kiemelten szerepel a fejlesztési koncepcióban.
Az inváziós idegenhonos fajok (özönfajok) elleni küzdelem		Nem tartalmazza a VMTFK és a VMTFP.
Hazánk szerepvállalásának erősítése a biológiai sokféleség világszintű csökkenésének megállításában, továbbá a biológiai sokféleség védelmi megállapodásokból fakadó kötelezettségek hazai végrehajtása		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.

10. táblázat A Nemzeti Biodiverzitás Stratégia átfogó céljai

A 2020-ban elfogadott **EU Biodiverzitás Stratégia**⁹ rendkívül ambíciózus politikai és területi célkitűzései azonban már ismertek. Az új New GreenDeal politika jegyében a gazdaság zöldítése és az ökoszisztémák védelme, a zöldinfrastruktúra tervezés kiemelt figyelmet kap.

A startégából kiemeltük a Veszprém megyét és a területfejlesztési programot is érintő ajánlásokat.

EU Biodiverzitás Stratégia 2030 céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Az Unió szárazföldi területe legalább 30 %-ának a szükséges ökológiai folyosókkal együtt jogi védelmet kell élveznie egy valóban transzeurópai természetvédelmi hálózat részeként.	● ● ●	A védettség 30-osra történő növelése jó lehetőséget jelent Veszprém megyében is a védett területek hálózatának növelésére. Ha a Natura2000 területeket tekintem akkor a megye védettsége, lefedettsége 26,7 % , tehát további 3,3 % védettség kijelölésre lenne szükség, ha megyis szinten akarjuk a mutatót teljesíteni. (Mivel országos szinten kell a mutatónak teljesülni, ezért valószínűleg a jóadottságú megyékben mint Veszprém megyében ennek a mutatónak magasabbnak kellene lenni). Ha az országos hazai védettséget tekintem akkor több tennivaló lenne mert a jelenlegi védettségi arány (NP, TK, TV, TT) csak 9,5 %-os a megyében.
A vegyi növényvédőszer használatának és kockázatának csökkentése 50 %-kal, a legkockázatosabb növényvédő szerek használata 50 %-os csökkentés.		Nem VMTFK és VMTFP feladat, de a csökkenés jelentős kihatással lesz a mezőgazdasági területek nagyságára és a természetközeli fajokra, fajtákra.
A mezőgazdasági területek legalább 10 %-ának magas biodiverzitású tájalemezzé alakítása.	● ● ●	A 10%-os területcsökkentés, megvalósulása esetében egyrészt csökkenti a legrosszabb minőségű, vagy veszélyeztetett mg-I területek nagyságát, másrészt óriási lehetőséget jelent a zöldinfrastruktúra fejlesztéseknél, az ökológiai hálózatok kapcsolatának javításában. Ha csak a szántóterületeket tekintjük Veszprém megyében akkor ez a csökkenés, kivonás több mint 14 ezer ha szántóterületet érintene.
A mezőgazdasági területek legalább 25 %-án ökológiai gazdálkodás kialakítása, az agroökológiai gyakorlatok elterjesztésével.	● ●	A biogazdálkodás, ökológiai gazdálkodás nagyságára Veszprém megyére külön adatsor nem áll rendelkezésre, de ha az országos 1,5 %-os arányból indulunk ki akkor itt is jelentős fejlesztési lehetőségek vannak.
A beporzó állományok hanyatlásának megfordítása.	●	Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.
3 milliárd új fa ültetése az EU-ban az ökológia elveinek tiszteletben tartásával.	● ● ●	Települési területeket és útmenti területeket érint Veszprém megyében. Az országos 27 %-os útfásítottságot meghaladó valószínűleg az átlag a megyében, de további fásítási lehetőségek valószínűleg adóttak.
A szennyezett talajú területek helyreállításában jelentős előrelépés.	● ●	A feladatban Veszprém megye is jelentősen érintett.
Legalább 25 000 km folyóvíz ökológiai helyreállítása.	● ● ●	A vízfolyások megtisztítása, megfelelő ökológiai állapotba hozása Veszprém megyében is kiemelten fontos.
Az idegenhonos inváziós fajok által veszélyeztetett vörös listás fajok száma 50 %-kal történő		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN>

visszaszorítása.		
Legalább 50 %-kal csökken a trágyázásból származó tápanyag-vesztés, vagyis a műtrágyahasználat legalább 20 %-kal történő csökkentése.		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat, de a csökkentés jelentős khatással lesz a mezőgazdasági területek kiterjedésére.
A legalább 20 000 lakosú európai városok nagyszabású városzöldítési tervvel rendelkeznek.	● ● ●	A megyében három várost (Ajka, Pápa, Veszprém) érint.
Az érzékeny területeken, mint az uniós városi zöld területeken, vegyi növényvédőszer ek korlátozása.	●	Nem VMTFK és VMTFP feladat, de a zöldfelületet érintő fejlesztési programoknál kritérium lehet a vegyszermentesség elérése.
Az érzékeny fajokra és élőhelyekre gyakorolt negatív hatások jelentősen csökkentése a jó környezeti állapot elérése érdekében.	● ●	A VMTFK és VMTFP feladatai között szerepel.

11. táblázat Az EU Biodiverzitás Stratégia 2030 céljai

Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv, 2017)

Feladata a vizek kezelésével és állapotával kapcsolatos célok kijelölése, az ezek eléréséhez szükséges intézkedések azonosítása, valamint a végrehajtás feltételeinek és módjának a meghatározása. A Nemzeti Vízstratégia célkitűzései nagymértékű összhangot mutatnak a VMTFK és a VMTFP célkitűzéseivel.

Nemzeti Vízstratégia céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Vízvisszatartás és vízszétosztás a vizeink jobb hasznosítása érdekében	● ●	A vizek nyújtotta potenciálok kihasználása szerepel a prioritások között, de a vízvisszatartás lehetőségeit, fontosságát nem említi a program.
Kockázat megelőző vízkárelhárítás	● ●	A vízkár elhárítás a szerepel a KEHOP Plusz szerinti intézkedésekkel összhangban.
A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot elérésére	● ●	A vizek állapotának megőrzése a vízminőség fejlesztése kiemelkedős szempont a megyében. A Balaton vízminőségének, vízszintjének megőrzésével kapcsolatos intézkedések összhangban vannak az NVS céljaival.
Minőségi víziközmű-szolgáltatás és csapadékvíz-gazdálkodás elviselhető fogyasztói teherviselés mellett.	●	Természeti erőforrások általános védelme
A társadalom és a víz viszonyának a javítása (mind egyéni, mind gazdasági, mind döntéshozói szinten).	●	A társadalom és víz viszonyának javítása ha áttételesen is kapcsolódik a VMTFK és VMTFP feladatához.
A vízgazdálkodás gazdasági szabályozó rendszerének újjá szervezése		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.
A tervezés és irányítás megújítása		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.

12. táblázat A Nemzeti Vízstratégia átfogó céljai

Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2018-2022 (Progressio Mérnöki Iroda Kft.)¹⁰

¹⁰<http://www.vpmegye.hu/index.php/nkormnyzat-mainmenu-111/konceptcik-mainmenu-128/111-onkormanyzat/3502-veszprem-megye-kornyezetvedelmi-program>

Veszprém megye környezetvédelmi programja a 2018-2022 közötti időszakra készült. A helyzetértékelés elemzi a megye környezeti elemeit, valamint az azokra ható tényezőket, továbbá kitér a megyében élő lakosok egészségi állapotára, demográfiai helyzetére. A megye környezeti állapota alapján fő területen három stratégiai célt fogalmaz meg.

- a jelenlegi környezet állapotának további javítására megyei infrastrukturális nagy rendszerek végrehajtása, a gazdaságfejlesztésnél a fenntarthatóság elveinek biztosítása,
- a lokális környezeti problémák megoldása, mérséklése.

Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása		
Levegőminőség javítása ▪ Por szennyezettség csökkentése ▪ Ipari üzemek szennyezőanyag összes kibocsátásának csökkentése ▪ Lokális szennyezés csökkentése	● ●	Az életminőség javításának fontos eszköze a megye levegő minőségének folyamatos javítása. A fejlesztési program kitér ugyan a zöldfelületek, erdőterületek nagyságának növelésére, amely a porszennyezés megkötéséhez vezethet. A levegőminőség javítás, a PM10 és a szállópor csökkentése nem szerepel a program célkitűzései között.
Zajterhelés csökkentése ▪ Települések közlekedési zajterhelésének csökkentése ▪ Ipari, szolgáltatási zajterhelés csökkentése ▪ Szolgáltatási zajterhelés csökkentése	● ● ●	Az elkerülő utak, a közúthálózat fejlesztése csökkenti a települések zajterhelését. A megye legnagyobb fejlesztése a 83. sz. főútnak az út menti települések belterületét elkerülő Pápa – Győr közötti szakaszának 2x2 sávós, 110 km/h tervezési sebességgel történő főúti megépítése hozzájárul a zajterhelés csökkentéséhez. A 8305, a 8315, a 82. sz. főút átkötése, a 8. sz. főútra főút Herend – Jánosháza szakasza, a 71. számú főút Badacsonyt elkerülő nyomvonala mind hozzájárul a környezetminőség javulásához.
Ivóvízminőség és egészség ▪ Vízellátás biztonságának növelése (vízhálózat rekonstrukció, vízbázis védelem) ▪ Az egészségi kockázatok jelentős csökkentése, az érintett területek ivóvíz-minőségének javítása ▪ Egészséges ivóvízhez jutás biztosítása minden lakos számára, beleértve a hátrányos helyzetű csoportokat ▪ A közműves ivóvízzel gazdaságosan el nem látható területeken fennálló ellátási hiányok felszámolása	● ● ●	Az egészséges ivóvíz biztosítása, a karsztvízkészlet megóvása, a fenntartható közműrendszer, az ivóvíz ellátás biztonságának fokozása a területfejlesztési program prioritásai, célkitűzései között kiemelt figyelmet kapott.
Szennyvízelvezetés és –tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás ▪ Szennyvízcsatornázás és tisztítás fejlesztése ▪ Szennyvíziszap hasznosításának	● ● ●	A környezeti állapot javítását szolgáló közműfejlesztés, a szennyvízelvezetés megoldása, a zártkerti ingatlanok szennyvízelvezetésének megoldása részletesen szerepel az 5-ös számú prioritása

növelése		alatt.
Környezet és egészség - Fürdővizek minősége - Biológiai allergének - Klímaváltozás egészségügyi hatásai	● ●	A fürdővizek minőségének megőrzése elsődleges fontosságú a megyében. A Balaton vízminőségének és vízszintjének fenntartása, illetve javítása az üdülőturizmus érdekében természeti erőforrások megóvása, a természeti környezet és a vizek védelme prioritások alatt jelenik meg.
Zöldfelületek védelme „A tiszta és virágos Veszprém megyéért” települési verseny folytatása	● ● ●	A szabadterületek, és zöldfelületek hálózatba szervezése (zöld gyűrű) és minőségi bővítése- a helyi adottságoknak megfelelően a városkörnyéki területeken egységes, rendszerszerűen kezelt rekreációs, ökológiai, tájlesztítikai jellemzőkkel, a zöld infrastruktúra bővítése kiemelt szempontként jelenik meg.
Kémiai biztonság A vegyi anyagokkal szembeni biztonsági intézkedések	●	A kémiai biztonság külön szempontként nem jelenik meg a programban. A vizek jó ökológiai és kémiai állapotának megtartásán túl a vegyi anyagokra történő hivatkozást, védelmi jellegű intézkedést tovább lehetne erősíteni.
Nukleáris biztonság, sugáregészségügy Tájékoztatási rendszer folyamatos fenntartása, országos hatáskör		Nem közvetlen területfejlesztési feladat.
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata		
A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem - Természeti területek fejlesztése, értékmegőrzés - Területrendezési tervben foglaltak érvényesítése a települési környezetvédelmi és természetvédelmi feladatokkal kapcsolatosan - Illegális lerakóhelyek megszüntetésére irányuló programok megszervezése - Földtani természeti értékek megőrzése	● ● ●	A biológiai sokféleség megőrzésére, az ökoszisztémák állapotának javítására és az ökoszisztémák által nyújtott szolgáltatások bővítésére, a Natura 2000 hálózat szolgáltatásainak fejlesztésére a területfejlesztési koncepció és program részletesen kitér. A természetvédelem, természeti erőforrások fenntartható használata, a zöldinfrastruktúra fejlesztése kiemelt szerepet kap a dokumentumokban.
Talajok védelme és fenntartható használata A talajkészletek mennyiségének és minőségének fokozott védelme, termékenységének hosszú távú fenntartása	●	A talajok védelme csak áttételesen a természeti erőforrások védelménél jelenik meg. Veszprém megye domborzati adottságai miatt jelentős a 12% feletti erózióveszélyeztetett területek nagysága.

Vizeink védelme és fenntartható használata - Felszíni vizek, felszín alatti vízbázisok védelme - Balaton vízvédelleme - Vizek helyben tartása		A tervezett KEHOP Plusz intézkedések között szerepel a vízkár, aszálykár elhárítása a vízvédelleme, illetve a vizek jó ökológiai, kémiai és mennyiségi állapotának elérését támogató beruházások. A Balaton vízminőségének megőrzésére és a felszín alatti rétegvizek, karsztvizek megőrzésére nagyobb figyelmet szükséges fordítani.
Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás, környezeti kármentesítés Felhagyott iparterületek rendezése		Szennyezett ipari területek helyreállítása, kármentesítése és előkészítése további barnamezős területek fejlesztése szerepel a programban.
Erőforrás-takarékosság és - hatékonyság javítása Irinyi tervből adódó feladatok, a körkörös gazdaság fejlesztése, zéró kibocsátás elérése		A Gazdaságfejlesztési céloknál kiemelten jelenik meg a körkörös gazdaság, a helyi erőforrásokra történő özpontosítás és a zöld gazdaságra törekvés elve..
A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése - Vásárlói tudatosság erősítése - Takarékos háztartási fogyasztás elérése - Környezetkímélő termékek elérési feltételeinek javítása		Nem közvetlen VMTFK és VMTFP feladat.
Energiatakarékosság és - hatékonyság javítása Megújuló energiaforrások növelése		A klímavédelmet és az energiahatékonyságot szolgáló fejlesztések, a megújuló energia (különösen a napenergia) hasznosításának és felhasználásának súlya és aránya kiemelt szerepet kell majd kapni a megye gazdaságában, a településekben és a háztartásokban a fejlesztési koncepció szerint.
Hulladékgazdálkodás - Hulladékképződés csökkentése - Lakosság általi szelektív hulladék kezelés növelése		A helyi környezetvédelmi infrastruktúra és hulladékgazdálkodás fejlesztése, a körforgásos gazdaságra történő átállás kiemelt célként jelenik meg.
Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira A kibocsátók szennyezőanyagainak csökkentésének kikényszerítése		Az üvegházhatást okozó gázok éves kibocsátásának csökkenése mint környezeti indicator jelenik meg a klímaadaptációs képességek növelésénél. Az ÜHG kibocsátásának csökkentésére további ntézkedések szükségesek a fejlesztési program során.
Az agrárgazdaság környezeti aspektusai - Mezőgazdasági hulladékok csökkentése - Környezetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése		A mezőgazdasági hulladékok csökkentése nem jelenik meg közvetlenül a fejlesztési koncepcióban.

Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai Az erdőterületek kiterjedésének növelése	● ● ●	A területfejlesztési program szerint a megye vidéki térségeiben cél a mező- és erdőgazdasági adottságok hasznosítása, illetve a tradíciók erősítése, szükség esetén újraélesztése.
Az ásványkincsekkel való gazdálkodás környezeti szempontjai Az ásványi nyersanyagok kitermelése és hasznosítása során a környezetterhelés csökkentése és a környezeti károk megelőzése.	● ● ●	A természeti erőforrásokkal történő takarékos gazdálkodás mint horizontális elv és a kitermeléshez kapcsolódó környezeti károk csökkentése részletesen megjelenik a fejlesztési koncepcióban.
Közlekedés és környezet A közlekedési-szállítási eredetű környezetterhelés csökkentése (kiemelten a közlekedési eredetű légszennyezőanyagok (nitrogén-oxidok, kisméretű szálló por) kibocsátásának csökkentése)	● ● ●	A közösségi közlekedés fejlesztése, a települési elkrülő úthálózat fejlesztése, a Balaton és Bakony közötti kerékpárúthálózat fejlesztése, akadálymentes környezet megteremtése, a helyi gazdasághoz kapcsolódó helyi közlekedés megteremtése, a szolgáltatások minőségének javítása, a mobilitás növelése, zöld zónák kijelölése szerepel a fejlesztési programban. Hiányként jelentkezik ugyanakkor a negatív hatások mérséklésére tett javaslatok ismertetése (PM10 csökkentése, zajvédő fal építés stb.)

13. táblázat. Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja

Veszprém megye Klímastratégiája, 2018

Veszprém Megyei Klímastratégiáját a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében, a „Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás” projekt alapján Vibrocomp Kft készítette. A klímastratégia céljai között számos olyan szerepel, amelynek megvalósításában a területfejlesztési program segítséget jelenthet.

VK átfogó céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Veszprém megye településeinek hőhullámokkal szembeni ellenálló képességének fokozása, és a tartós hőhullám kialakulása esetén várható egészségügyi kockázatok csökkentése, megelőzése	● ●	A természeti erőforrások megóvása, a természeti környezet és a vizek védelme, a környezeti állapot javítását szolgáló közműfejlesztés, a klímaadaptációs képesség fokozása, az energiatudatosság és energiahatékonyság növelése konkrétan megjelenik az 5. prioritásban prioritásban. Mivel azonban a klímaadaptációs prioritáshoz kapcsolódó beavatkozások nem mindegyike szól aklímaadaptációról, így nem állítható, hogy a klímaadaptáció kiemelt prioritásként kezelése minden esetben csökkenti a hőhullámok okozta egészségügyi kockázatokat
A klímaváltozás hatására növekvő extrémítások következtében kialakuló viharok kedvezőtlen hatásainak csökkentése	●	A viharok csökkentése közvetlenül nem jelenik meg, de a klímaadaptációs képesség fokozása hozzájárul a csökkentéshez.
A klímaváltozás miatt megváltozó vízmérleg hatásainak enyhítése és a növekvő vízigények	● ● ●	A vizek védelme a megye sérülékeny, szennyezésre érzékeny vízbázis területeinek

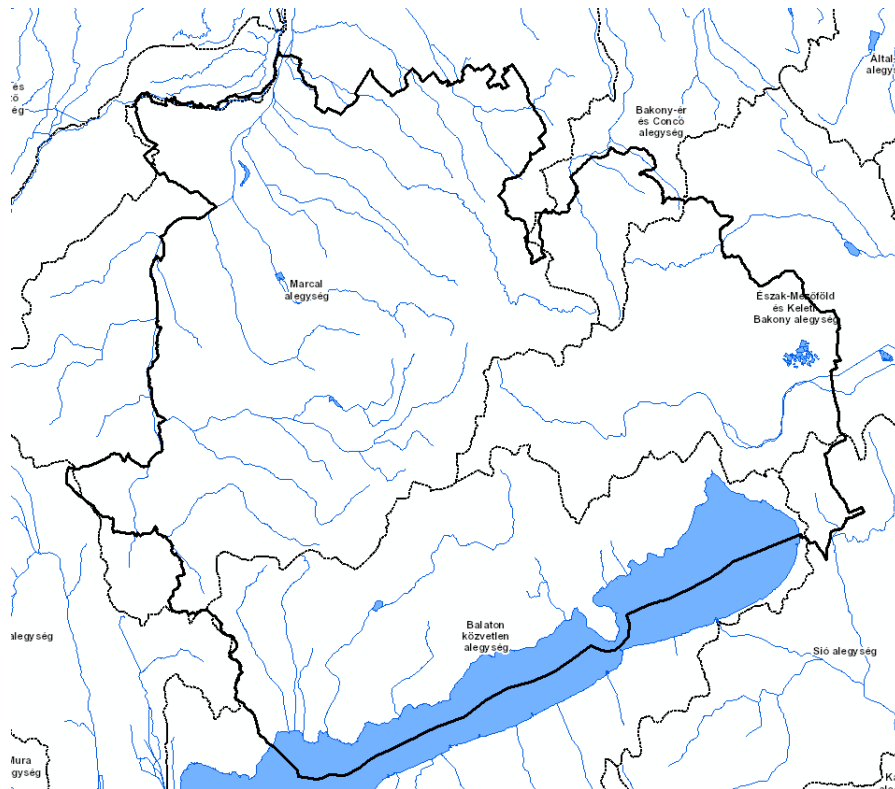
biztosítása érdekében az ivóvízbázisok védelme		védelme a prioritások között kiemelt fontosságot kap.
A gyakoribb szélsőséges csapadékos események által keltett villámárvizek jelentette kockázatok mérséklésére és kezelésére való felkészülés elősegítése	● ● ●	A csapadékvíz visszatartás támogatása, vízveszteségek csökkentése, csapadékvízgazdálkodás, a klímatudatos vízgazdálkodás és az aszályhoz, villámárvizekhez való alkalmazkodás elősegítése kiemelt szerepet kap.
Klímaváltozás várható kedvezőtlen hatásainak csökkentése a természeti értékekre	● ●	A természeti erőforrások megóvása, a természeti környezet és a vizek védelme, a környezeti állapot javítását szolgáló közműfejlesztés, a klímaadataptációs képesség fokozása, az energiatudatosság és energiahatékonyság növelése konkrétan megjelenik az 5. prioritásban.
Az aszályal fokozottan érintett területek alkalmazkodási lehetőségeinek támogatása	●	A vízkárral, aszálykárral érintett területek nem elsősorban Veszprém megyét jellemzik, így a VMTFK és VMTFP-ben akisebb hangsúllyal jelenik meg a témakör.
Erdőtűz kialakulását elősegítő körülmények/tényezők leredukálása		Nem VMTFK és VMTFP feladat, de a klímaháztartás javítása, a megfelelő erdőgazdálkodási módszerek alkalmazása, a lakosság tájékoztatása csökkentheti az erdőtűz kialakulás kockázatát, terjedését.
Turizmus klímaváltozáshoz való alkalmazkodásának elősegítése	● ●	Veszprém megyében a turizmus a gazdaság meghatározó ágazata, az idegenforgalom térség-specifikus alágazatainak fejlesztése kiemelt cél, ezért az ágazati fejlesztési elképzelések megjelennek, a bakonyi erdőterületek, a Balaton, a falusi turizmus, a vadászturizmus, az ökoturizmus kapcsán egyaránt.

14. táblázat. Veszprém megye Klímastratégiája és a TrT kapcsolata

Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT)

A tervezési terület hat vízgyűjtő gazdálkodási alegységekhez tartozik, amelyek mindegyikére önálló vízgyűjtő-gazdálkodási Terv készült:

- 1-4 Marcal alegység (118 település)
- 1-13 Észak- Mezőföld és Keleti- Bakony alegység (33 település)
- 1-5 Bakony-ér és Concó alegység (12 település)
- 1-3 Rába alegység (6 település)
- 1-11 Sió alegység (5 település)
- 4-1-Zala alegység (1 település)
- 4-2-Balaton közvetlen alegység



2. ábra. Vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységek (Forrás: vizeink.hu)

A négy legnagyobb vízgyűjtő, ami lefedi Veszprém megye területének több mint 90 %-át a „Marcal alegység”, „Balaton közvetlen alegység”, az „Észak- Mezőföld és Keleti- Bakony alegység”, és a „Bakony-ér és Concó alegység”.

A vízgyűjtő alegységekre készülő vízgyűjtő gazdálkodási tervek rendkívül részletesen mutatják be a víztestek jellemzőit, a vízfolyások jelenlegi állapotát, a védett területeket, a monitoring rendszer felépítését, a vízhasználatokat és részletes intézkedési programot fogalmaznak meg a kiváló ökológiai állapot elérése érdekében. A VGT-k felülvizsgálata megkezdődött, a VGT3 felülvizsgálata a 2021-es évben fejeződik be. Az intézkedések a szabályozási lehetőségeinél sokkal részletesebben mutatják be a szükséges feladatokat. Összességében azonban megállapítható, hogy a területfejlesztési javaslatok összhangban vannak a VGT tervezett intézkedéseivel. Az intézkedéseket összesítve mutatja be az alábbi táblázat.

VGT intézkedései a térségben

- Kommunális szennyvízbevezetésekből származó szerves anyag és tápanyagterhelés csökkentése
- Közvetlen ipari szennyvízbevezetésekből származó terhelés csökkentése
- Diffúz tápanyagterhelésből származó terhelés csökkentése
- Tápanyag kihelyezés tényleges korlátozása szántó és ültetvény területeken
- Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával.
- Erózió-érzékeny területeken a meglévő teraszos művelés fenntartása
- Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése erózió-érzékeny területen agrár-környezetvédelmi célprogram (AKG) keretében
- A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre
- Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel
- Állattartótelepek korszerűsítése az EU Nitrát Irányelv alapján

- Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező).
- Pontszerű bevezetésekből származó terhelés csökkentése
- Diffúz forrásból származó veszélyes anyag terhelés csökkentése
- A hosszirányú átjárhatóság helyreállítása, a duzzasztás és a vízszint-szabályozás hatásának csökkentése
- Nyílt ártér kialakítása, hullámtér bővítése a szükséges területhasználat váltással
- A hullámtér megfelelő növényzetének kialakítása
- Mederrehabilitáció kategóriától és típustól (nagy folyó, kis és közepes vízfolyás, mesterséges vízfolyás, állóvíz) függő módszerekkel
- Vízfolyások és állóvizek parti zónájában a típustól függő zonáció rehabilitációja
- Mederben található, funkcióját veszített létesítmények bontása
- Az ártér illetve a hullámtér vízellátottságának javítása
- A természetesnél mélyebb meder, illetve az ebből adódó kis- és középvízszint-süllyedés hatásának csökkentése
- A belvízelvezető rendszer módosítása, a természetes vízfolyások és állóvizek vízjárását módosító hatások csökkentése
- Völgyzárógátas tározókból történő vízleeresztés szabályozása
- Felszíni vízkivételek és átvezetések nyilvántartása, felülvizsgálata, módosítása, engedélyezése
- Csapadékvíz szennyvízcsatornára történő rákötéseinek csökkentése, különösen a felszíni, vagy felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny területeken
- Bányászati tevékenységhez kapcsolódó felhasznált és kibocsátott anyagok használatának és elhelyezésének ellenőrzése, csökkentése
- Termálvizek hasznosítása, a használt termálvizek visszasajtolásának szabályozása, ösztönzése és korszerűsítése
- Vízjárási viszonyok javítása, az ökológiai kisvíz helyreállítása. Belvízrendszer módosítása
- Víztakarékos megoldások alkalmazása növénytermesztésben
- Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízviszatartás a táblán belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében
- Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása. A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
- Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása. Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztás
- Ivóvízbázisok védelme, védőzónák kijelölése, tevékenységek szabályozása, módosítása (A diagnosztikai és a biztonságba helyezési program végrehajtása)
- Károsodott vízi, vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül
- A strandok kijelölése és üzemeltetése során a partszakasz fürdővíz minőségi és ökológiai állapotára vonatkozó követelmények figyelembevétele

15. táblázat. VGT javasolt intézkedései a tervezési területen

2.5. A területfejlesztési dokumentumok összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal

Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)¹¹

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján kijelöli a 2021–2027-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait. A Koncepció jövőképe és célrendszere 2030-ig szól. Emellett fejlesztési prioritásokat fogalmaz meg a programidőszak fejlesztéspolitikája

¹¹ http://doc.hjegy.mhk.hu/20144130000001_1.PDF

számára is. Az OFTK 4. fejezete megyékre bontva tartalmazza a fejlesztési elképzeléseket. Veszprém megye esetében az alábbi fejlesztési irányokat határozza meg.

OFTK átfogó céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
A közösségi közlekedést segítő kelet-nyugati irányú közlekedési infrastruktúra (8-as főút és vasútvonalak) hálózati fejlesztése, a városok közötti kapcsolat javítása.	● ● ●	A közösségi belső közlekedési hálózat fejlesztése több helyen is szerepel a területfejlesztési programban pl. "Intelligens közlekedési rendszerek fejlesztése"
Az ipari zónák rehabilitációjának folytatása, a turizmus és a koncentrált ipari tevékenységek környezetterhelésének minimalizálása.	● ●	Az ipari zónák rehabilitációja helyett inkább a barnamezős területek rehabilitációja kifejezést használja a program. (Barnamezős, egykori ipari területek újra strukturálásával létrejövő telephelyek, beruházások támogatása.)
A megye táji, természeti és műemléki értékeinek megőrzése , tematikus összekapcsolása, fenntartható hasznosítása, megismertetése.	● ● ●	A épített örökség védelme a horizontális célok között kiemelt szerepet kap: Az értékek megőrzése és fenntartható hasznosítása
A karsztvíz ivóvízforrás védelmének fejlesztésével a környezet minőségének javítása és a Balaton táji, természeti védelmének növelése.	● ● ●	A karsztvíz és a felszín alatt vízbázis védelmét közvetlenül tartalmazza a koncepció és a program.
A városok térség-szervező szerepköreinek élénkítése , kooperálás; az aprófalvas és perifériális térségek komplex fejlesztése a népességmegtartás érdekében.	● ● ●	A településszerkezet, városhálózat kialakítása, a térség-szervezés a területfejlesztés kiemelt feladatai közé tartozik.

16. táblázat Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció céljai

Veszprém megyei Integrált Területi Program (VMITP)

A térségi gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatás erősítését célzó Terület- és Településfejlesztési Operatív Program lehetőséget biztosít a területi szereplők igényei és szükségletei alapján meghatározott fejlesztések megvalósítására. A megyék számára az 1702/2014. (XII.3.) Korm. határozat alapján rendelkezésre álló TOP forráskeret felhasználását a megyék területfejlesztési koncepciói és programjai alapozzák meg.

VMITP prioritásai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Térségi és a helyi gazdaság fejlesztése , a megye hagyományos foglalkoztató központjaiban, illetve vidéki térségeiben a foglalkoztatás bővítése	● ●	A területfejlesztési koncepció három átfogó célja közül az első a "Gazdasági növekedés, a térségi potenciálokra építő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés". A horizontális célok között a Helyi erőforrásokra való építkezés.
Városi barnamezők rehabilitációja , revitalizációja, a városi zöldterületek klímataudatos megújítása.	● ● ●	A területfejlesztési programban kiemelt figyelmet kapott a barnamezős, egykori ipari területek újra strukturálásával létrejövő telephelyek, beruházások támogatása.
A mobilitás támogatása , az elérhetőség javítása, valamint a helyi és térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése.	● ● ●	A TFP prioritásai között a megye külső és az egyes térségei közötti belső kapcsolatrendszerét javító, a munkahelyek és szolgáltatások jó színvonalú elérhetőségét korszerű és fenntartható módon biztosító mobilitás mint

		negyedik prioritás jelenik meg.
A lakosság életminőségének javítása , „a lakosság életminőségének javítása, „jól léte” biztosítása, a társadalom fejlesztése”, ehhez kapcsolódóan pedig a stratégiai célok között az „egészséges társadalom megteremtése”.	● ● ●	Az életminőség javításának fontosságát mutatja, átfogó célok között másodikként a „lakosság életminősége javítása, „jól léte” biztosítása, a XXI. század nyújtotta technikai lehetőségek sokoldalú alkalmazásával”
Hátrányos helyzetű területek fejlesztése , felzárkóztatása. A lakosság életminőségének javítása, a diszkrimináció mentesség, valamint a közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosításával. A leszakadó városrészek megújítását és hátrányos helyzetűeket támogató programok megvalósítása.	● ● ●	A hátrányos térségek felzárkóztatása az integrált területi programmal összhangban tartalmaz a területi potenciál erősítését, a vidékies térségekben, a városok és térségeik összehangolt integrált fejlesztését, afenntartható térség- és településfejlesztést.

17. táblázat A Veszprém megyei Integrált Területi Program céljai

Balaton Kiemelt Térség Hosszútávú Fejlesztési Koncepcióját (2014-2030) aktualizált

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. számú törvény (15.§ (2) bek. b) pontja) alapján a Balaton Fejlesztési Tanács 2014. évben elkészítette és a Kormánynak elfogadásra benyújtotta a kiemelt térség területfejlesztési koncepcióját és területfejlesztési programját, melynek elemei: Balaton Kiemelt Térség Hosszútávú Fejlesztési Koncepciója (2014-2030). Stratégiai Program (2014-2020), Operatív Program (2014-2020)

A Kormány 1821/2015. (XI. 12.) számú, valamint az azt felváltó 1861/2016. (XII. 27.) számú Kormányhatározatában fogadta el a koncepciót és a stratégiát.

BKTFK átfogó céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
Megbízható jövedelem-szerzést és javuló életminőséget, a környezetkímélő technológiák alkalmazásának (pl. energiafelhasználás, közlekedés, ingatlanfejlesztés) széles körű elterjedése következtében magas minőségű környezetet biztosítson a helyi lakosok számára	● ● ●	A helyi lakosok számára magas minőségű, élhető környezet biztosítása kiemelt célként jelenik meg „A városok és várostérségek összehangolt integrált fejlesztése, zöld és intelligens települések, a zöld és a kék infrastruktúra hálózatok összehangolt fejlesztése” átfogó cél alatt
Vonzó működési környezetet biztosítson elsősorban szolgáltatásokat kínáló és innovatív, magas hozzáadott értéket előállító és döntően magasan képzett munkatársakat foglalkoztató vállalkozások számára,	● ●	A Gazdasági növekedés, a térségi potenciálokra építő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés átfogó cél tartalmazza az innovatív környezetet.
Vonzó természeti és épített környezeti feltételeket és magas színvonalú szolgáltatásokat biztosítson a térséget felkeresők számára, melynek eredményeként növekedjen a Balaton térségébe látogató turisták száma , illetve a hosszabb ideig történő tartózkodásban és szolgáltatás vásárlásban megmutatkozó elégedettség.	● ● ●	Több stratégiai cél is átfed a témakörrel: „A Balaton térségére és az innovációs tengelyekre specializált gazdaságfejlesztés a térségi és a helyi potenciálok fenntartható kihasználásával”, és részben a „A városok és várostérségek összehangolt integrált fejlesztése, zöld és intelligens települések, a zöld és a kék infrastruktúra hálózatok összehangolt fejlesztése” stratégiai cél
A változó igényekhez, természeti folyamatokhoz rugalmasan igazodó és folyamatosan megújulásra képes szolgáltató és cselekvőképes, együttműködő	● ●	Az intézményi szervezet explicit módon nem jelenik meg a stratégiai célok között, de a program beavatkozási területei,

intézmények és szervezetek szolgálják a lakosokat, turistákat és vállalkozásokat.		intézkedése között az intézményi szerkezet megújítása is szerepel.
---	--	--

18. táblázat A Balaton Kiemelt Térség Hosszútávú Fejlesztési Koncepciójának céljai

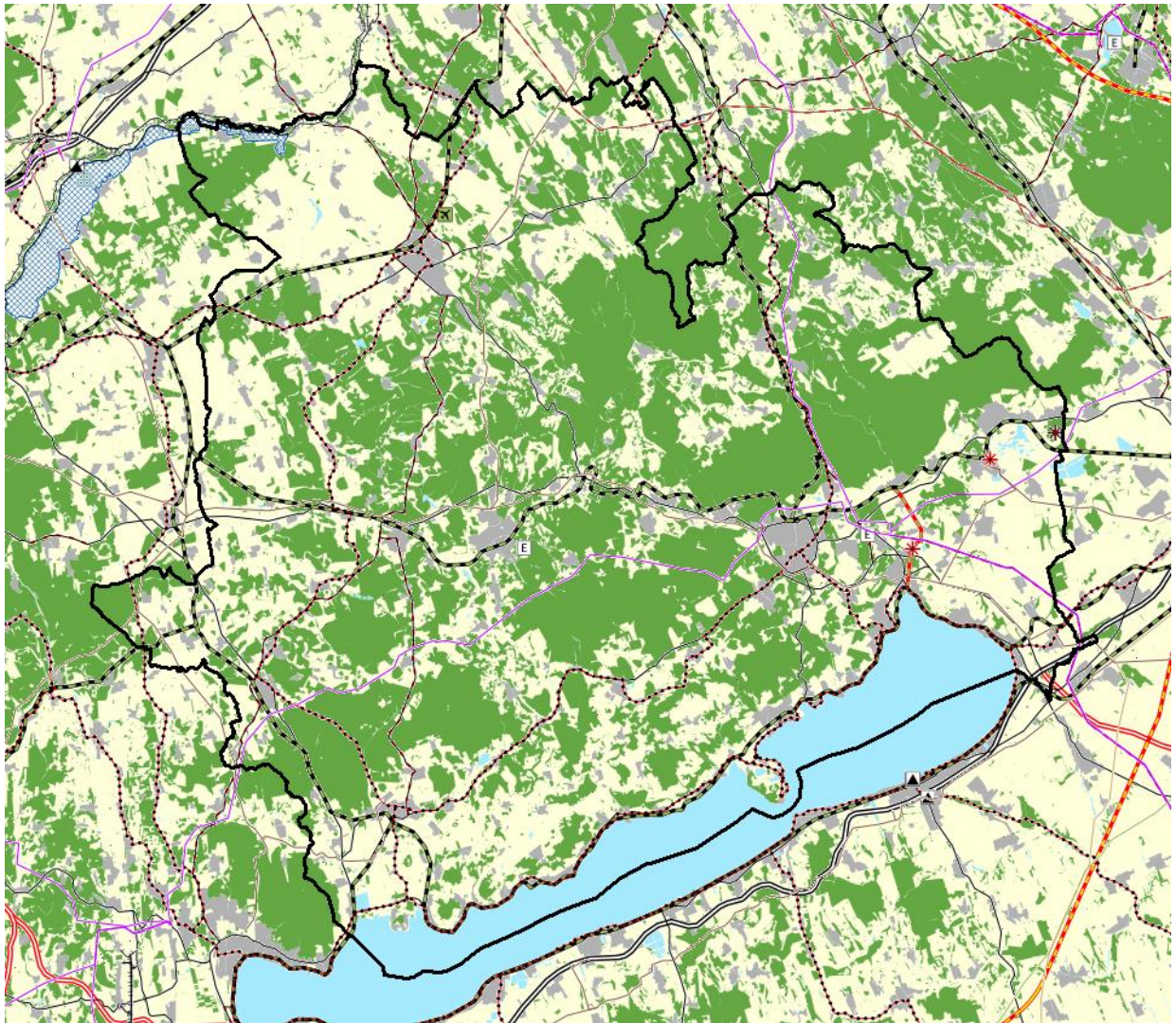
Országos Területrendezési terv (Lechner Nonprofit Kft. 2019)

Az OTrT törvény célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. Az OTrT az a tervezési dokumentum, amely meghatározza a megyei területrendezési terve kereteit, mozgásterét. A megyei területrendezési terv felülvizsgálatának elsődleges célja, hogy a kormányrendeletnek megfelelően illeszkedjen az OTrT 2019-es módosításához. Az Országos Területrendezési Terv elfogadása megtörtént, a terv 2019.március 15-én hatályba lépett.

OTrT környezetstratégiai céljai	Illeszkedés	VMTFK és VMTFP kapcsolat
1. A társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása,	● ● ●	A területfejlesztési koncepció és program céljai, prioritásai egybeesnek az OTrT környezetstratégiai célkitűzéseivel (optimális térszerkezet kialakítása, elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése, térszerkezet fejlesztése, táji, természeti adottságok védelme, erőforrások megőrzése.)
2. A városok – községek, fejlett – elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése,		
3. Az országos térszerkezet és településrendszer harmonikus fejlődésének elősegítése,		
4. A térségi területfelhasználás rendjének meghatározása,		
5. A műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása,		
6. A területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése,		
7. A természeti erőforrások védelme.		

19. táblázat OTrT környezetstratégiai céljai

A korábbi és a hatályos OTrT között az erdőgazdálkodási térség, a települési térség, vegyes területhasználatú térség eltérő szabályozása és adatszolgáltatása miatt jelentős különbségek fedezhetők fel. A hatályos OTrT-ben az erdőgazdálkodási térség az erdőadattár adatbázis alkalmazása miatt jelentős növekedést mutat a korábbi OTrT-hez és ennek megfelelően a megyei tervhez képest is, a mezőgazdasági térségnél hasonló mértékű csökkenést figyelhetünk meg, míg a korábbi vegyes területhasználatú térség kategória megszűnt. Az eltérő méretarányú és léptékű adatbázisok alkalmazása miatt az új OTrT felbontása, részletgazdagsága közelít a korábbi megyei tervek felbontásához.



3. ábra Tervezett OTTrT szerinti szerkezeti terv, 2019

3. Veszprém megye területfejlesztési dokumentumainak környezeti hatásainak vizsgálata különös tekintettel a környezeti elemekre és rendszerekre (föld, víz, levegő, klíma, biodiverzitás, táj, épített örökség, egészség, gyógyhelyek stb.)

3.1. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervmódosítás tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

Geomorfológiai, földtani, táji adottságok

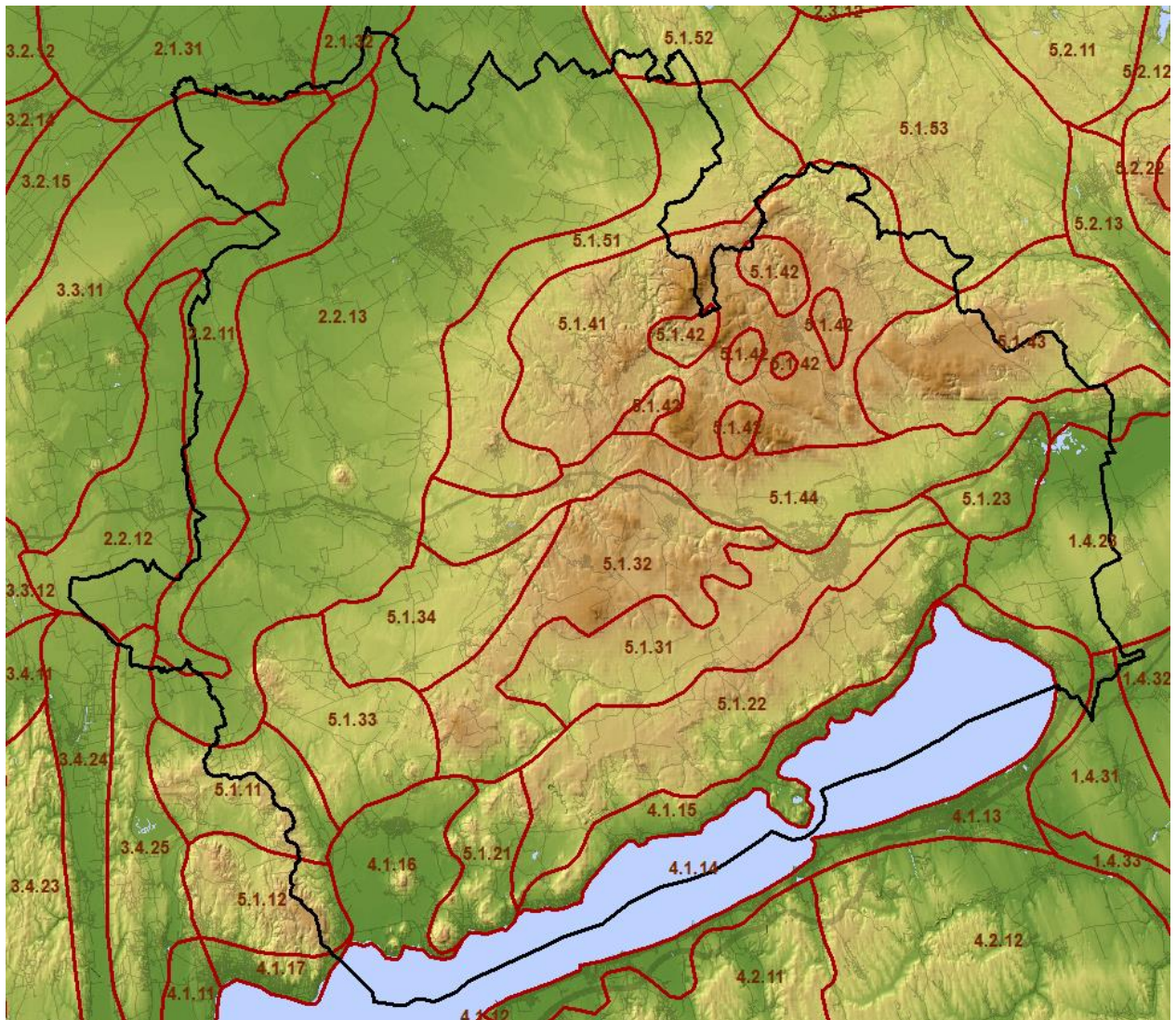
Veszprém megye magyarországi megye a Közép-Dunántúli régióban. Északról Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom, keletről Fejér megye, délről a Balaton és Somogy megye, nyugatról Vas és Zala megyék határolják.

Az ország közepes nagyságú megyéihez tartozik. Területe három nagy tájegységre, a Kisalföld déli részére, a Bakony hegységre és a Balaton-felvidékre bontható. Székhelye Veszprém. Veszprém megye területe 4463 km². A megye területe az ország teljes területének 4,5%-a.

A tervezési terület geomorfológiaiailag rendkívül változatos, 16 földrajzi kistáj érint. A tervezési terület a megye területének csak 72%-a (3193 km²). A megye rendkívül gazdag tájegységekben. Nyugati oldalán a Marcal-völgy határolja. Legnagyobb területét a Pápa-Devecseri-sík foglalja el. Meghatározó tájegysége az Öreg- Bakony és a Déli-Bakony vagy más néven Kab-hegy-Agártető csoport. A Bakony hegység területét a tektonikailag kiemelt fennsíkok jellemzik. A Bakony mintegy 4000 négyzetkilométer kiterjedésű karsztos röghegység, a Dunántúli-középhegység legnyugatibb és legnagyobb tagja. A Bakonyt a Devecser és Várpalota között húzódó, nyugat-kelet irányú törésvonal két részre osztja: az Északi-Bakonyra és a Déli-Bakonyra. Az Északi-Bakony tájegység három részre tagolható: Magas- vagy Öreg-Bakony, itt található a hegység legmagasabb csúcsai; Keleti-Bakony, nyugatról a Zirci-medence, keletről a Móri-árok határolja, legmagasabb pontja az Öreg Futóné (574 m) és a Bakonyalja, a Magas-Bakony Kisalföld felőli lejtője.

A megye legmagasabb pontja az Északi-Bakonyban található Kőris-hegy (709 m).

A terület ásványkincsekben gazdag. A Bakony hegységben gazdag karsztvízkészlet található. A terület É-i részén a karsztos alaphegység nagy területen a felszínen található, a felszíni kibúvárait fiatalabb üledékekkel borított kisebb medencék tagolják. A felszín kialakítását döntően a víz eróziója végezte. A terület északi felén a törésvonalak mentén a mélybe zökkent, felette homokos és agyagos rétegekből álló összlet építi fel a sokorói dombvidéket. A felső 200-300 m mélységig elhelyezkedő homokos rétegek tárolnak hasznosítható rétegvízkészletet. A megye területének kőzeteit bazalt, tufa, mészkő, dolomit és márga alkotja.



1.4.23.-Sárrét
 2.2.11.- Marcal-völgy
 2.2.12.- Kemenesalja
 2.2.13.- Pápa-Devecseri-sík
 3.3.11.- Alsó-Kemenschát
 4.1.13.- Somogyi parti sík
 4.1.14.- Balaton
 4.1.15.- Balatoni-Riviéra
 4.1.16.- Tapolcai-medence

4.1.17.- Keszthehi-Riviéra
 5.1.22.- Balaton-felvidék és
 kismedencék
 5.1.21.- Badacsony-gulács-csoport
 5.1.23.- Vilonyai-hegyek
 5.1.31.- Veszprém-Nagyvázsonyi-
 medence
 5.1.32.- Kab-hegy-Agártető csoport
 5.1.33.- Sümeg-Tapolca-hát

5.1.34.- Devecseri-Bakonyalja
 5.1.41.- Öreg-Bakony
 5.1.42.- Bakonyi kismedencék
 5.1.43.- Kelet-Bakony
 5.1.44.- Veszprém-Devecseri-árok
 5.1.51.- Pápai-Bakonyalja
 5.1.53.- Sári-Bakonyalja

4. ábra Földrajzi kistérségek

Földtani felépítés, ásványi nyersanyagok

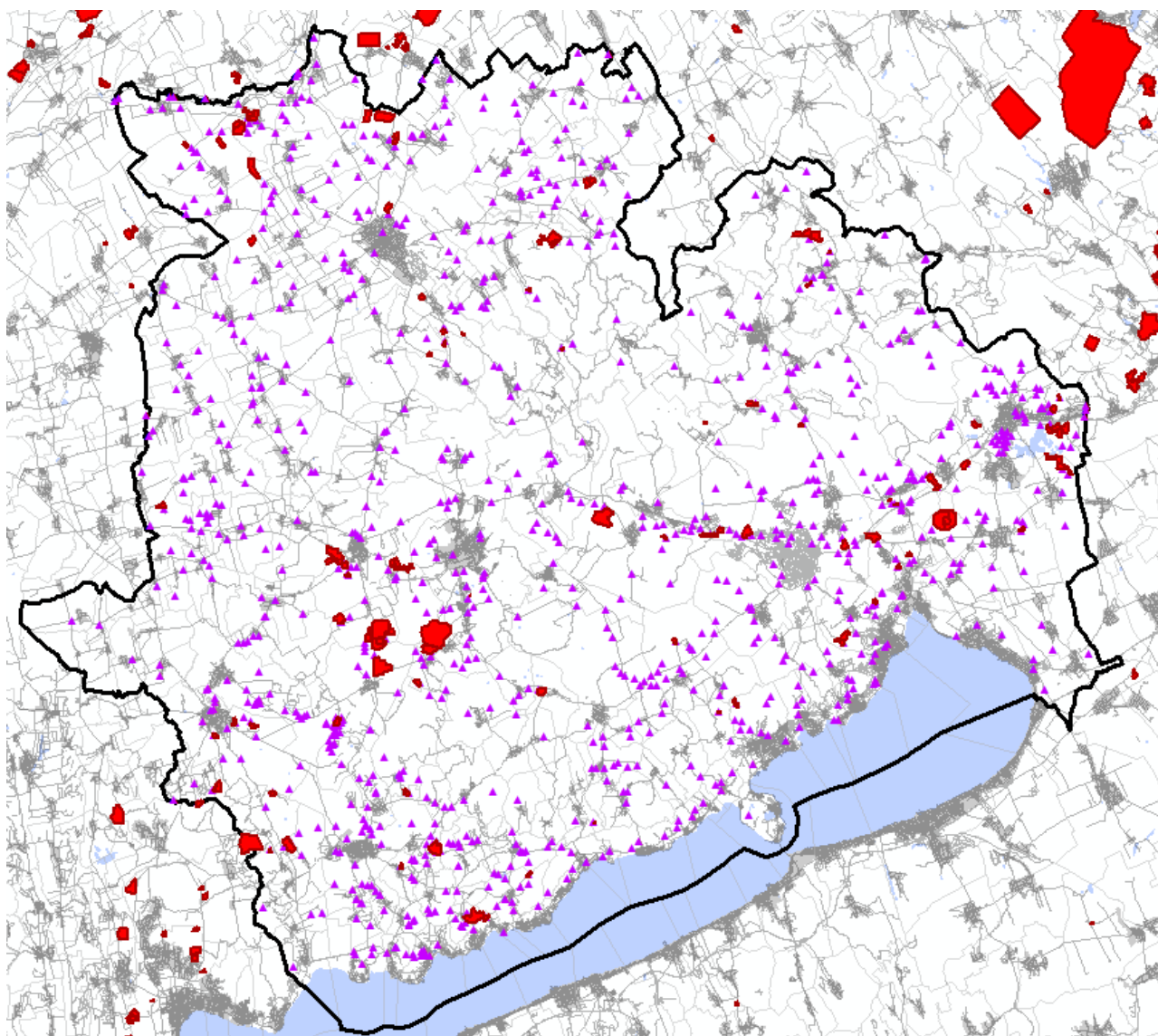
A földtörténeti korok során az üledékképződési környezet változatossága és az erős szerkezeti tagoltság következményeként a megye területe erősen heterogén képet mutat geológiai értelemben. Földtani felépítésükben eltérő területek helyezkednek el egymás szomszédságában.

A terület geológiai fejlődésmenete alapján az ásványi vagyon széles skálán mozog, de uralkodóan építőkönek is alkalmas üledékes kőzetek és szenek magas előfordulása jellemző. A vulkáni tevékenységnek köszönhetően szintén különféle építőipari nyersanyagok és egyes ércek gazdag

előfordulásai számítanak a megye ásványkincs vagyonának. A működő és mára felhagyott bányaterületek elsősorban a Bakonyban, Ajka és Sümeg települések közötti területen, valamint Várpalota és Veszprém települések térségében találhatók. Az ásványércek közül a bauxit és a mangánérc fordul elő legnagyobb mennyiségben, bár ezek kitermelése napjainkra javarészt megszűnt.

Bányászat

A karbonátos kőzetekből felépülő Bakonyban építőkőnek használható mészkő és dolomit kitermelő helyek üzemelnek (pl. Veszprém, Szentgál, Lókút térségében).



5. ábra Érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati területek (piros), egyéb anyagnyerőhelyek (lila)

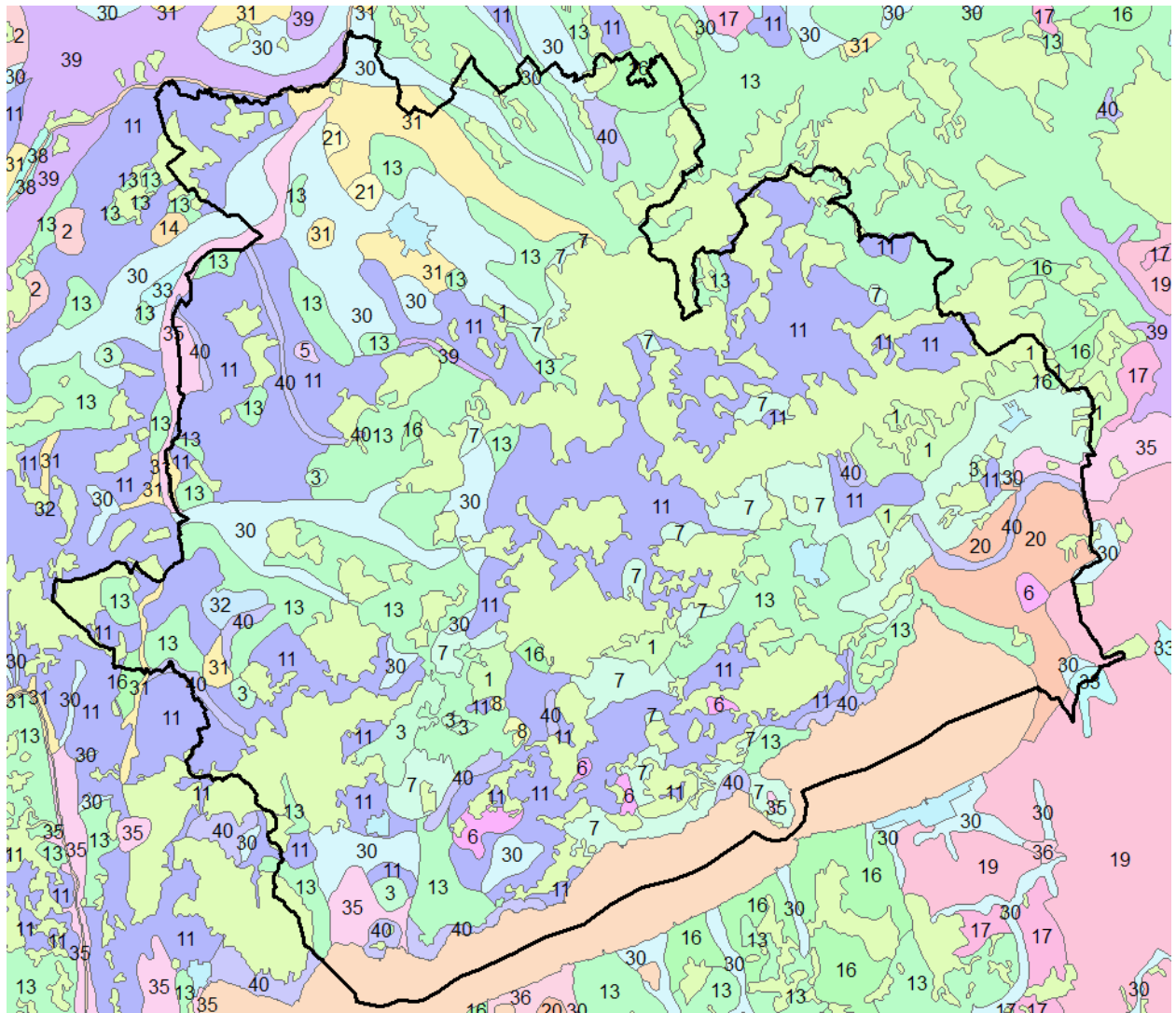
Az építőipari nyersanyagok közül a homokkő a Balaton- felvidéken fordul elő legnagyobb mennyiségben (pl. Balatonrendes, Berhida közelében). A Marcal által felhalmozott építési kavics és kisebb részt homok, illetve téglanyag lelőhelyei Bakonyalján találhatók (pl. Devecser, Magyargencs,

Szany környékén). A folyóvölgy közelében tőzeg előfordulás is található (pl. Mihályháza, Mezőlak térsége). A vulkanizmus során képződött kemény kőzeteket építőkönek, útalapozó kőzetnek lehet felhasználni. Bazalt kitermelő helyek Tapolca környezetében működnek még. Az egykori nagy kiterjedésű szénmedencék kitermelése mára jórészt megszűnt (Nyirád és Ajka közötti területen működtek), köszönhetően annak, hogy az ezredfordulói energiagazdálkodási stratégia gazdaságtalannak ítélte a mélyművelésű szénbányászatot és bezárásra ítélte az erőművi integráción kívül rekedt bányaterületeket. Az Úrkúti mangánérc termelése is befejeződött. A Pulán található alginit, ami a bazaltos vulkáni kráterekben, anaerob körülmények között leülepedett algákból képződött, kitermelésére települt bánya ma is működik. A megyében 110 érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati terület található¹². a kisebb nagyobb, anyaggyűjtőhelyek száma 1025.

Talaj adottságok

Veszprém megye talajtani adottságai nem túl kedvezőek. Magas a váztalajok, ezen belül a köves, sziklás váztalajok és a kőzethatású talajok közül a rendzina talajok aránya, de a legnagyobb területet agyagbemosódásos barna erdőtalaj fedi. A megyében összességében a barna erdőtalajok különböző típusai az uralkodók, de a megyére jellemzőek a változatos talajtípusok. A Marcal völgye területén és a Sárréten a lápi talajtípusok uralkodnak, a völgyben nagyobb foltokban vizenyős területek is megjelennek. A lápi talajtípusokat övezően sok helyütt réti talajtípusok jöttek létre. Ez képezi az átmenetet a peremi területek felé.

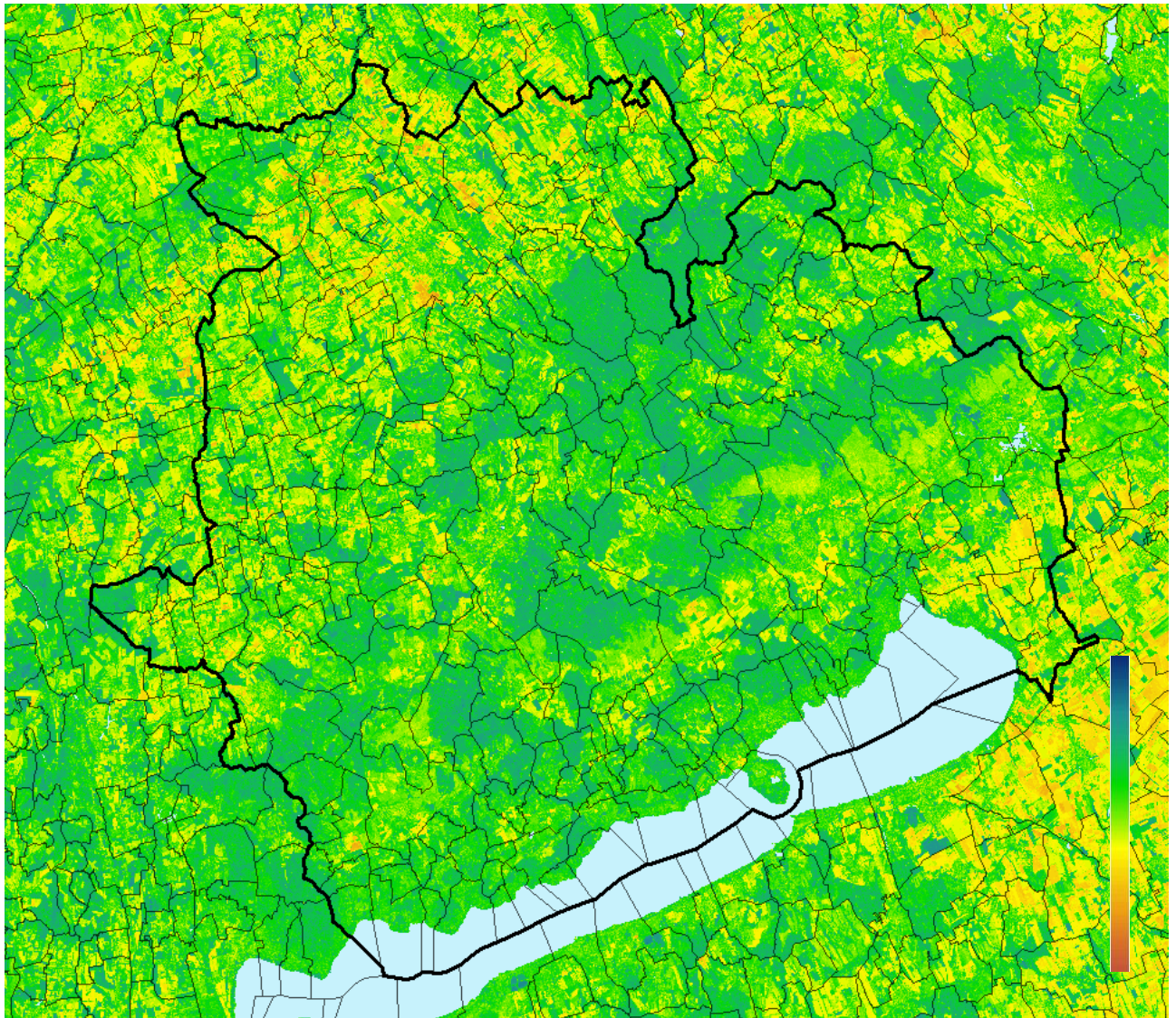
¹² <https://www.mbfisz.gov.hu/banyaszati-teruletek-legfrissebb-nyilvantartasa>



6. ábra Genetikai talajtípusok

- | | | |
|-------------------------------------|--------------------------------|--------------------------|
| 1 Köves, sziklás vázta | 14 Kovárványos barna erdőtalaj | 32 Lapos réti talaj |
| 3 Földes kopár vázta | 16 Csernozjom barna erdőtalaj | 33 Csernozjom réti talaj |
| 5 Humuszos homoktalaj | 17 Erdőmaradványos csernozjom | 35 Rétláp talaj |
| 6 Humuszkarbonát talaj | 19 Mészlepedékes csernozjom | 39 Humuszos öntés talaj |
| 7 Rendzina | 20 Réti csernozjom | 40 Lejtőhordalék talaj |
| 8 Erubáz talaj | 21 Terasz csernozjom | 100 erdő |
| 11 Agyagbemosódásos barna erdőtalaj | 30 Réti talaj | 101 település |
| 13 Ramann-féle barna erdőtalaj | 31 Öntés réti talaj | |

A Bakony magasabb részein a talajképződés és felaprózódása és a mállás következtében megindult a rendzina talajok kialakulása. A Bakony másik jellemző talaja az agyagbemosódásos barna erdőtalaj, amely a lösztakaróból alakult ki és a peremterületeken szántóként hasznosítják.



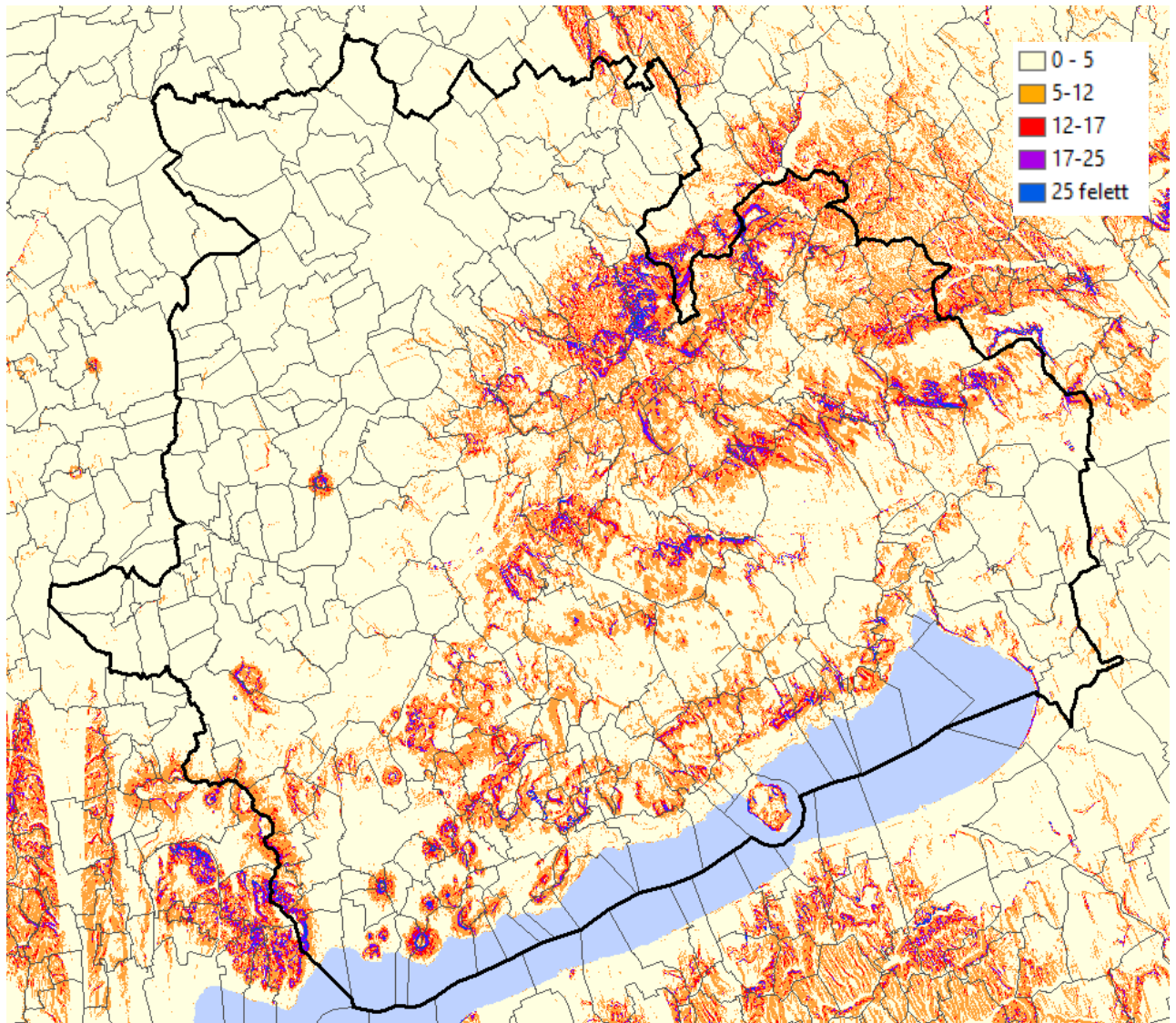
7. ábra Talajok nedvesség index (Sentinel 2 műhold - 2015. átlag)

A Balaton-felvidék, és a Déli-Bakony is részben barna erdőtalajokkal, részben szélsőséges vízgazdálkodású rendzinákkal borított. A bazalt málladékan szintén közethatású, ranker talajok képződtek, melyek sekély termőréteggel, és kedvezőtlen víz- és tápanyag-gazdálkodással jellemezhetőek. Az amúgy is sekély termőréteget pedig az erózió tovább pusztítja.

A Tapolcai-medence egyes részein és a Sárréten láptalajok is kialakultak, melyek mezőgazdasági értéke csekély. A réti talajok a megyében csak foltszerűen jelennek meg.

Az alapkőzetek minőségéből következően a Bakonyvidék taljai általában bázisokban gazdagok, semleges vagy gyengén savanyú kémhatásúak.

Vízellátottság szempontjából a 2017 augusztusában készült műholdfelvételből számolt talaj nedvesség index jól mutatja a tervezési területen belüli minőségi eltéréseket. A talajnedvesség legmagasabb értékei (kék) a Bakony tömbjeinél, míg a legalacsonyabb értékei (piros) a Pápa-Devecseri-síkon és a Sárréten figyelhetők meg.



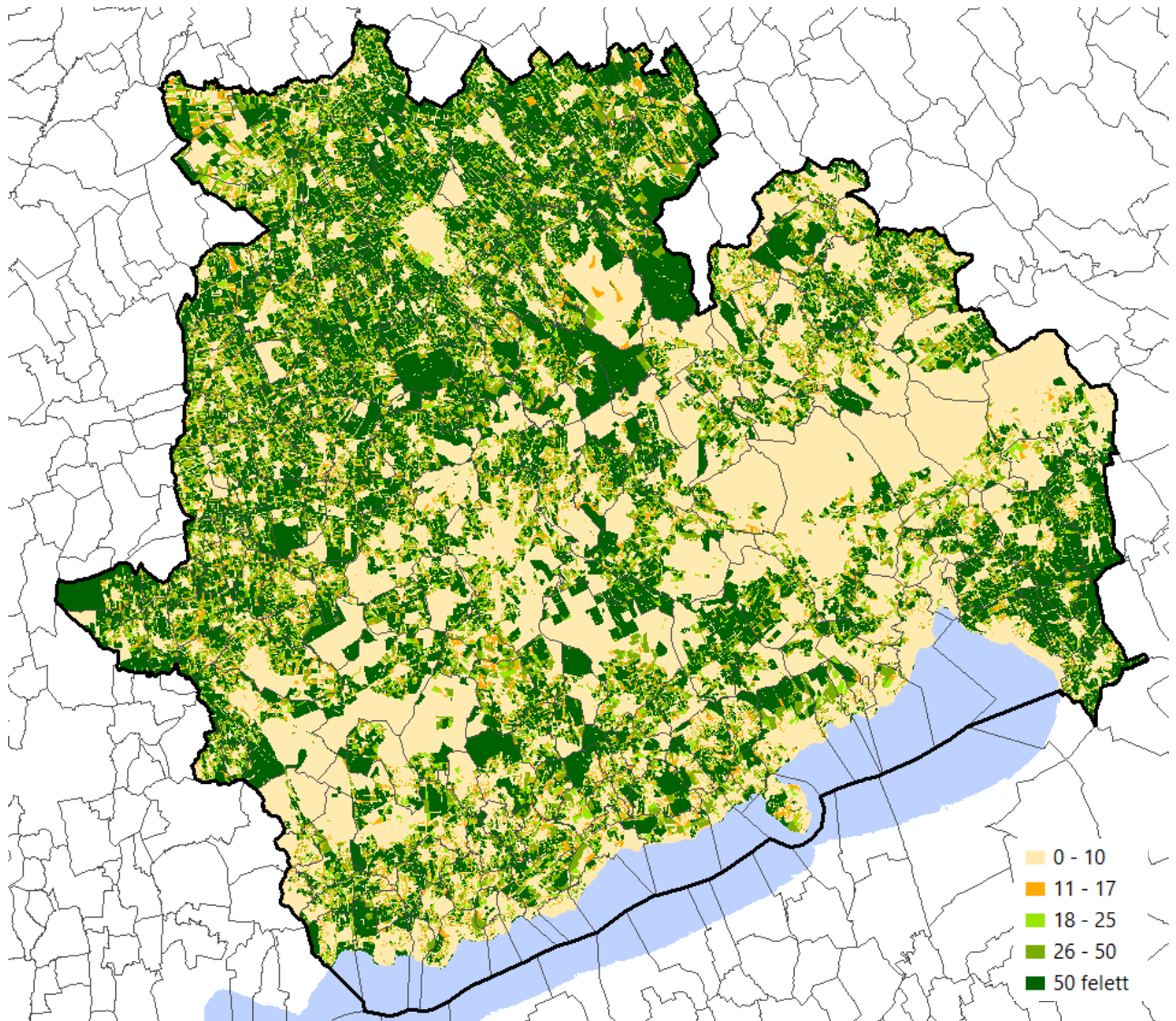
8. ábra A felszín lejtőkategóriái a mezőgazdasági művelhetőség szempontjából

A talajadottságok és domborzati adottságok miatt magas a köves, sziklás váztalajok aránya. A megye erózió szempontjából a Dunántúli-középhegység és a Bakony területén az ország első-második legveszélyeztetettebb megyéje. A talajok művelhetőségének, erózió veszélyeztetettségének fontos szempontja a lejtőkategória érték. Az utóbbi években a csapadék eloszlásában tapasztalható kilengések, aminek következtében a kevésbé veszélyeztetettnek vélt területeken is, az extrém intenzív csapadék miatt eróziós károk alakulhatnak ki. Talajvédelem szempontjából a megye területének jelentős része az egyhén lejtős vagy e feletti lejtős, meredek kategóriába tartozik.

Lejtőkat.	Lejtés [%]	Minősítés	Megjegyzés
I	< 5	sík	erózió hatása nem jellemző
II	5 - 12	enyhén lejtős	gépesítési, sáncolási határ
III	12 - 17	lejtős	speciális szántást igényel
IV	17 - 25	enyhén meredek	a szántóföldi művelés határa
V	> 25	meredek	szántóföldként nem művelhető

20. táblázat Talajvédelmi lejtőkategóriák

A megye talajadottságai elsősorban az erdőgazdálkodásnak és a szőlőtermelésnek kedveznek. Az ország átlagos aranykorona értéke 19. Jó minőségű talajnak a 17 aranykorona feletti talajokat tekintjük. A megye aranykorona szerinti talajadottságait a mellékelt térkép mutatja. A sárga és okker területek az országos átlagnál rosszabb területeket, míg a zöldek a jobb területeket mutatják.



9. ábra Talajok aranykorona értéke Veszprém megyében

Jól látható, hogy míg a Bakony déli kitettségű részei alacsony AK értékűek addig a megye északi, észak-nyugati részén az öntéstalajon, az agyagbemosódásos és a Ramann féle barna erdőtalajon az országos átlagnál jóval magasabb AK értékű talajok találhatók.

Talajszennyezés

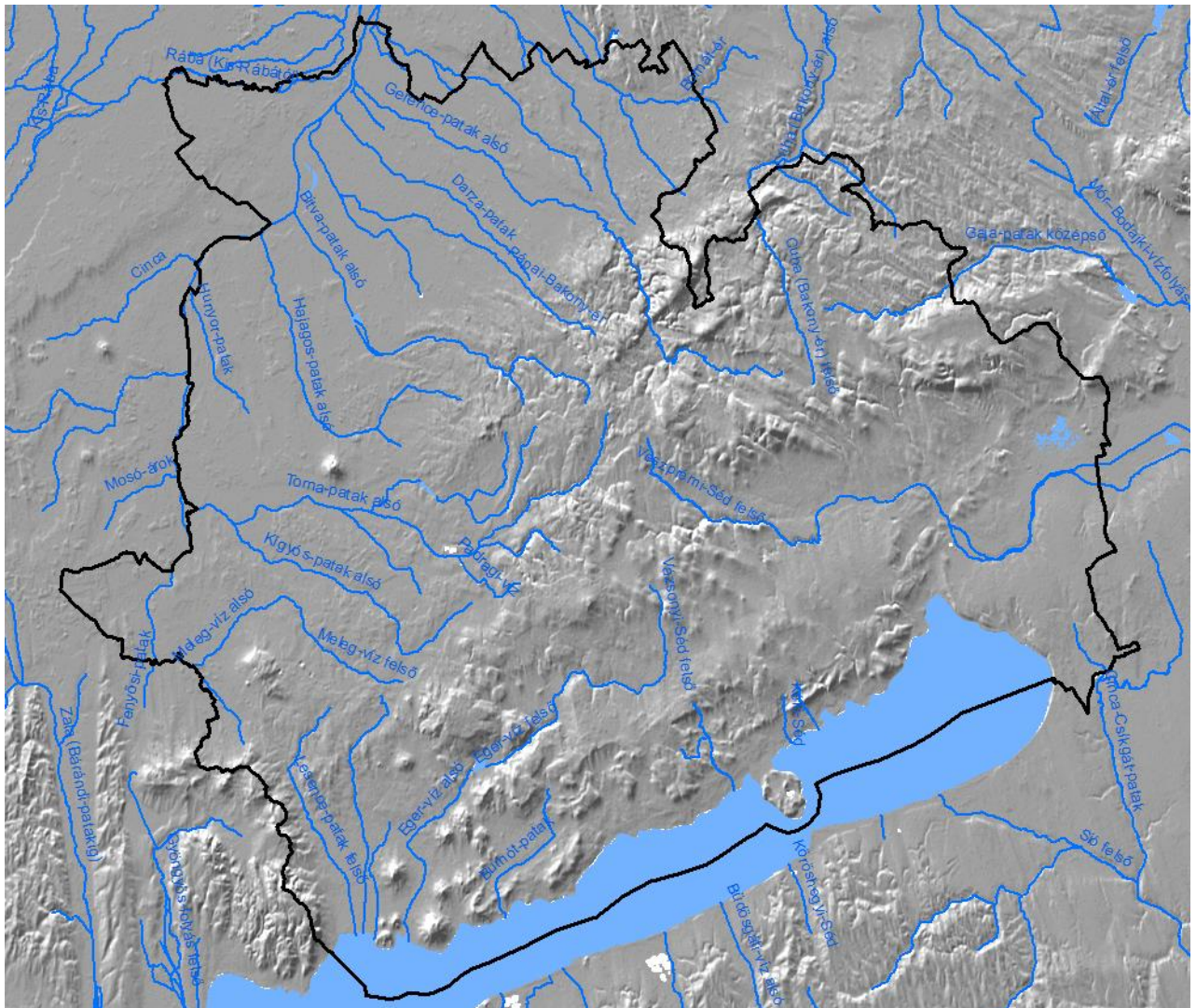
Talajszennyezés A megyében elsősorban az ipari tevékenység okozott számos helyen súlyos talaj- és vízszennyezéseket, melyek egy része már korábban, másik részük a közelmúltban vált ismertté. A szennyezések egy részén kármentesítési munkálatokat végeztek, azonban egyes helyeken nem Veszprém megyei területfejlesztési koncepció módosítás és területfejlesztési program 2021-2027 - Környezeti Értékelés 49 kezdődtek még meg a munkálatok. Az ismert szennyezések nyomán követésére sok helyen monitoring rendszert építettek ki. Meglévő és volt ipari üzemekkel leginkább

veszélyeztetett települések Veszprém megyében: Balatonfűzfő (Crescom Kft. Haltech Kft.), Berhida (Chemark Kft. Maxam Kft.), Csajág (Kajári Agrofor Kft.), Gógánfa (Prímagáz ZRt.), Ukk (Prímagáz ZRt.), Litér (Crescom Kft. Haltech Kft.), Pétfürdő (Nitrogénművek Zrt.), Pétfürdő (Huntsman ZRt. Nitrogénművek ZRt. Petrotár Kft.). Nitrát érzékeny területeknek azok a területek minősülnek, amelyek geológiai, talajtani adottságaik és vizeik magas nitrát- tartalma miatt különösen veszélyeztetettek. A felszín alatti vizekre vonatkozóan, a 27/2006 (II. 7.) Korm. rendelet alapján minősíthetők egyes területek nitrát érzékenynek. Veszprém megyében elsősorban a karsztos területek és a vízbázisok alapján lehet nitrát érzékenynek minősíteni területeket.

Felszíni vizek

Vízrajzilag a terület három vízgyűjtőbe tartozik. Észak-nyugati részen a befogadó vízfolyása a Marcal. Keleti részen az Észak-Mezőföld és Keletei-Bakony befogadó vízfolyása a Sió-csatorna. Északi részén a Rába, a Bakony-ér és a Concó vízgyűjtője nyúlik be a területre.

A mai vízálózat kialakulása fő vonásaiban a hegyvidéki részeken már a harmadidőszak végén megkezdődött, de a pleisztocénben már egészen hasonló képet mutatott, mint napjainkban.



10. ábra Vízfolyások, állóvizek

Ennek az az oka, hogy a terület túlnyomó részét többé-kevésbé vízzáró, nem karsztos üledékek fedték. Az ezeken kifejlődött vízfolyások a hegység emelkedésével bevágódtak és átöröklődtek az alattuk fekvő karbonátos kőzetekre. Látványos bizonyítékok erre a mészkő- és dolomittérszínnek vízfolyásainak kanyargó völgyei. Kijelenthetjük tehát, hogy a Cuha, a Gerence, a Gaja, a Séd, a Torna (részben) és az Eger-víz a pleisztocén óta alapvetően nem változtattak helyzetükön, azóta ugyanott folynak, csak mélyebbre vágódva. A fenti hat patak képezi a Bakonyvidék hidrográfiai vázát. Az első három – némi túlzással – szinte egyetlen pontból ered. A hegység legjelentősebb vízrajzi központja Zirc és Eplény között található.

Legjelentősebb vízfolyásai a Melegvíz-patak, a Torna-patak, a Kígyós patak, a Hajagos, a Bitva-patak, Concó-patak Kis-Séd-Horga-ér, Pápai-Bakony-ér, Gerence, Csíkvándi-ér, Csángota-ér, Gaja-patak, Cuha-patak, Séd. A hegyvidéki területeket sok kisebb időszakos vízfolyás jellemzi. A Dinnyés-Kajtori-csatorna és a Nádor-csatorna kis szakaszon érinti Veszprém megye területét.

Marcal által lerakott kavicsos teraszképződmények partiszfűrésű vízkészletet tartalmaznak, amelyre potenciális vízbeszerzési lehetőségként távlati vízbázisokat jelöltek ki.

A Concó alsó víztestjén vizsgált tápanyagterhelés jelentős, a nitrogén- és foszforformák, valamint a szervesanyag tekintetében is az erősen szennyezett minősítésbe tartozik. Általánosságban megállapítható, hogy a vízfolyás menti területek rendezetlenek, a parti depóniák és a tisztázatlan tulajdonviszonyok miatt egyre hosszabb szakaszokon hozzáférhetetlenek.

Veszprém megye karsztos területei és a Balaton vízgyűjtője különösen érzékenyek a nitrát szennyezésre. Jelentős diffúz terhelésnek tekinthető a korszerűtlen csapadékvíz elvezetésből származó szennyeződés bemosódás és a mezőgazdasági eredetű szennyezés. Utóbbi ugyan csökkent az elmúlt években a műtrágya felhasználás csökkenésével, mennyisége azonban most is jelentős. Az alábbi térképen jól látszik, hogy a karsztvíz védelme miatt a terület jelentős, része, különösen a Bakony-hegyvidéki részek az OTTrT szerint a kiemelt vízminőségvédelmi területek közé tartoznak.

Felszín alatti vizek, karsztvizek, gyógyvizek

A felszín alatti víztestek minőségére vonatkozóan a VGT megállapítja, hogy a karsztvizek és a sekély porózus hegyvidéki víztestek nem érik el a jó minősítést. Veszprém megyében a felszín alatti vízkészletek túlnyomó részét a bakonyi és balatonfelvidéki karbonátos kőzettömegben tározódó karsztvízkészlet alkotja, így a térségben a vízellátás 80-85 %-ban a karsztos vízbázisokra épült ki. A hegységperemi részek előterében és süllyedékeiben, ahol a vetők mentén lesüllyedt karsztos kőzeteket nagy vastagságú miocén és/vagy pannon összlet borítja, jellemzően vasas-ammóniás rétegvizes vízáradók találhatók, amelyek 10-15 %-ban szolgálnak a vízellátás alapjául. A Veszprém Várpalota környékén található víztestek jelenleg jó minőségűek. Sümeg Pápa és Herend térségében húzódo víztestek esetében a diffúz szennyezés a gyenge minőség oka.

Vizek nyújtotta potenciálok kihasználása a térség fejlesztésében kiemelkedő a karsztvíz bázis védelme, a karsztvíz kincs kihasználása mind nagyobb térségben az érintett lakossága egészséges ivóvízzel való ellátásának biztosítására.

Fontos az ásványvíz, mint térségi jellegzetes természeti érték (és fogyasztható egészséges ivóvíz) védelme és kihasználása, az erre épülő vertikum erősítése a Balaton-felvidéken kiemelten Tapolca térségében.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004.(XII.25.) KvVM rendelet alapján a megyei települések döntő többsége kiemelten érzékeny

besorolású, köszönhetően az ivóvízbázisok kijelölt hidrogeológiai védőterületének, a felszíni és felszín közeli karbonátos kőzeteknek és a Balatonnak. Az OTTrT szerint a megye nagy része az országos vízminőségvédelmi terület hatálya alá esik.

Gyógyhelyek

A gyógyhelyek azok a területek (települések, vagy településrészek), ahol biztosított a gyógyulás valamilyen természetes gyógytényező révén. Ez utóbbi lehet gyógyvíz, gyógygázfeltörés, vagy akár egy klimatikus szempontból különleges terület. A gyógyhely cím használatát jelenleg a Fővárosi Kormányhivatal engedélyezi és tartja nyilván, még hozzá országos hatáskörrel. A szabályozás szerint a gyógyhely a természetes gyógytényező megléte mellett fontos kritérium a gyógyintézményi háttér megléte, ami lehet gyógyfürdő, gyógyszálló, vagy gyógyszanatórium. A megfelelő infrastruktúra és természeti környezet mellett, a betegek nyugalma

A gyógyhelyeket szabályozó rendelet szerint a természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII.25.) EüM rendelet 8. § (1) bekezdése alapján: „Gyógyhelyek és annak környékén a betegek gyógykezelését hátráltató, tiltott tevékenység mindaz, ami éghajlati viszonyokat és a tájjelleget tartósan hátrányosan befolyásolja, vagy a betegek nyugalma zavarja, gyógyulását hátráltatja. Ilyenek különösen a víz-, por-, füst- és gázszennyezéssel, a levegő kémiai vagy biológiai szennyezésével, bűz keletkezésével, zajjal valamint a növényállomány és domborzat megváltoztatásával járó tevékenységek.

Veszprém megyében két település rendelkezik gyógyhely minősítéssel: Balatonfüred: „Balatonfüred”, engedély szám: 109/Gyf/1971, Tapolca: „Tapolca Gyógyhely”, engedély szám: KEF-22081-7/2014. Balatonfüred az egyik legrégebbi gyógyhelyünk, amit az itt található gyógytényezőknek köszönhet. Egykoron a tó iszapjából gyógykenőcsöt és szappant is készítettek, az orvosok a Balaton-vízben vett kádfürdőt is ajánlották. A gyógyszálló (Állami Szívkórház) építésének éve:1794. Tapolcán a Hunguest Hotel területét az Országos Tisztifőorvosi Hivatal 2014 október 7-i határozatával gyógyhellyé minősítette. Ezzel Tapolca lett a 18. gyógyhellyel rendelkező település. A cím elnyerésével a gyógyturizmus számára megnyílt a jövőben nyitva álló fejlesztési források elérése, amely a hazai és nemzetközi egészségturisztikai forgalom további élénküléséhez vezethet.

A Veszprém megye területfejlesztési programban és koncepcióban a GINOP plusz szerinti intézkedések alatt szerepel turisztikai térségekben és térségen kívül található gyógyfürdők és gyógyhelyek komplex fejlesztése. A tervezett fejlesztések a programozás e szintén még nem láthatók, de a fejlesztések csak a jogszabály szerinti környezeti adottságok maximális figyelembevételével történhetnek.

Éghajlat

Veszprém megye éghajlata a változatos területi, táji adottságoknak megfelelően sokszínű adottságokat mutat. A megye csapadékviszonyait elsősorban a tengerszint feletti magasság határozza meg. A legcsapadékosabb terület a Bakony magasabb régiói, míg a legszárazabb területe a Sárrét. Az évi csapadékmennyiség tekintetében a május-augusztus közötti időszak és november a legjelentősebb, melyek közül június a legcsapadékosabb. Az év legszárazabb időszaka január - február. Az éves csapadékösszegek sokévi átlaga 645 mm körüli. A legcsapadékosabb hónap mindenütt a május, a csapadék évi összegének maximuma a Bakony körzetében 1100 mm, amely sosem csökken 500 mm alá. A megye észak-nyugati részén a Marcal vízgyűjtőjén – a győri (118 mBf.)

és a pápai (139 mBf.) hidrometeorológiai állomás hosszúidejű adatsorát felhasználva – a legmelegebb hónap a július (20,8 °C), a leghidegebb hónap a január (-1.0 °C). Az évi középhőmérséklet 10,3 - 10,4°C. A Magas-Bakonyban az évi átlagos legmagasabb hőmérséklet 30-31°C. A napfénytartalom területi megoszlásában nincs jelentős különbség, évi 2000 körüli a napsütéses órák száma.

	Marcal-medence	Kemeneshát	Bakonyvidék	Mezőföld
Hőmérséklet évi középértéke	9,5-10,0 C	9,8-10,0	8,5-10,5 C	9,8-10,4 C
Legmelegebb nyári hőmérséklet	33,0-34,0 C	33,0-33,5 C	30,0-34,0 C	33,5-34,0 C
Leghidegebb téli hőmérséklet	-16,0 --16,5 C	-17,0	-14,0-17,0 C	-16,0 --16,5 C
Fagymentes napok száma	190-198	190-194	185-203 (csúcsokon 180)	186-205
Évi csapadékösszeg	580-700 mm	630-660 mm	570-800 mm	530-600 mm
Vegetációs időszak csapadéka	340-410 mm	360-400 mm	330-480 mm	310-350 mm
Hótakarós napok átlagos száma	30-35 nap (csúcsokon 40)	35 nap	35-60 (csúcsokon 70) nap	32-34 nap
Átlagos maximális hó vastagság	18-19 cm (csúcsokon 20-25 cm)	18-22 cm	20-30 (csúcsokon 40) cm	20-22 cm
A napsütéses órák évi összege	1950 óra	1920-1950 óra	1950-2000 óra	1980-2000 óra
Uralkodó szélirány	É, ÉNy, D	É, D	É, ÉNy, Ny, (D)	É, ÉNy
Átlagos szélsébség	3,0 m/s (Somlói-tetőn 4 m/s)	3,0 m/s	3,0-3,5 m/s (csúcsokon 4,5 m/s)	2,5-3,0 m/s

21. táblázat Éghajlati adatok középtájanként (forrás: Dövényi, 2010)

Felszínborítás, területhasználat

A 2018-as felszínborítási adatok alapján a megye az országos átlaghoz képest kedvezőbb ökológiai viszonyokkal rendelkezik. A burkolt felszínek, a kivett területek aránya az országos átlagnál 1%-al kisebb. Mesterséges felszínek közé soroltuk a belterületeket és a közlekedési létesítmények burkolt felületeit. Az országos átlaghoz képest 12%-al kisebb a mezőgazdasági művelés alatt álló területek nagysága. Az agrárterületek alatt a szántóterületeket és az állandó kultúrákat értettük (szőlő és gyümölcsös).



11. ábra Felszínborítás (Forrás: NÖSZTÉP, 2018)

A gyepterületek aránya az országos átlagnál egyharmaddal magasabb, ami jól jelzi, hogy a geomorfológiailag változatos terület nem elsősorban mezőgazdasági területként hasznosított. Jóval magasabb az országos átlagnál az erdőterületek aránya. Az országos átlaghoz képest 50%-al több erdőterület található Veszprém megyében. A vízfelszínnek és a vizes élőhelyek aránya az országos átlagot nem éri el.

Név	ha	Megye %	Országos %
Agrárterületek	117 186	37	49
Erdők és egyéb fás szárú növényzet	135 094	39	26

Felszíni vizek	619	0,4	1
Gyepterületek és egyéb lágy szárú növényzet	39 949	13	10
Mesterséges felszínek	28 441	9	10
Vizes élőhelyek	7 790	2	4

22 táblázat Felszínborítási adatok (2018)

Művelési ágak megoszlása

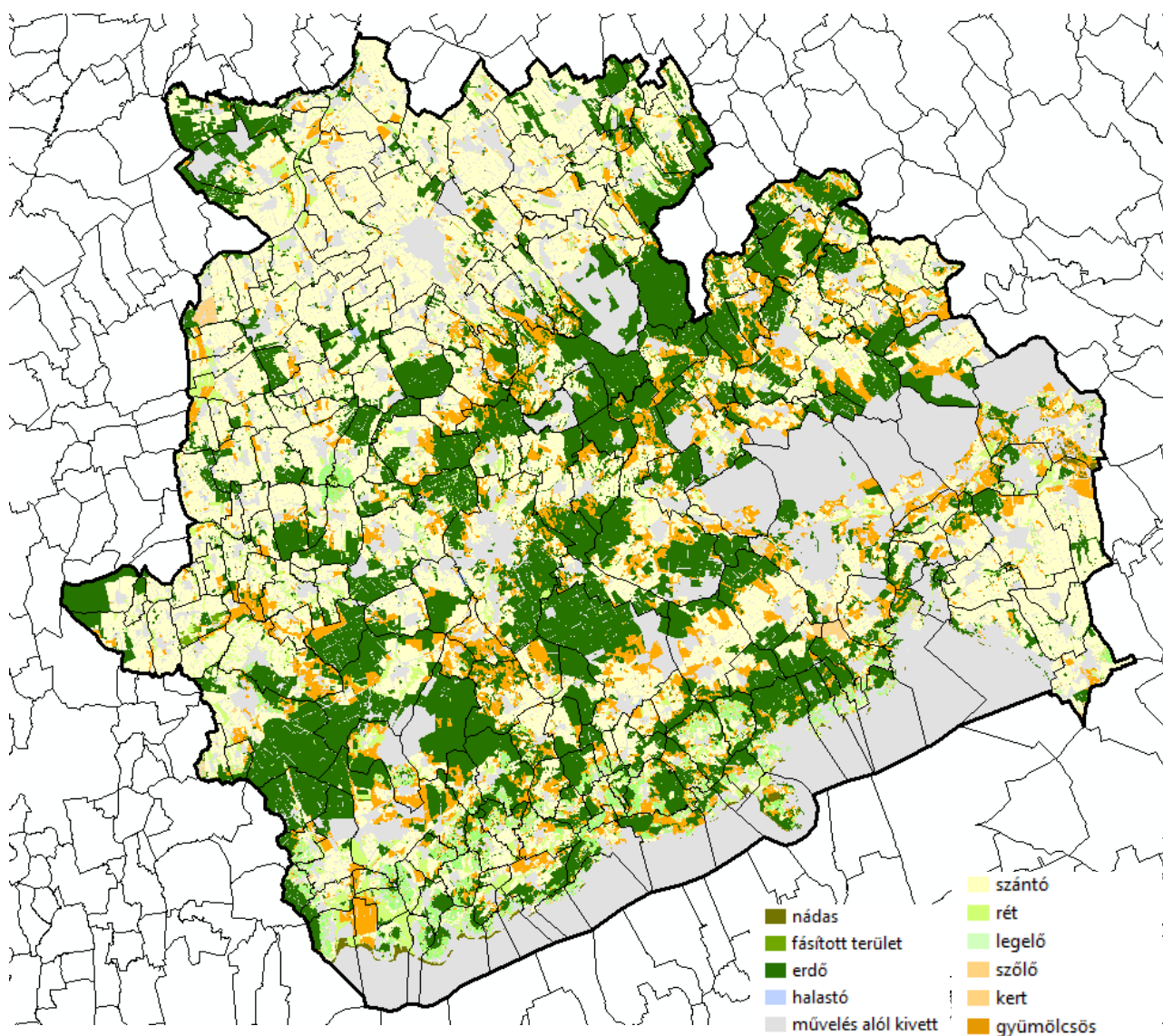
A felszínborítás adatok mellett a területhasználati, művelési ág adatok adhatnak képet a megye ökológiai állapotáról, a tájhasználat intenzitásáról. Míg a felszínborítás elsősorban a borítottsági adatokon alapul, a területhasználati adatok már az egyes területhasználat típusokat is figyelembe veszik (pl. az erdő vagy egy gyepterület a kivett kategóriába esik ha honvédelmi területként van nyilvántartva.) Az ingatlan nyilvántartás 11 kateóriába¹³ sorolja a területhasználati adatokat.

Művelési ág	ha	%
szántó	122 825,8	37,2
rét	10 385,2	3,1
legelő	1 331,5	0,4
szőlő	464,9	0,1
kert	1 136,5	0,3
gyümölcsös	29 642,1	9,0
nádas	270,0	0,1
kivett	93 708,1	28,4
erdő	69 456,3	21,1
halastó	180,3	0,1
fásított terület	446,7	0,1

23. táblázat Művelési ágak megoszlása a Takarnet adatok alapján

Az adatok és térkép alapján jól látható, hogy a nyilvántartás szerint az erdők és gyepek jelentős területei sorolódnak a kivett területek közé (kiemelten a honvédelmi területek). A mezőgazdasági, szántó, szőlő és gyümölcssterületek esetében mindkét kimutatás hasonló értéket mutat. A települési területek 10%-os aránya ellenére az ingatlannyilvántartás 28%-os kivett kategóriája jelentős erdő honvédelmi célú gyeperdőterületet tartalmaz.

¹³ Qz ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet 40-50. §



12. ábra Művelési ágak a BFKH Takarnet adatbázisa alapján (2018)

Művelési ágak változása

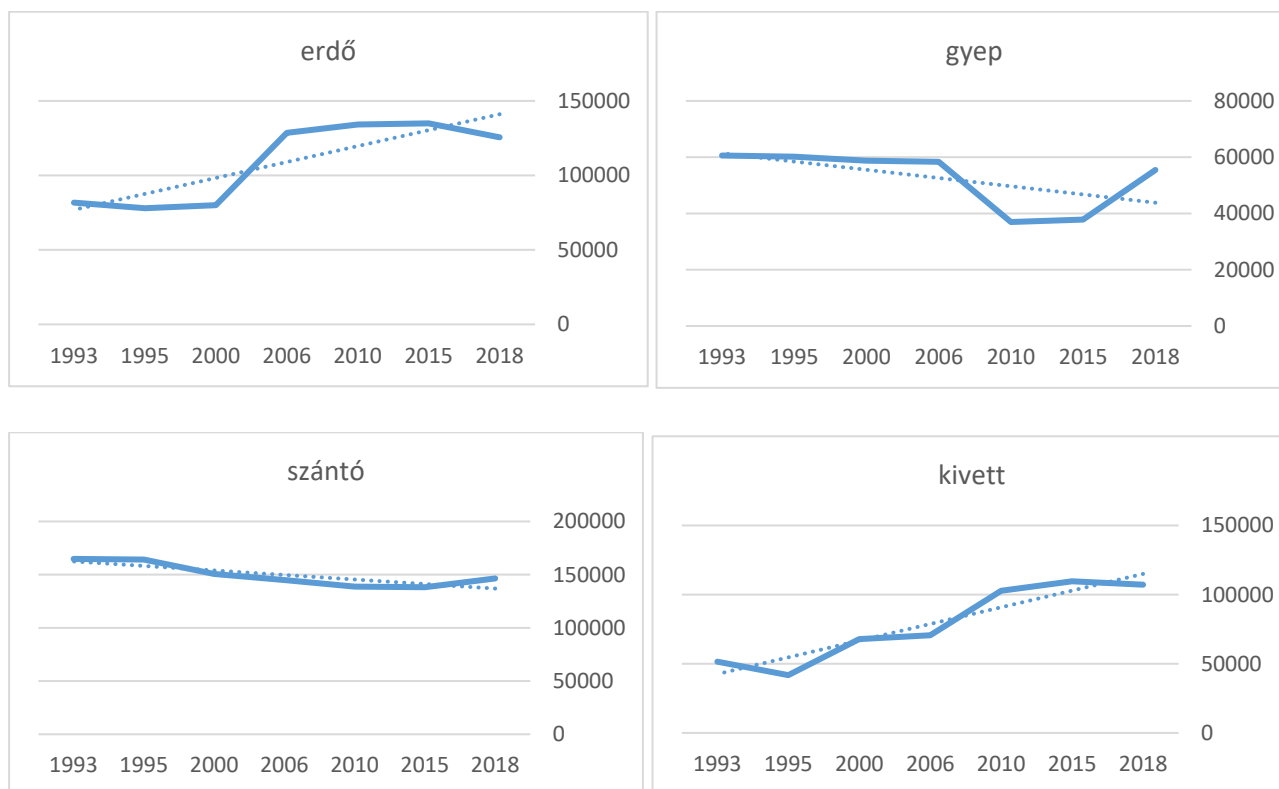
A területhasználat változás iránya jól követhető a TEIR¹⁴ KSH adatbázisa alapján. A vizsgált 25 éves időtartam két legjelentősebb változása az **erdőterületek folyamatos növekedése** és a **szántóterületek** enyhe mértékű de **folyamatos csökkenése**. Az erdőterületek 54%-al növekedtek, a szántók 11%-al csökkentek. A gyepterületek szintén folyamatosan csökkenést mutatnak. Arányuk 9%-al kisebb mint 1993-ban. A 2018-as gyepterület adat ugyan kismértékű növekedést mutat, de mivel ez eltérő adatforrásból származik ezért csak fenntartásokkal vethető össze a korábbi adatokkal. A kivett területek nagysága közel 56 eha-al nőtt a 25 év alatt, ez **10,8%-os** növekedést jelent. A művelési ág változások adatsora egy egyre „zöldülő”, de ugyanakkor egyre jobban beépülő, fejlődő megye képét vetíti elénk.

év	erdő	gyep	gyümölcsös	halastó	kert	kivett	nádas	szántó	szőlő
2018	135094	55462	2368	364	764	107231	1162	146398	7093
2015	134914	37803	1303	279	2940	109619	2105	138179	5717

¹⁴ <https://www.teir.hu/>

2010	134104	36954	1648	279	2940	102784	2104	138823	5774
2006	128551	58369	1425	210	2934	70587	1065	144859	6100
2000	79977	58764	2237	98	2960	67798	1058	150579	6647
1995	77963	60171	2265	137	13799	41776	728	164221	8113
1993	81709	60585	1981	43	868	51500	414	164813	8124

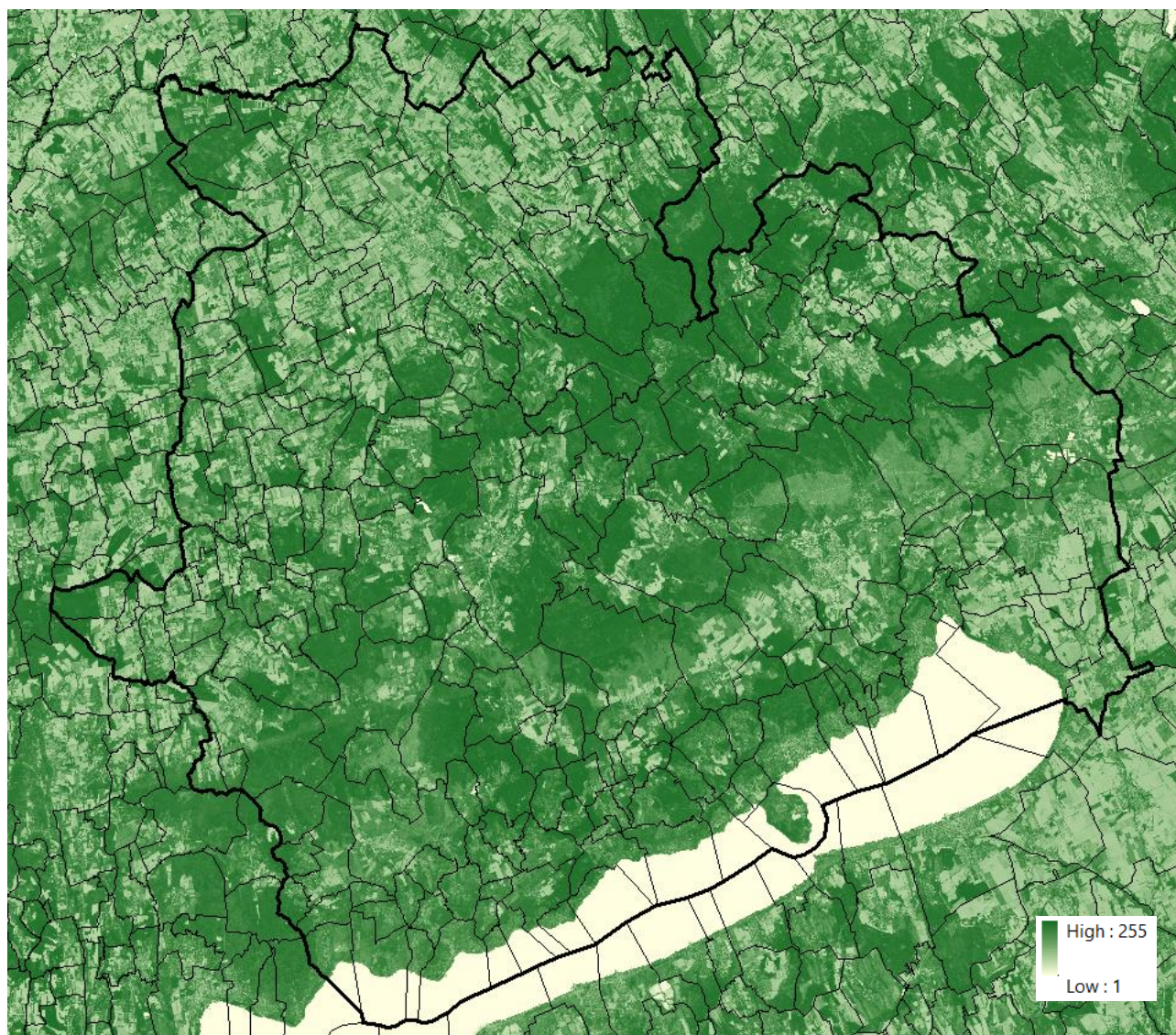
24. tábla Művelési ágak változása a KSH adatbázisa alapján (forrás: TEIR)



12. ábra Művelési ágak változása 1993-2018 között (forrás: KSH és BFKH)

Zöldfelület intenzitás

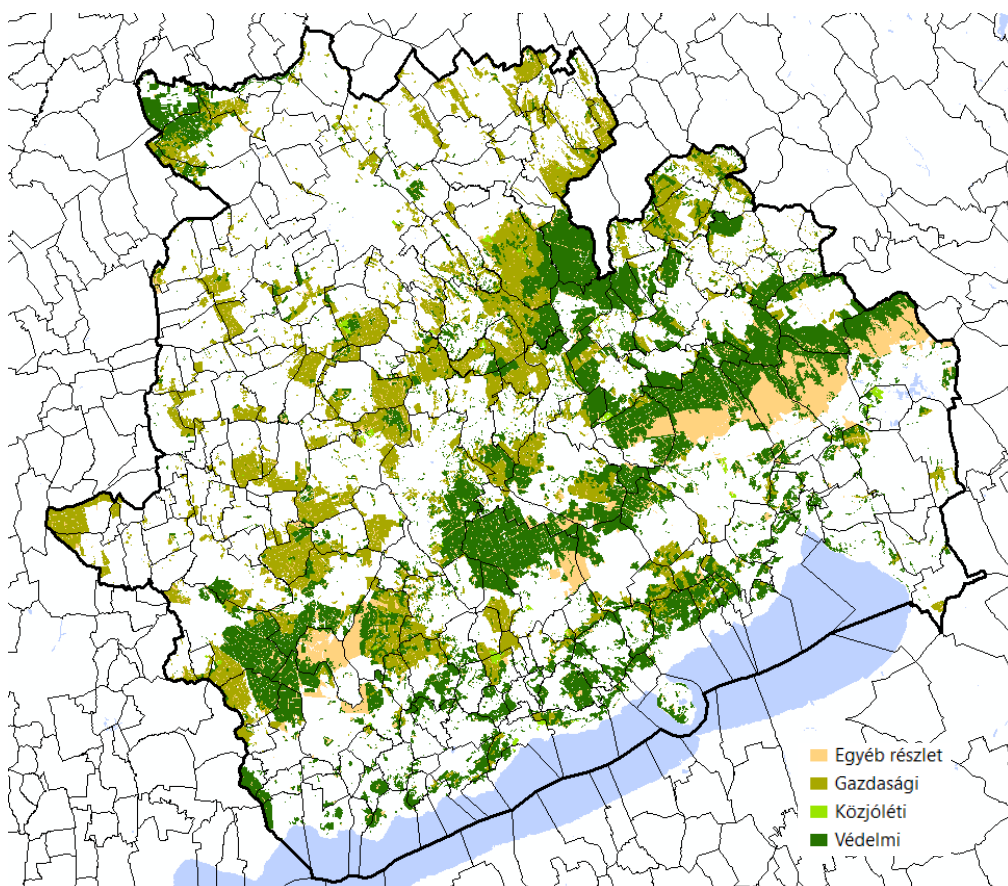
A felszínborítási kategóriák mellett érdemes vizsgálni az egyes típusok zöld, biomassa mennyiségét is, amely az ökoszisztéma szolgáltatások szempontjából lehet kiemelten fontos (pl. CO₂ megkötés). A zöldfelületek oxigéntermelő, CO₂ és pormegkötő képessége szempontjából így minden fotoszintetizáló növényfelület fontos, értékes lehet. A zöld levélben található klorofill mennyisége alapján készült NDVI zöldfelület intenzitás térkép jól mutatja a jelenlegi értékes többszintű növényállomány elhelyezkedését. Az űrfelvételből számolt indikátor jól mutatja, hogy még a kivett területként vagy mezőgazdasági területként hasznosított területek is fontosak lehetnek az oxigéntermelés szempontjából. A vizsgálatok alapján a legmagasabb (100%-nak tekintett erdőterületekhez képest a gyepek 55-60% és a szántók is 41-43 % os intenzitás értéket mutatnak éves átlagban.



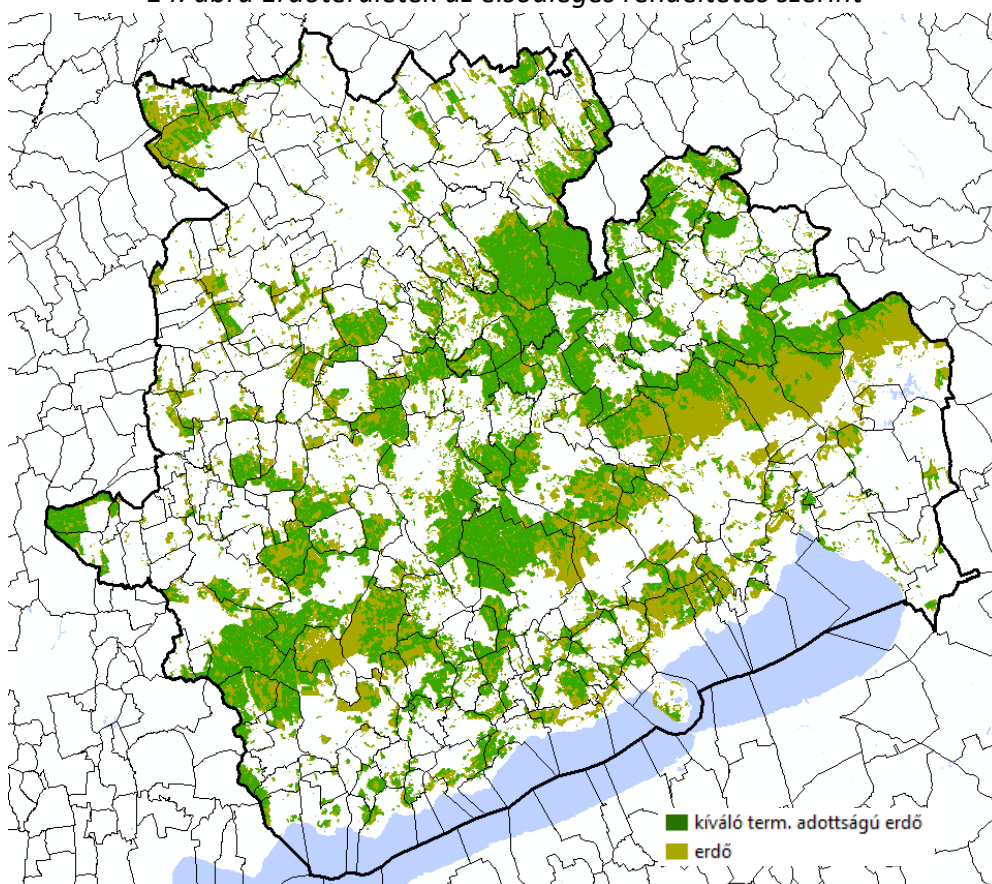
13. ábra Zöldfelület intenzitás NDVI indikátor (Sentinel-2 műhold - vegetációs időszak átlag)

Erdőterületek

Az erdőterületek a felszínborítási adatok alapján a megye **26%-át**, a Takarnet műveléségi ág térképe alapján **21%-t** fedik le. Az erdőtervezés alatt álló területekről pontosabb képet kaphatunk a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága (NÉBIH) erdőadattára alapján. A megye területe 15 erdőgazdálkodási táj szerint került felosztásra. Az erdőterületek elsődleges rendeltetését bemutató táblázat szerint a síkvidéki és hegylábi területeken a gazdasági rendeltetés az elsődleges, míg a hegyvidéki területeken a védelmi célú rendeltetés a jelentős. Az országos átlaghoz képest (gazdasági 58%, védelmi 35% , közjóléti, 1% , egyéb 5,8%) általában magasabb a védelmi és alacsonyabb a gazdasági erdők aránya.



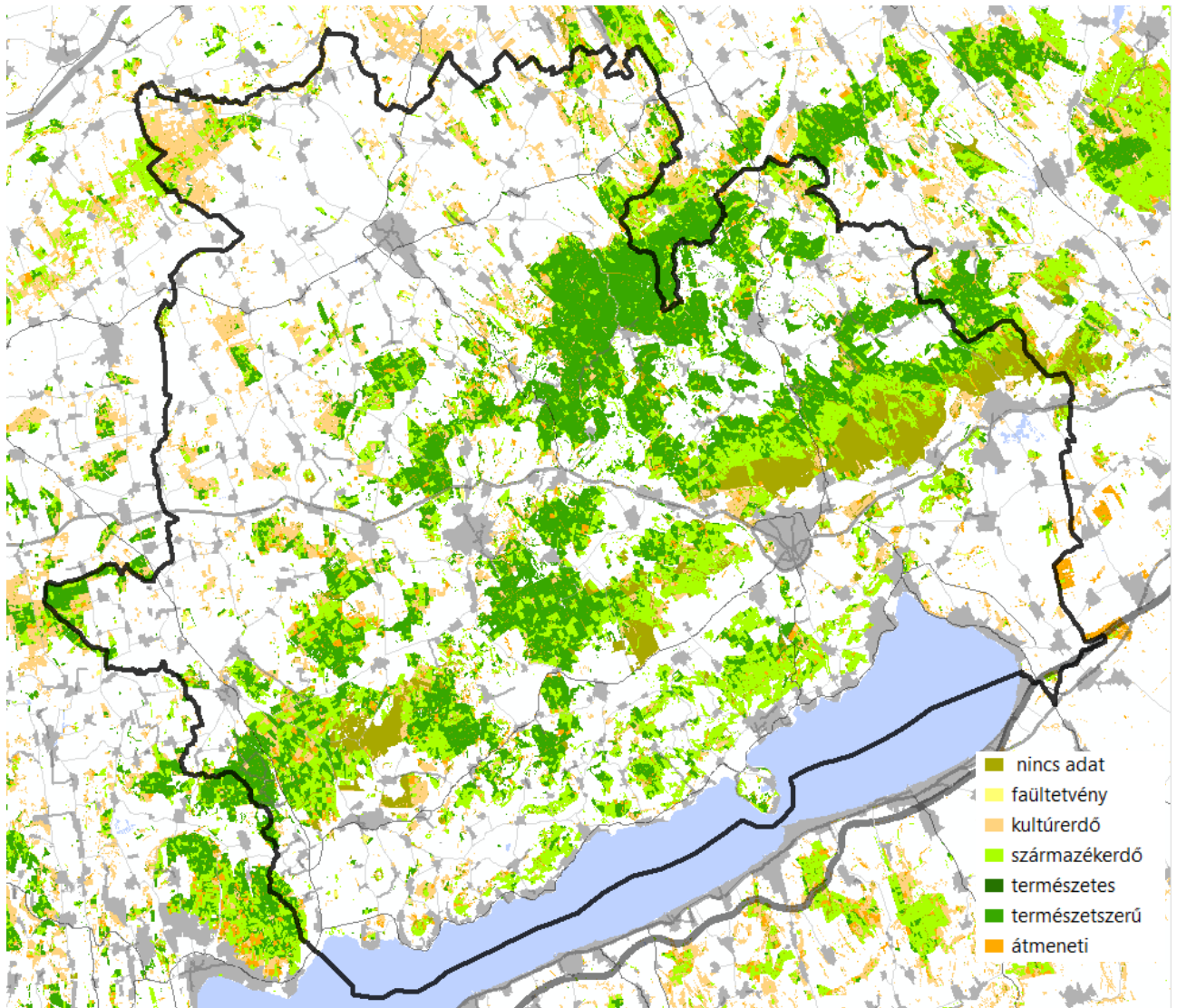
14. ábra Erdőterületek az elsődleges rendeltetés szerint



15. ábra Erdőterületek és a termőhelyi adottságok alapján értékesebb erdőterületek

A termőhelyi adottságok alapján értékesebb területek aránya a legjobb ökológiai adottságú területeken (Kemenesalja, Magas-Bakony, Rábaköz) eléri a 80%-ot.) Az erdőgazdálkodás számára legrosszabb adottságú területek a Balaton felvidéken találhatók. Itt csak a termőhelyek negyede esik az értékesebb területek közé.

A térség fafajait a tölgyek (tölgyek és a cser), valamint a bükk uralja. Az előbbiek az alacsonyabb dombvidékeken, míg az utóbbi a Magas-Bakonyban és a Keszthelyi-hegység északi oldalán található. Az akác a síkvidéken területeken található. A fenyőket a térségben a feketefenyő és erdei fenyő képviseli a sekélyebb termőtetegű talajokon. Az akácot, a feketefenyőt és az erdei fenyőt az erdőterületek felújításakor kerülni szükséges.



16. ábra Erdők természetessége (forrás: NEBIH erdőterkép)

Az erdőállomány adattár szerint, 2013-2018 között az erdőterületek folyamatos növekedése figyelhető meg.

A megye egyes természetvédelem alatt álló erdőterületein **erdőrezervátumokat** is kijelöltek. Ezek közül az alábbi 2 terület esik a BKÜK területén kívül:

- Somhegy erdőrezervátum, Az erdőrezervátum összes területe 293,2 ha, ebből magterület 103,6 ha, védőzóna 189,6 ha. A Magas-Bakony Tájvédelmi Körzetben Bakonybél községben Somhegypusztától északra helyezkedik el.
- Fehér sziklák erdőrezervátum Az erdőrezervátum összes területe 274,1 ha, ebből magterület 39,1 ha, védőzóna 235,0 ha. Sümeg és Csabrendek között az úgynevezett Rendeki hegyen helyezkedik el, mindkét település külterületét érinti.

Az erdőállomány adattár adatai egybeesnek a KSH adataival miszerint 2013-2018 között az erdőterületek folyamatos növekedése figyelhető meg, jellemzően a megye nyugati területein.

Az erdőterület borítottsága mellett nem elhanyagolható szempont, hogy az adott területen milyen a fafaj összetétel, a szintek száma, az aljnövényzet. A természetességi mutató ezeknek a paramétereknek az összessége. Veszprém megyében a bakonyi erdők többsége a természet szerű és a származék erdő kategóriába tartozik. A legalacsonyabb kategóriába tartozó faültetvényekből szinte alig található a megyében. Az ökológiai szempontból eggyel magasabb kategóriát képviselő kultúrerdők a Pápa-Devecseri síkon és a Marcal-völgyben fordulnak elő nagyobb kiterjedésben.

Védett természeti területek

Veszprém megye az ország természeti értékekben egyik leggazdagabb vidéke. A megye területének (~4.493 km²) kb. 10%-a áll országos védelem alatt. Védett természeti területnek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vagy más jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterület tekinthető. Egyedi jogszabállyal védett természeti területek a:

- nemzeti parkok (NP)
- tájvédelmi körzetek (TK)
- természetvédelmi területek (TT)
- természeti emlékek (TE)

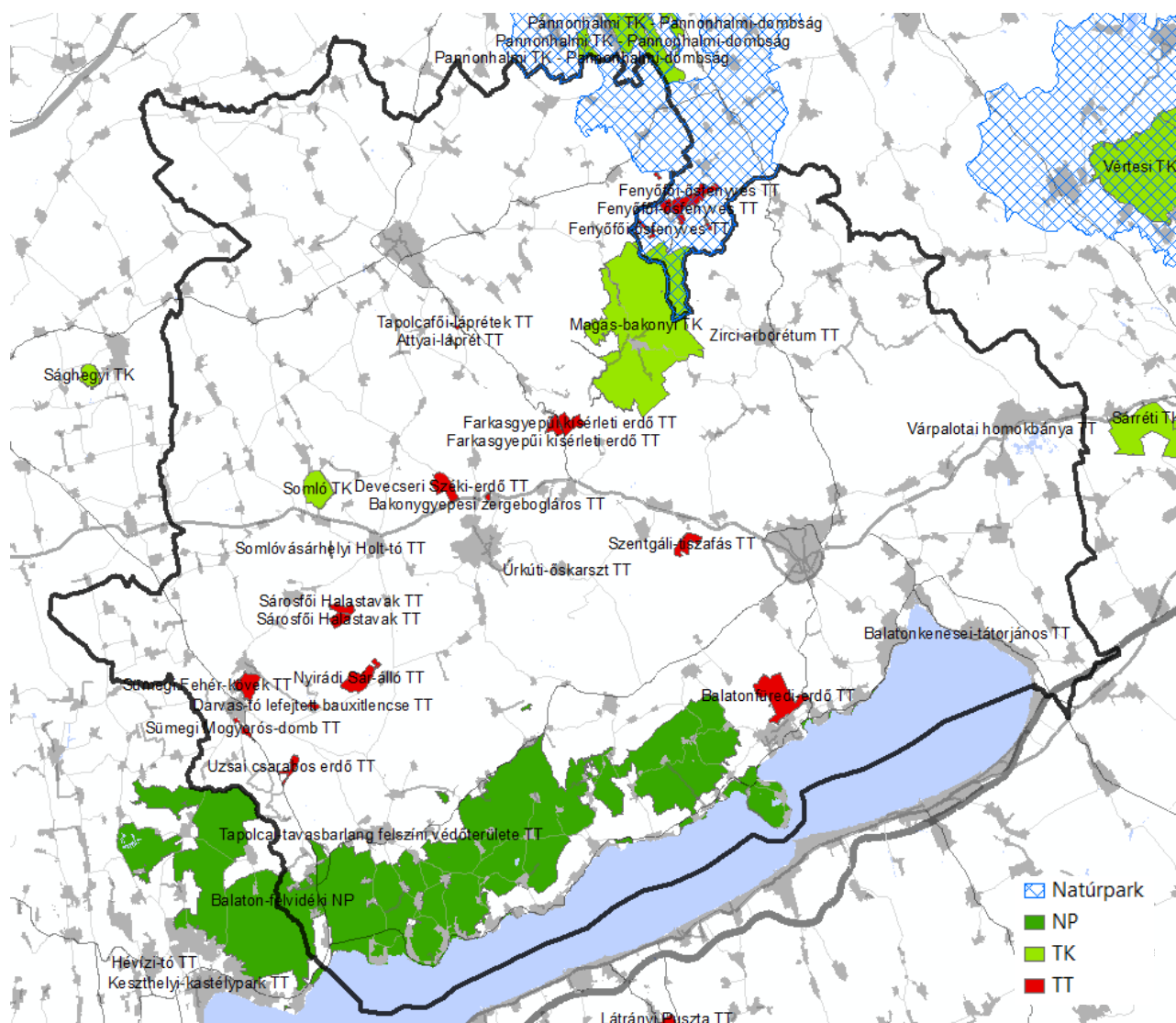
Veszprém megye az ország természeti értékekben gazdag vidékei közé tartozik. A természetvédelmi oltalom alatt álló területek a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága kezelésébe tartoznak. A tervezési területen – 1 nemzeti park, 3 tájvédelmi körzet, 20 országos jelentőségű természetvédelmi terület található.

Név	ha
Pannonhalmi TK - Pannonhalmi-dombság	14,6
Magas-bakonyi TK	7624,1
Somló TK	568,5
Balaton-felvidéki NP	31066,8
Bakonygyepesi zergebogláros TT	24,0
Balatonkenesei-tátorjános TT	2,5
Fenyőfői-ősfenyves TT	17,2
Devecseri Széki-erdő TT	297,2
Somlóvásárhelyi Holt-tó TT	15,3
Attyai-láprét TT	14,8
Tapolcai-láprétek TT	13,3
Sümegi Mogyorós-domb TT	64,6
Úrkúti-őskarszt TT	5,4

Uzsi csarabos erdő TT	110,3
Sárosfői Halastavak TT	266,7
Balatonfüredi-erdő TT	869,0
Zirci arborétum TT	18,2
Nyirádi Sár-álló TT	395,9
Várpalotai homokbánya TT	1,0
Szentgáli-tiszafás TT	213,2
Sümegi Fehér-kövek TT	308,3
Farkasgyepői kísérleti erdő TT	359,8
Tapolcai-tavasbarlang felszíni védőterülete TT	2,5
Darvas-tó lefejtett bauxitlencse TT	34,4

25. táblázat Természeti területek Veszprém megyében

A tájvédelmi körzetek összterülete 8207 ha, a természetvédelmi területek pedig 3033 ha. A tervezési terület 3,2%-a áll országos védelem alatt. Veszprém megye területén a természetvédelmi szakhatóság OKIR, TIR adatbázisa alapján az alábbi természeti területek találhatók.



17. ábra Védett természeti területek és natúrpark

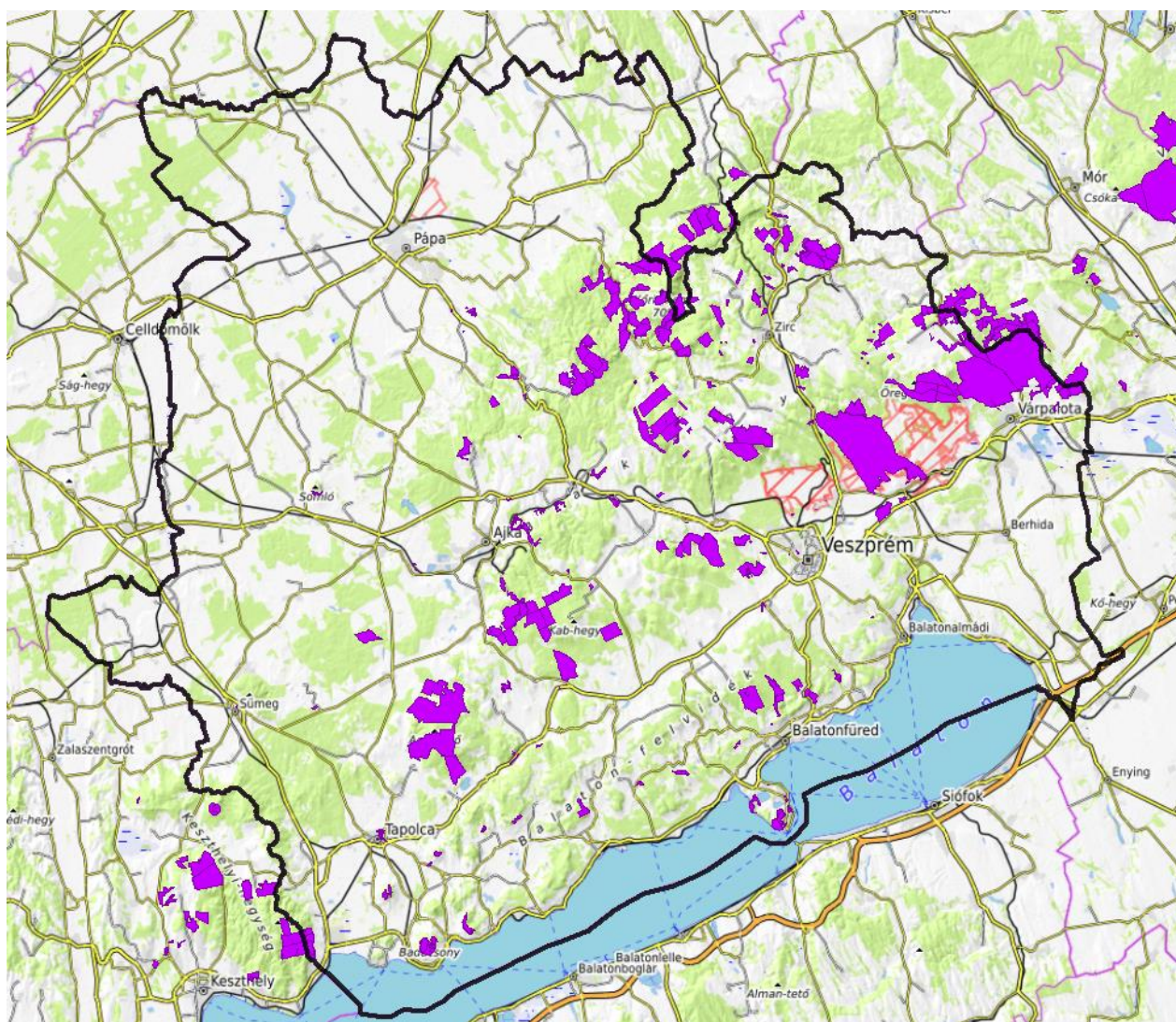
Barlangok és védőövezetük

Magyarország barlangkataszteri felosztása alapján Veszprém megye a 4400 Bakony és északi előtere elnevezésű kataszteri terület részét képezi, melynek felosztása: 4410 Északi- Bakony Nyugati része, 4420 Északi- Bakony Keleti része, 4430 Déli- Bakony, 4440 Keszthelyi- hegység és Nyugati előtere, 4450 Tapolcai- medence, 4460 Balaton felvidék.

Az Országos Barlangnyilvántartás alapján számos hasadék, nyílás, barlang található Veszprém megye területén, melyek közül idegenforgalmi barlangnak csak három minősül:

- Tapolcai-tavasbarlangrendszer (Tapolca, 4450 barlangkataszteri szám),
- Lóczy-barlang (Balatonfüred, 4462 barlangkataszteri szám),
- Tihanyi-forrásbarlang (Tihany, 4463 barlangkataszteri szám).

A barlangok felszíni védőövezetét a 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet jelöli ki. A jelenleg hatályos rendelet sem korlátozást, sem engedélyhez kötött tevékenységet nem rögzít. Veszprém megyében az alábbi településeket érinti a védőövezet: Ajka, Badacsonytomaj, Badacsonytördemic, Bakonybél, Bakonyjákó, Bakonyháza, Bakonyoszló, Bakonyszentkirály, Bakonyszücs, Balatonalmádi, Balatonederics, Balatonfüred, Bánd, Borzavár, Cesznek, Csupak, Devecser, Döbrönte, Dörgicse, Dudar, Eplény, Gyulafirátót, Gyulakeszi, Hajmáskér, Hárskút, Hegyesd, Hegymagas, Herend, Jásd, Kapolcs, Kisapáti, Kislőd, Kolontár, Köveskál, Lókút, Lovas, Magyarpolány, Nagyesztergár, Nagyvázsöny, Nemesvámos, Némethánya, Nyirád, Olaszfalu, Pápa, Pénzesgyőr, Porva, Pula, Pusztamiske, Raposka, Sáska, Somlóvásárhely, Sümeg, Szentantalfa, Szentbékálka, Szentgál, Szentkirályszabadja, Taliándörögd, Tapolca, Tés, Tihany, Ugod, Úrkút, Városlőd, Várpalota, Vászoly, Veszprém, Zirc. Terület összesen: 19951,8 ha



18. ábra Barlangok védőövezete (lila)

Natúrpark

Natúrparknak tekintjük az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag, a természetben történő aktív kikapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fenntartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósítását szolgáló nagyobb kiterjedésű területét, amely a jogszabályban foglaltaknak

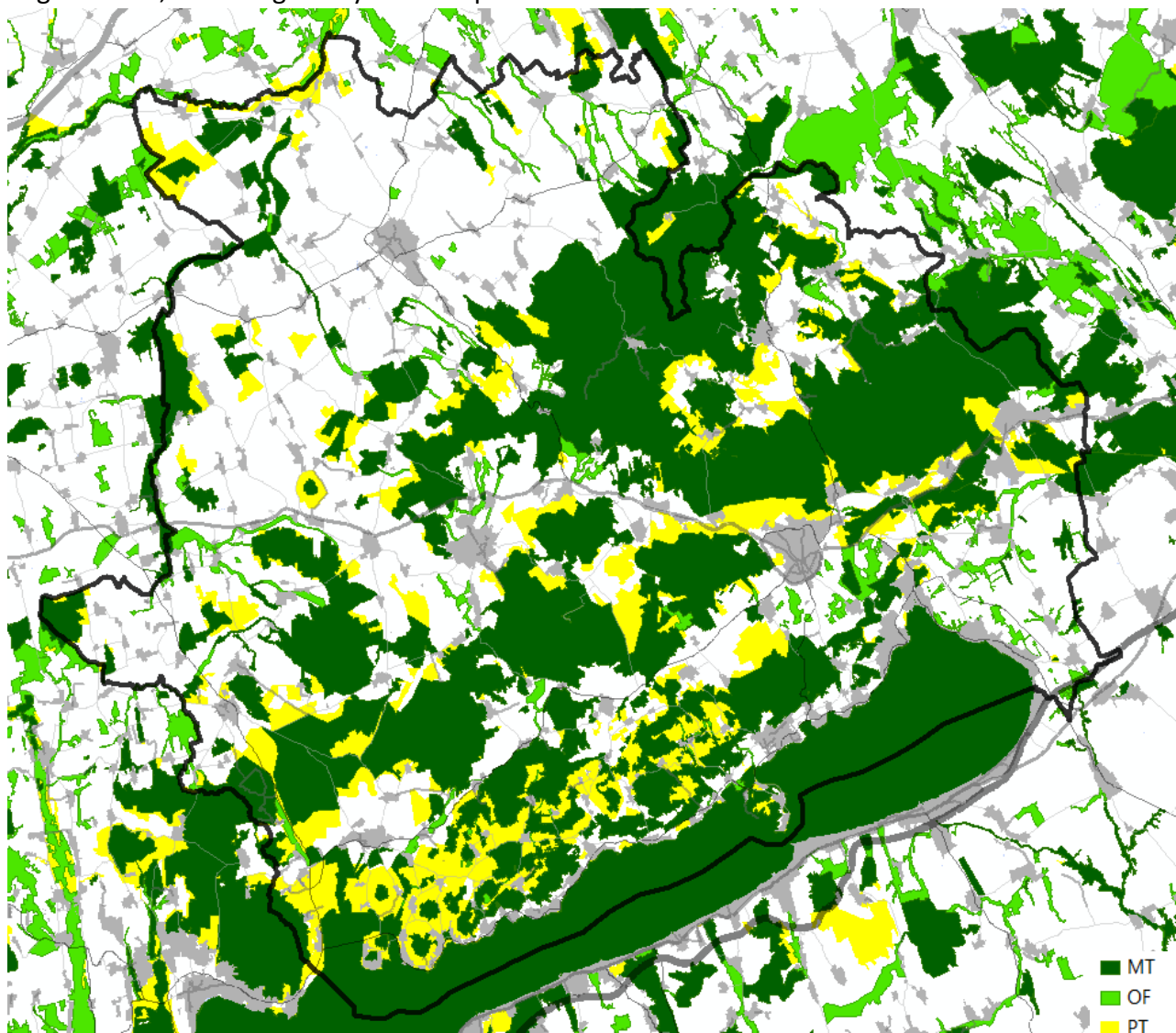
megfelelően jön létre. Veszprém megye területét a Sokoró-Pannontáj Natúrpark érinti. A Pannontáj-Sokoró Natúrpark 2006. április 1-én kapta meg a natúrpark címet. A natúrpark célja a természeti és kulturális örökség megőrzésében, védelmében való közreműködés, a gazdasági és társadalmi fejlődéshez való hozzájárulás, melybe bele tartozik a mezőgazdaság, a kézművesség, és a turisztikai szolgáltatások kialakítása, összehangolása, fejlesztése falumegújítása és területi tervezés, nevelés, képzés, információ átadás és kísérleti projektek megvalósítása.

Név	ha
Sokoró-Pannontáj Natúrpark	5348,7

26. táblázat Natúrpark területe

Országos Ökológiai Hálózat

Az országos ökológiai hálózat: az országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes, illetve természetközeli területek és az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a pufferterületek.



19. ábra Országos Ökológiai Hálózat (Forrás: OTrT, 2019)

Név	ha
Magterület	111144,4
Ökofolyosó	7330,1
Pufferterület	29542,9

27. táblázat Országos Ökológiai Hálózat övezeteinek kiterjedése Veszprém megyében

Az OTTr-ben megjelenő övezet nem természetvédelmi kategória, de magába foglalja a természetvédelmi területek és Natura2000 területek jelentős részét. Veszprém megye területének jelentős része, **45 %-a** esik az ökológiai hálózat övezetébe.

Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Terület (SAC)

Veszprém megyében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű – továbbiakban: Natura2000 - területek elsősorban a már meglévő védett területekkel átfedésben kerülnek kijelölésre, de ezeken túli természeti területeket is lefednek. A Különleges Természetmegőrzési Terület olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amely a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 2. A) és 3. A) számú mellékletében meghatározott faj jelentős állománya, élőhelye, valamint rajta a 4. A) számú mellékletben meghatározott közösségi szempontból jelentős élőhelytípus található. Veszprém megye területén 23 SAC terület található, amelyek összterülete a megye területének **20,3 %-t** teszi ki. Terület összesen: 8207,2 ha.

Név	Kód
Agár-tető	HUBF20004
Badacsony	HUBF20025
Balaton	HUBF30002
Öreg-hegyi riviéra	HUBF20016
Balatonfüredi-erdő	HUBF20034
Balatonkenesei tátorjános	HUBF20032
Berhidai-löszvölgyek	HUBF20024
Tótvázsonyi Bogaras	HUBF20026
Csatár-hegy és Miklós Pál hegy	HUBF20008
Devecseri Széki-erdő	HUBF20009
Monostorapáti Fekete-hegy	HUBF20007
Felső-Nyirádi-erdő és Meggyes-erdő	HUBF20011
Hajmáskéri Törökcsapás	HUBF20023
Kádártai dolomitmezők	HUBF20017
Kab-hegy	HUBF20003
Marcal-medence	HUBF20015
Megye-hegy	HUBF20018
Mogyorós-hegy	HUBF20022

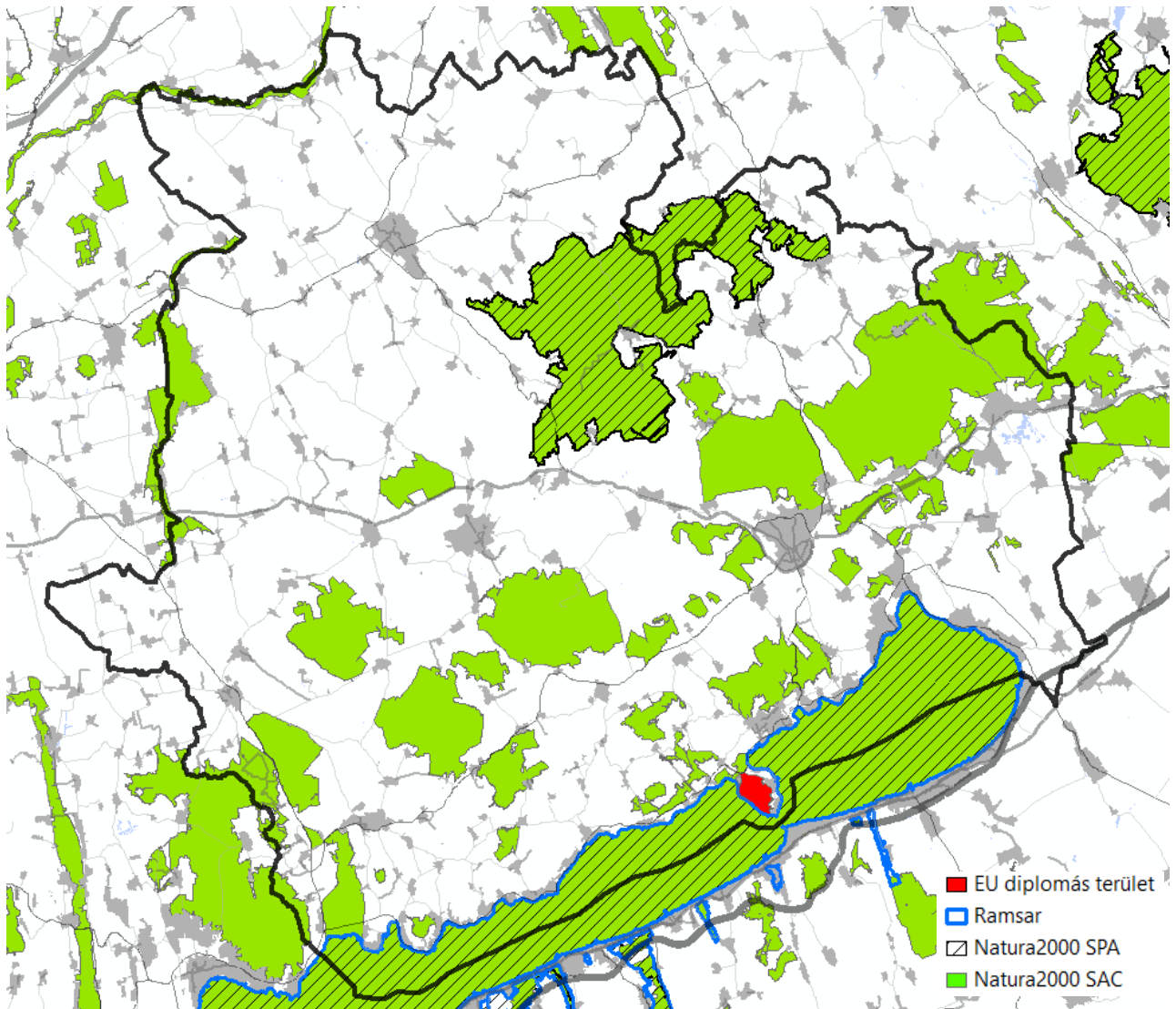
Pécselyi-medence	HUBF20014
Péti-hegy	HUBF20021
Sásdi-rét	HUBF20012
Nemesvámosi Szár-hegy	HUBF20027
Szent György-hegy	HUBF20020
Szentkirályszabadja	HUBF20031
Tihanyi-félsziget	HUBF20006
Uzsa-erdő	HUBF20029
Dörögdi-medence	HUBF20033
Északi-Bakony	HUBF30001
Keszthelyi-hegység	HUBF20035
Tapolcai-medence	HUBF20028
Pannonhalmi-dombság	HUFH20008
Rába	HUFH20011
Sárrét	HUDI20044
Keleti-Bakony	HUBF20001
Papod és Miklád	HUBF20002
Rába és Csörnőc-völgy	HUON20008

28. táblázat Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Területek

Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Terület (SPA)

A különleges madárvédelmi terület olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes

élőhelyekre. A megyét két SPA terület is érinti: Balaton (HUBF30002) és az (Északi-Bakony HUBF30001). Területük összesen: 50913,6 ha



20. ábra Ramsari területek, Bioszféra Rezervátum, EU diplomás területek, Natura 2000 védett területek (forrás: TIR)

EU diplomás terület: Tihanyi-félsziget

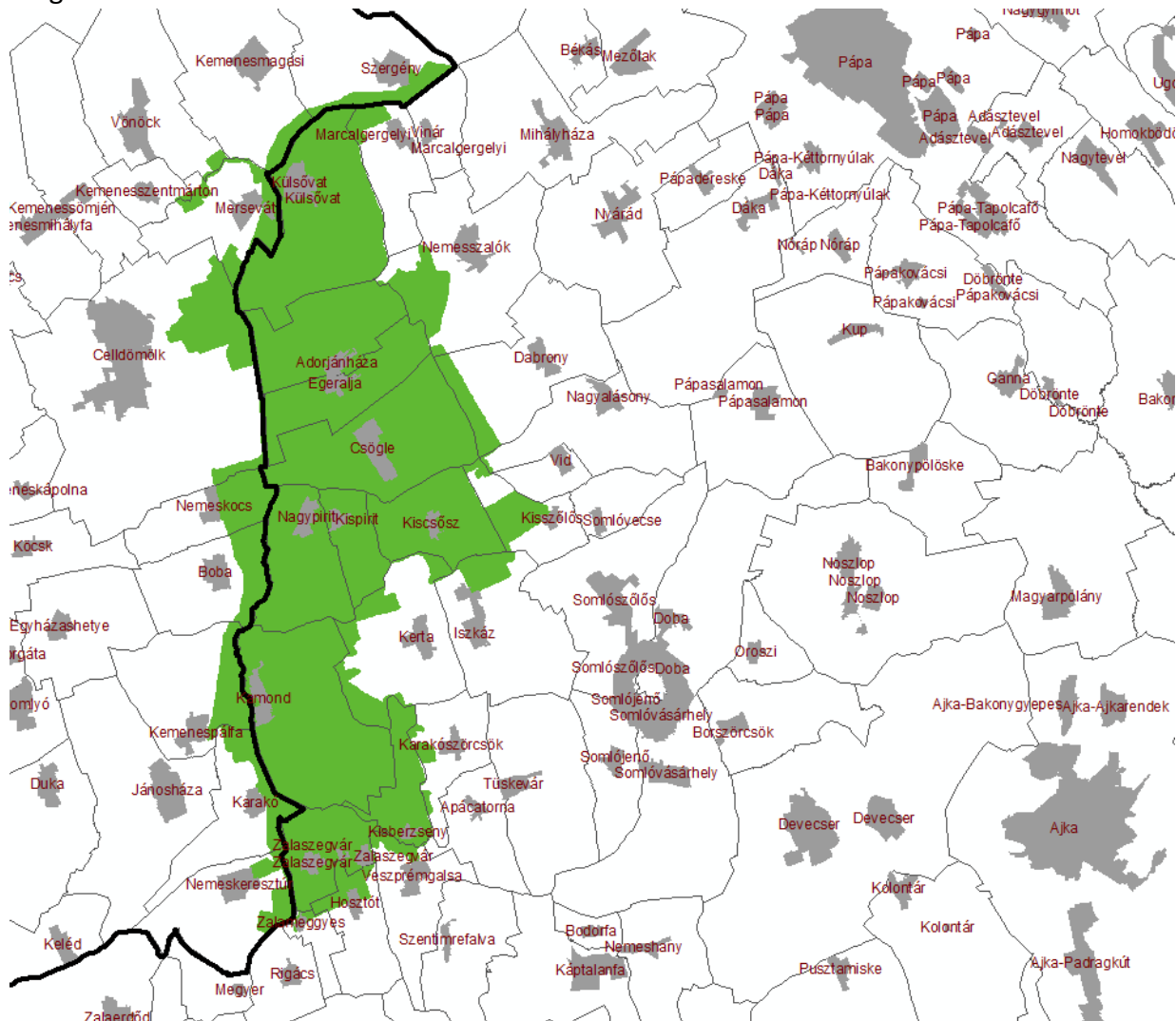
Ramsar terület: Balaton, Terület összesen: 28150,8 ha

Bioszféra Rezervátum nem található a megyében.

Magas Természeti Értékű Terület (MTÉT)

A Vidékfejlesztési Program zonális természetvédelmi célprogramjai olyan konkrétan lehatárolt, ún. Magas Természeti Értékű Területeken támogatja a gazdákat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában, ahol a mezőgazdasági hasznosítás folytatása különösen fontos feltétele az élővilág, a tájkép valamint az épített és történeti értékek hosszú távú megőrzésének. A Marcal-medence MTÉT program célja a térség – főként vizes – természetes élőhelyeinek megtartása és az ehhez kapcsolódó speciális mezőgazdálkodási formák

megismertetése és elterjesztése. A felszíni vizek jelentős felülete miatt a vegyszerhasználat csökkentésére van szükség. A vizes élőhelyekhez kötődő állatfajok (elsősorban a fokozottan védett haris, ill. fehér gólya) és növényfajok számára kedvező gyephasznosítási formák elterjedését is szorgalmazza a program. A tapasztalatok szerint a zonális természetvédelmi célprogram az egyik leghatékonyabb támogatási rendszer a kiemelten fontos ökológiai adottságú területek megőrzésében.



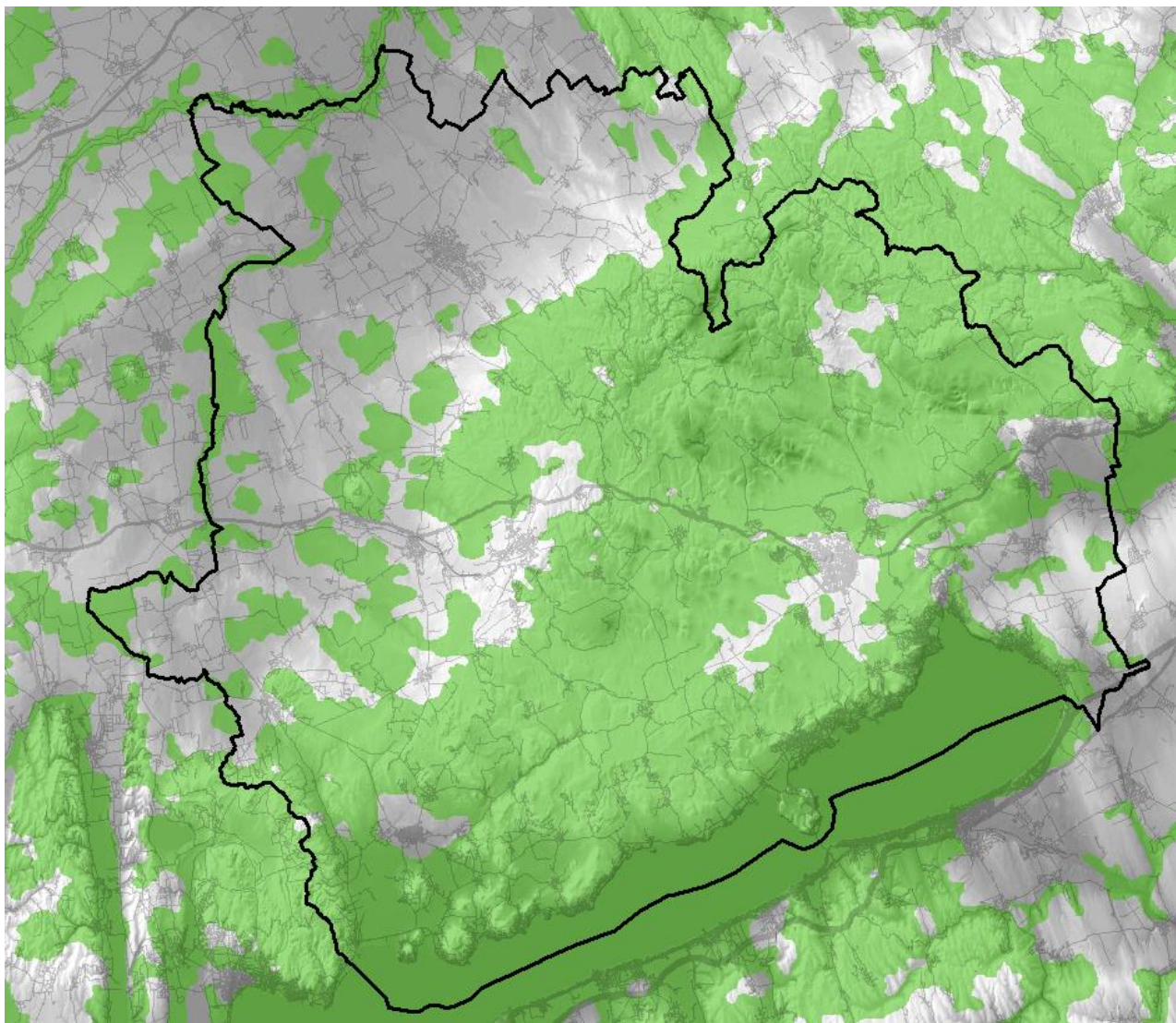
21. ábra Marcal-medence Magas Természeti Értékű Terület (Forrás: OKIR)

Tájképvédelmi területek

Veszprém megye sajátos természeti erőforrásai közé lehet sorolni tájképi értékekben gazdag területeit, tájrészleteit, kiváltképp a változatos, sűrűn erdősült középhegységi felszíneket, a karsztfelszíneket és karsztforrásokat, a vulkáni eredetű tanúhegyek páratlan tájképi értékeit, táji - természeti – ökológiai potenciálját. (A Balaton és a Balaton-felvidék az ország kiemelkedő tájképi értékű térsége, amely ugyan nem képezi a jelen vizsgálat tárgyát, de szomszédsága révén is megerősítő pozitív hatással van a megye BKÜK-en kívüli részére is.) A megye, azon belül is a Bakony magas fokú erdősültsége, nagy kiterjedésű egybefüggő erdei egyik legkiemelkedőbb természeti potenciálját képezik, amely tájképi szempontból is kiemelkedő adottság.

A megye középhegységi részein kívüli domb- és halomvidéki, síkvidéki területei egészen más tájképi erősségekkel rendelkeznek, elsősorban nem a magasfokú erdősültség, hanem a pannon tájra jellemző felszíni és felszínborítottsági változatosság, a szegélyhatások gazdagsága miatt.

Veszprém megye területén a korábbi OTrT-hez képest összességében kismértékben, mintegy 6900 ha-al nőtt a tájképvédelmi terület, ami kifejezetten előnyös a tájkép adottságok megőrzéséhez.



22. ábra Tájképvédelmi terület (MaTrT)

Tájképvédelmi terület változása	ha
Megszűnt tájképvédelmi terület	1 889,3
Új tájképvédelmi terület	8 833,6
Változatlan	174 081,4
Növekedés	6 944,3

29. táblázat Tájképvédelmi terület változása az OTrT 2013-19 között

A kormány a 2019. március 15-én elfogadta a „Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról” szóló törvényt (2000. évi CXII. törvény). A térségi övezet három új alövezetet jelölt ki:

- A tájképvédelmi, illetve tájkarakter megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségű területek alövezetén (T-1)
- A településképvédelmi területek alövezetén (T-2)
- A kiemelt jelentőségű épített környezeti értékek és régészeti területek alövezetén (T-3):

A Táj- és településképvédelmi térségi övezet esetben a törvény az országos szabályozásnál szigorúbb térségi rendelkezések léptetett életbe (pl. T-1 övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, illetve a belterület nem bővíthető, vagy új villamosenergia-ellátási, a táv- és hírközlő vezetékek létesítése csak terepszint alatti elhelyezéssel engedélyezhetők).

Kulturális örökség

Kulturális örökség elemei: a régészeti örökség, a hadtörténeti örökség régészeti módszerekkel kutatható elemei, a műemléki értékek, a nemzeti emlékhely, a kiemelt nemzeti emlékhely és annak 61/I. § (3a) bekezdése szerinti településképvédelmi környezete, valamint a kulturális javak.

Régészeti lelőhely: földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatók.

Nyilvántartott régészeti lelőhely: a közhiteles nyilvántartásba vett, e törvény alapján általános védelem alatt álló régészeti lelőhely.

A Veszprém Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály 2021.02.01 adatszolgáltatása alapján a megyében **2672** régészeti lelőhely található.

Műemléki érték: minden olyan építmény, történeti kert, történeti temetkezési hely, vagy műemléki terület, valamint ezek maradványa, továbbá azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a magyar nemzet vagy más közösség hovatartozástudata szempontjából országos jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék alkotórészeivel, tartozékaival és beépített berendezési tárgyaival együtt, vagy egyes nevesített értéke vonatkozásában.

Nevesített műemléki érték: értékmeghatározó szakértői vizsgálat alapján megállapított és közhiteles nyilvántartásban szereplő érték, amely a védetté nyilvánítást megalapozza; a nevesítés a műemléki érték egészére vagy annak egyes elemeire - ideértve alkotórészeire, tartozékára, beépített berendezési tárgyaira - terjed ki.

A 2020. augusztus 31-én a törvény a korábbi I. kategóriába sorolt **műemlékek** e törvény erejénél fogva 2020. szeptember 1-jével **kiemelten védett műemlékké**, a II. kategóriába sorolt műemlékek, valamint a nyilvántartott műemléki értékeket e törvény erejénél fogva **védett műemlékké** válnak.

A Kormányhivatal 2021 február 1-én megküldött adatszolgáltatása alapján 1235 védett műemlék és 165 kiemelten védett műemlék található a megyében.

A Kötv. szerint a Műemlékvédelem sajátos tárgyai a **Történeti kertek**, a **Történeti temetkezési helyek** és a **Műemléki területek** (azon belül a történeti tájak, a **műemléki jelentőségű területek**).

A Kötv. 36. § (1) bekezdése szerint történeti kert történeti vagy művészeti értékkel bír, önállóan vagy más műemléki értékhez kapcsolódóan, illetve a történeti településszerkezet részeként megjelenő kertépítészeti alkotás, zöldfelület vagy park.

A Kötv. 38. §-a szerint: **Történeti tájként** kell műemléki védelemben részesíteni az ember és a természet együttes munkájának eredményeként létrejött olyan kulturális (történeti, műemléki,

művészeti, tudományos, műszaki stb.) szempontból jelentős, részlegesen beépített területet, amely jellegzetessége, egységessége révén topográfiailag körülhatárolható egységet alkot. A Kötv. 39. § (1) bekezdése szerint: **Műemléki jelentőségű területként** kell védeni a település azon részét, amelynek jellegzetes szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes.

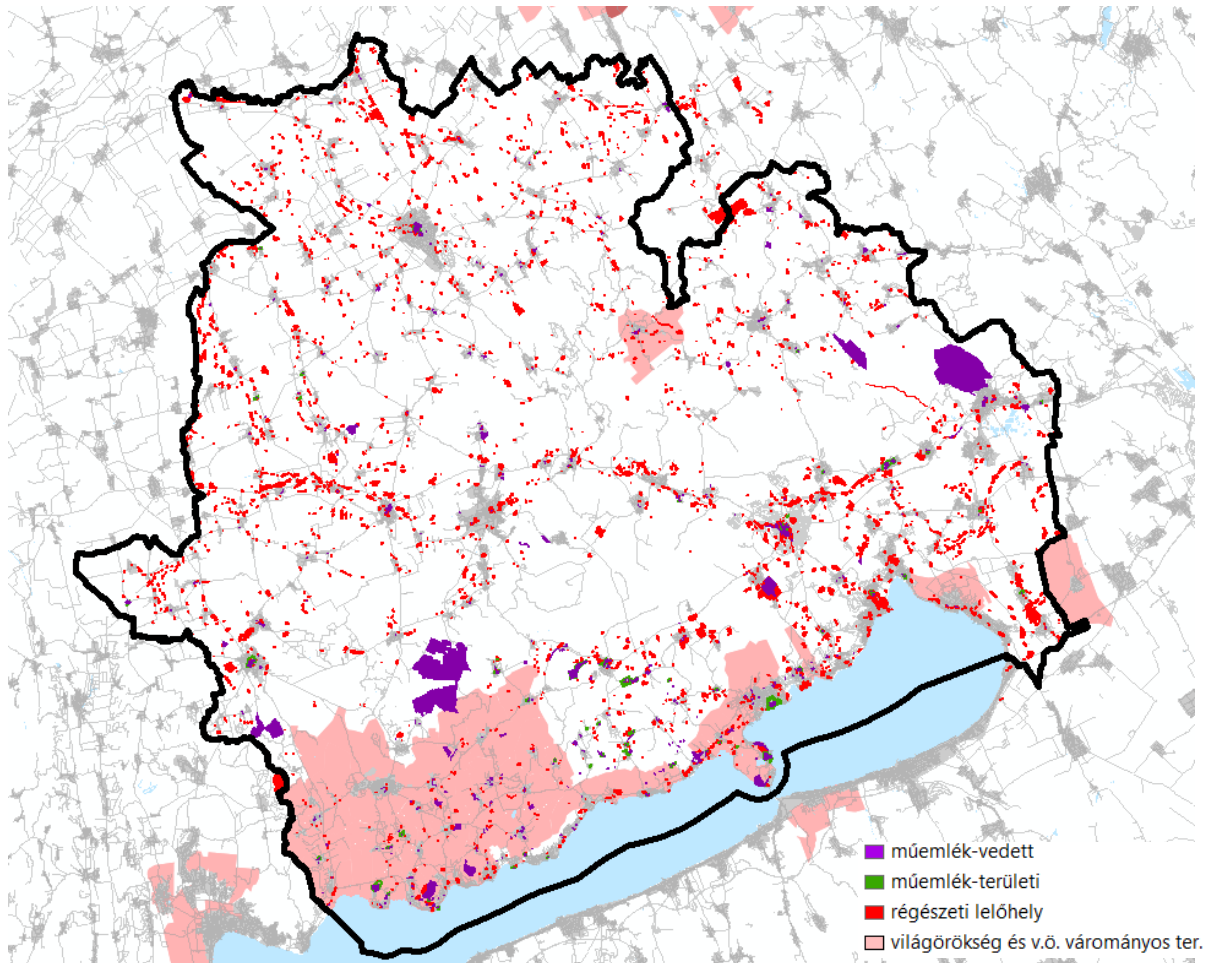
Veszprém megye területén **680 műemléki környezet, és hat műemléki jelentőségű terület** (Balatonfüred műemléki jelentőségű terület, Pápa történelmi városmag műemléki jelentőségű területe, Szigliget, Öregfalu, műemléki jelentőségű területe, Tihany településmag műemléki jelentőségű területe, Veszprém, a vár és környezete - a történelmi városmag műemléki jelentőségű területe, Vöröstó műemléki jelentőségű terület) található.

Nemzeti emlékhelyek, történelmi emlékhely

Nemzeti emlékhely: a nemzet történelmében meghatározó jelentőséggel bíró helyszín, amely a magyar nemzet, illetve a magyar és az ország területén élő nemzetiségek összetartozását erősítő és identitásképző jellegénél fogva a nemzet önképében kiemelkedő fontossággal bír, továbbá amely országos jelentőségű állami megemlékezés színhelye lehet, és amelyet az Országgyűlés törvénnyel nemzeti emlékhellyé nyilvánít.

A **történelmi emlékhelyek** az emlékezet olyan fontos helyszínei, amelyek nemzeti, felekezeti, regionális vagy kisebbségi szempontból kiemelkedőnek minősülnek. Történelmi emlékhelyek a megyében:

- Keszthely, Festetics-kastély és Georgikon
- Kehidakustány, Deák-kúria
- Tihany, bencés apátság
- Veszprém, Vár utca
- Sóly, református templom



23. ábra Régészeti örökség, a műemléki értékek, világörökség és várományos területek (Forrás: Veszprém Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, 2021)

A **világörökségi és világörökség várományos területeket** az MaTrT megjeleníti. A megye területén Bakonybél, a Balaton-felvidéki kultúrtáj és Magyarországi tájházak hálózata jelenik meg világörökség és világörökség várományosi terület övezeteként.

Településhálózat

Veszprém megyében 2 középfokú és 13 alsófokú központ található. (Forrás: Magyarország településhálózata. Városok-falvak (KSH 2015))

A legnépesebb középfokú központ Veszprém mintegy 57 ezer fővel, ezt követi Pápa, a másik középfokú központ, feleakkora népességgel. A domborzati viszonyok miatt az alsófokú központok a megye déli, délkeleti részén koncentrálnak, a legnagyobb közülük Ajka 29 ezer lakóval, a legkisebb Badacsonytomaj kétezerkétszáz fővel. Összességében a megye népességének 62%-a városokban él. 5 alsófokú központ (Balatonalmádi, Balatonfüred, Herend, Balatonkenese, Berhida) lakónépessége növekedett 2001–2013 között. A lakásállomány bővülése a Balaton környéki településeken, valamint a megyeszékhely vonzáskörzetében volt a legnagyobb mértékű. Veszprém megye településeinek fele aprófalú, többségük a megye nyugati és déli részén helyezkedik el. A legnépesebb község Pétfürdő 4700 fővel, míg Megyer népessége nem éri el a 30 főt. A községek negyedében növekedett a népesség, többségük a középfokú központok, illetve a Balaton környékén található.

Levegőtisztaság védelme

Az Európai Unió 2016-ban elfogadott irányelve – ((EU) 2016/2284 irányelv az egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről – írja elő, hogy az egyes tagállamoknak milyen mértékben kell csökkenteni a levegőterhelést.

A Magyarország számára előírt kötelezettség teljesítését a 1231/2020. (V.15.) Korm. határozattal kihirdetett Országos Levegőterhelés-csökkentési Program (OLP) végrehajtása biztosítja. Az OLP azokat az ipart, közlekedést, mezőgazdaságot, energia szektort és lakosságot érintő intézkedéseket tartalmazza, amelyek megvalósításával a kibocsátáscsökkentési cél várhatóan elérhető, továbbá irányt szab az ágazati szabályozások, támogatások elkövetkező években kívánatos változásához is. Az OLP célja, hogy 2030-ig a kisméretű részecske emisszió 55%-kal, az ammóniakibocsátás 32%-kal, a kén-dioxid kibocsátás 73%-kal, a nem metán illékony szerves anyagok kibocsátása 58%-kal, a nitrogén-oxidok kibocsátása pedig 66%-kal csökkenjen az országban a 2005-ös szinthez képest.

A megyében alkalmazott korszerűbb technológiáknak köszönhetően csökkent az ipari eredetű légszennyezés. (már előzetesen leállt az Inotai Hőerőmű, az Ajkai Hőerőmű kazánjait feltételeken megújuló energiaforrás tüzelésre állították át. Ezek következtében nincs jelentős légszennyező anyag kibocsátással üzemelő erőmű.) Már több mint egy évtizede érvényben az a jogszabályi előírás, hogy jelentős környezeti hatással járó ipari tevékenység csak a jogszabályban előírt környezetvédelmi követelmények betartásával folytatható. A nagyobb ipari régiókban (Várpalota, Ajka térségében) a jelentős környezetszennyezéssel működő üzemeket leállították, vagy szabályozó berendezésekkel szerelték fel, illetve korszerű, az elérhető legjobb technológiával üzemelő egységeket telepítettek.

A közlekedésből származó légszennyezettség mértéke, térségtípustól függően növekvő vagy stagnáló tendenciát mutat. A gépjárművek műszaki - környezetvédelmi technológiai jellemzői ugyan javulnak, a gépjárműpark átlagos életkora is csökkenőben van, ugyanakkor a közúti személy- és teherszállítás volumene olyan nagy mértékben nő, hogy összességében a légszennyezés jelentősebb, mint korábban. A közlekedésből eredő légszennyezés elsősorban a dinamikusabban fejlődő és az átmenő forgalommal terhelt települések belterületein okoz problémát. A közlekedés terén forgalomszervezési intézkedésekkel és elkerülő utak építésével is igyekeztek csökkenteni a légszennyezés közvetlen hatásainak mérséklését. Az allergén gyomnövények gyérítése terén is javulás tapasztalható. Fontos, hogy a működő anyagnyerőhelyek por és zajterhelését a jogszabályban meghatározott értékek alatt kell tartani (Balaton parttól kevesebb mint 2000 méterre, Kisörspusztai térségében a működő homokbánya miatt magas a szálló por terhelés, zajterhelés).

Zaj és rezgés elleni védelem

Veszprém megye zaj- és rezgéshelyzetét a közúti közlekedés, a vasútvonalak a repülőtér, ipari jellegű objektumok, kereskedelmi és sportlétesítmények terhelése határozza meg. A települések beépített, és beépítésre szánt, védett területfelhasználású területein a környezeti zajterhelés meghatározó forrása az országos főutakon és vasúti fővonalakon folyó forgalom, illetve a települések belső közúti forgalma. A közúti forgalom növekedésével a belső területek terhelése folyamatosan nő, csúcs időszakban kritikus. A közúti közlekedésből származó zaj a zajterhelések 50-55%-áért felelős, nagyvárosokban 60-65%- áért. A zajterhelés különösen a településeken áthaladó főforgalmi utak mentén jelentkezik. Veszprém megye területén a 71-es út melletti balatoni települések, Pápa, Tapolca, Várpalota, Veszprém városok zajterhelése jelentős. A közlekedésből származó zajterhelés ezeken a településeken a megengedett határértéket rendszerint túllépi. Csúcsforgalmi időszakokban a belvárosokban a zajterhelés mellett a levegőminőség paraméterei is

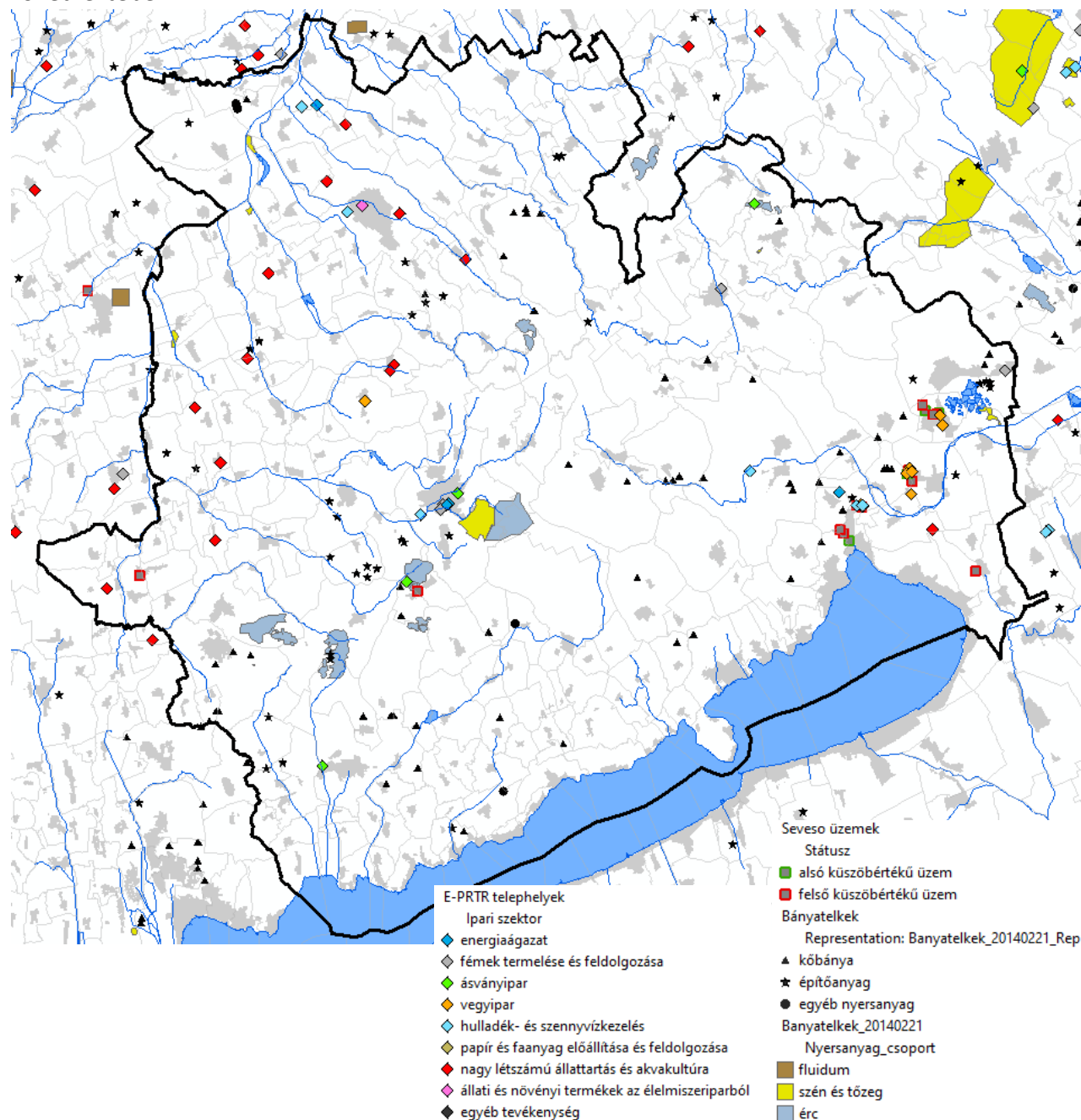
a kritikus tartományba esnek. A 8-as számú főút fejlesztése során a 2015 óta átadott szakaszok települések felőli oldalán zajárnyékoló falak létesültek. A vasúti közlekedésből származó zajterhelés a felmérések szerint a lakosság 8-10%-t zavarja.

A tervezett elkerülők közül a több szakasz megépült, az érintett településeken a zaj- és rezgésterhelés jelentősen csökkent, a levegőminőség pedig számottevően javult.

A megye területén két repülőtér is található (Pápa, Szentkirályszabadja). A pápai repülőtér forgalma, így zajterhelése is az utóbbi években csökkent, határérték átlépést nem jelent. A szentkirályszabadjai repülőtér forgalma Balatonalmádi Öreghegy térségében okoz kisebb környezeti konfliktust.

Felszíni és felszín alatti vizek védelme

A felszíni vizek szennyezettségét, szennyezését egyrészt pontszerű szennyező források okozzák, így például a települési szennyvíz és a települési szilárd hulladék vizekbe kerülése. A települési szennyvíz vízfolyásba kerülése általános probléma, ami különösen a kisvízfolyások esetében okozza a vízminőség jelentős romlását. A szennyvíz okozta szennyezés mértéke a múltbani növekvő tendenciát követően jelenleg egyre csökken a csatornázási – szennyvíztisztítási program következtében.



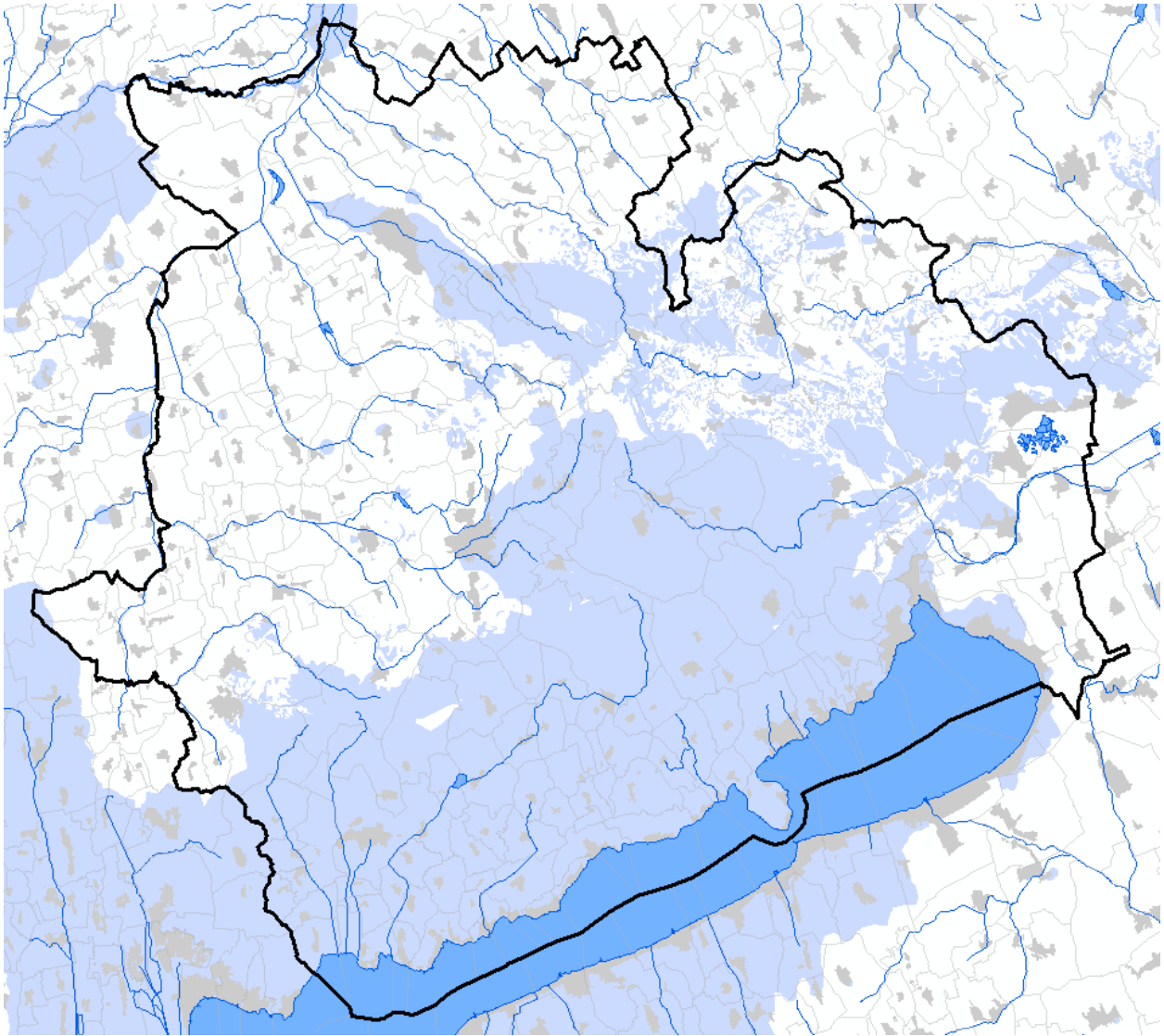
24. ábra. Felszíni vizekre veszélyes üzemek és bányatelkek (Forrás: VGT)

Jelentős diffúz terhelést jelent a korszerűtlen csapadékvíz-elvezetési megoldások miatt keletkező szennyeződés-bemosódás és a mezőgazdasági eredetű szennyezés. A csapadékvíz-elvezetés több településen ma is megoldatlan, és a csapadékvíz rendkívül kedvezőtlen összetételű szennyezettséget mos le a települések burkolt felületeiről, az így összegyűlő víz pedig tisztítatlanul a felszíni vízfolyásokba kerül.

A mezőgazdasági eredetű szennyezés a műtrágyák és vegyszerek okszerűbb használatával és mennyiségének csökkenésével párhuzamosan csökken, de továbbra is jelentős. A Balaton az utóbbi években folyamatosan javult. Az idei évben az algavirágzás és a szúnyoginvázió is elmaradt. A strandok 91 %-án kiváló vízminőséget mért a Nemzeti Népegészségügyi Központ.

A rendszeresen elvégzett vizsgálatok adatai alapján megállapítható, hogy Veszprém megye döntő részén az ivóvíz minősége kiváló, az országos átlagot jóval meghaladó. Ez döntően annak a következménye, hogy megtörtént a vízbázisok védőterületének a kijelölése, amelyen belül a tevékenységek csak szigorú korlátozások mellett végezhetők.

A megye területén van néhány olyan település, ahol az ivóvíz minősége kifogásolható, de határérték feletti nitrit és határérték feletti ammónium tartalmú vízzel ellátott település már nincs a megyében. A felszíni vizekre veszélyes üzemek és bányaterületek elhelyezkedését mutatja az előző ábra.



25. ábra Felszín alatti vízminőségvédelmi területek (Forrás: OTRT)

A **felszín alatti víztestek minőségére** vonatkozóan a VGT megállapítja, hogy a karsztvizek és a sekély porózus hegyvidéki víztestek nem érik el a jó minősítést. Veszprém és Várpalota környékén található víztestek jelenleg jó minőségűek. Sümeg, Pápa és Herend térségében húzódó víztestek esetében a diffúz szennyezés a gyenge minősítés oka. Az elmúlt öt évben a felszín alatti vizek minőségének védelmét segítette az állattartó telepekre és trágyatárolókra vonatkozó előírások szigorodása. Az ipari térségekben a szennyező források megszüntetése után is jelentős a felszín alatti víz és a talaj szennyezettsége. Az ivóvíz minősége Veszprém megye területén kiválónak tekinthető.

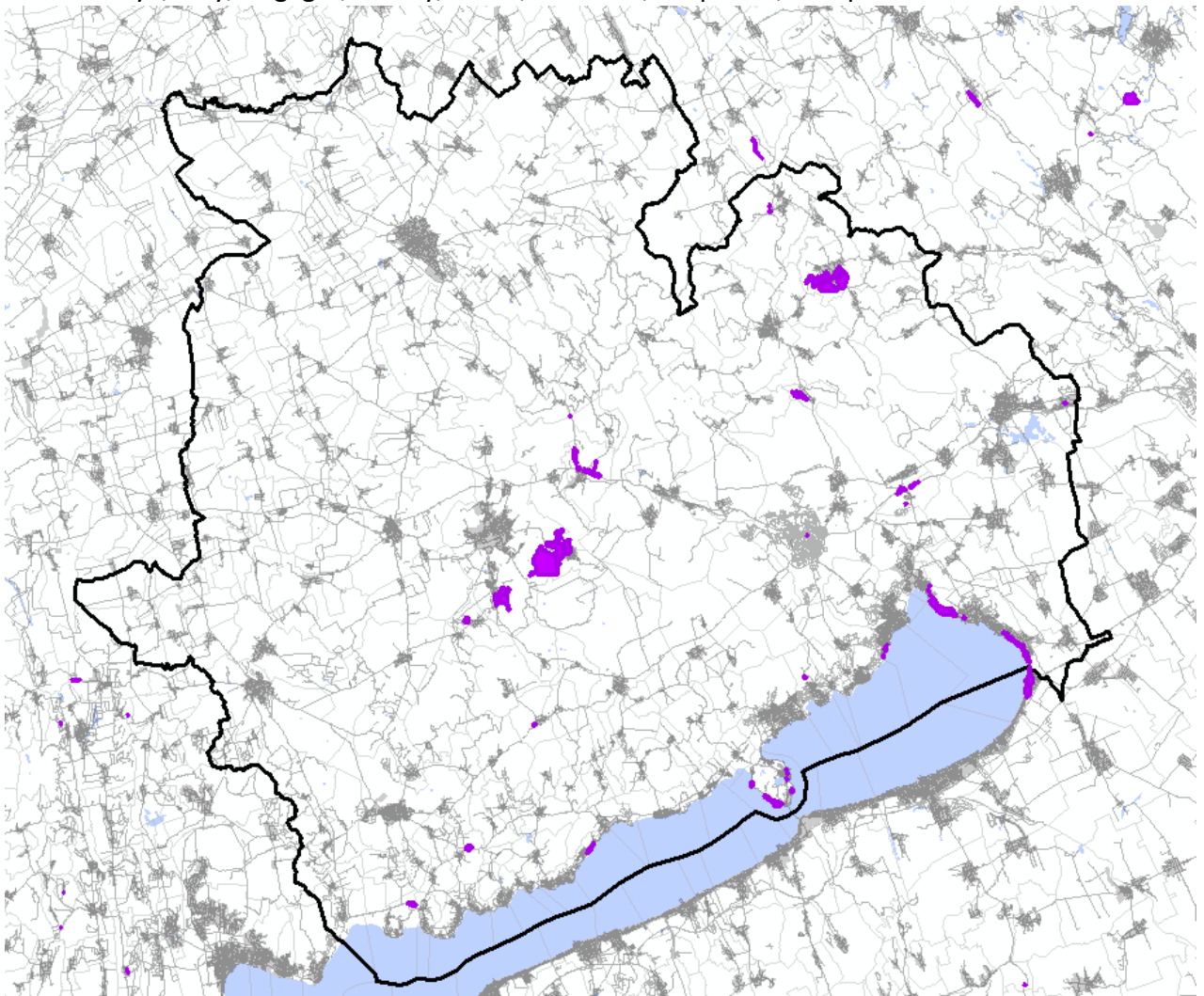
Talaj- és földvédelem

Veszprém megye talajtani adottságai nem túl kedvezőek. Magas a váztalajok, ezen belül a köves, sziklás váztalajok és a kőzethatású rendzina talajok aránya. A megye erózió szempontjából a Dunántúli-középhegység és a Bakony területén az ország első-második legveszélyeztetettebb megyéje. A korábban rendszeres, nagymennyiségű műtrágyázás a légköri savas kiülepedés és az erdőtalajok kilúgozottsága következtében a megyében közel százezer ha nagyságú savanyú kémhatású terület van. A Balaton Régió területén, az enyhén tagolt dombvidék ki van téve a

vízeróziós talajpusztulásnak. A balatoni magaspartokhoz (Balatonfűzfő, Balatonkenese, Balatonvilágos, Balatonfőkajár, Tihany, Balatonszárszó, Balatonföldvár, Fonyód) szorosan kapcsolódnak a felszínmozgások.

Felszínmozgásos területek

A felszínmozgás kataszteri térképek és adatbázis egy terület felszínmozgásainak helyét jelölik, emellett pedig az egyes felszínmozgások típusára, aktivitására vagy más tulajdonságaira vonatkozó információt is tárolnak. Magyarország területére rendelkezésre álló ilyen jellegű adatbázis az elemzéshez is felhasznált Országos Felszínmozgás Kataszter (MBFH)¹⁵. A felszínmozgásos területek nagysága Veszprém megyében 3691 ha. A legnagyobb ilyen egybefüggő terület Ajka mellett található. Érintett települések: Ajka, Badacsonytördemic, Bakonyszentkirály, Balatonalmádi, Balatonfűzfő, Balatonkenese, Balatonszepezd, Balatonvilágos, Csehbánya, Csesznek, Csopak, Dudar, Eplény, Farkasgyepű, Hajmáskér, Halimba, Kapolcs, Káptalantóti, Kislőd, Nagyvázsony, Németbánya, Sóly, Szigliget, Tihany, Úrkút, Városlőd, Várpalota, Veszprém-



26. ábra Felszínmozgásos területek (Forrás: MBFH¹⁶)

¹⁵ <https://mbfsz.gov.hu/hatosagi-ugyek/nyilvantartasok/orszag-os-felszinmozgas-kataszter>

¹⁶ <https://mbfsz.gov.hu/hatosagi-ugyek/nyilvantartasok/orszag-os-felszinmozgas-kataszter>

3.2. A területfejlesztési dokumentumokban foglaltak céljainak, prioritásainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

A területfejlesztési koncepció a megye hosszú távú fejlesztési céljait jelöli ki. A megyei területfejlesztési program stratégia középtávra készült. A rövidebb időtávra tekintettel a stratégia prioritásai súlyozással kerültek meghatározásra, aszerint, hogy a 7 éves időtávban mely - a koncepció hosszú távú céljainak elérését segítő - prioritások megvalósíthatók. Az időtávok további pontosítása a megyei operatív programban történik meg.

A területfejlesztési koncepció hatásai rendkívül szerteágazóak lehetnek, míg a programokban már konkrétabb beavatkozási elképzelések fogalmazódnak meg. A környezetre gyakorolt valós hatás leginkább az operatív programokban megfogalmazottakból vezethető le.

Az elemzési-értékelési módszertan így arra a Lechner Központ által korábban javasolt megközelítésre épít, hogy területfejlesztési koncepciók stratégiai szintjét (átfogó céljait, prioritásait) a fenntarthatósági értékrendhez viszonyítsuk, illetve egy környezeti teljesítményértékelési sémában vizsgáljuk. A vizsgálathoz így az első fejezetben felvázolt speciális térségi fenntarthatósági értékrenddel vetjük össze a fejlesztési koncepció illetve program célkitűzéseit. Az átfogó célok, prioritások és a fenntarthatósági értékrend kapcsolatát egy ún. térségi fenntarthatósági mátrix segítségével értékeljük. A Lechner Központ szakemberei által javasolt értékelési mátrix egyik tengelyén a fejlesztési prioritásokat, másik tengelyén a térségi fenntarthatóság alapelveit tüntettük fel. A területfejlesztési koncepció nyolc átfogó célja mellett jelöltük (pl. PR1), hogy a program melyik prioritástengelyéhez kapcsolódik a cél. (A prioritástengelyek és beavatkozások hatásai a következő fejezetben kerülnek részletes ismertetésre.)

A fejlesztési elképzelések egyértelmű pozitív hatásait, illetve kapcsolatát a fenntarthatósági alapelvekkel zöld körrel reprezentáltuk. Piros színt kaptak azok a kapcsolatok ahol, esetlegesen negatív következményekkel, hatásokkal is lehet számolni. Narancssárga színnel a bizonytalan, potenciális lehetőségeket, de veszélyeket is magába foglaló kapcsolatokat jeleztük. Ahol nem került semmilyen „pont” az értékelési mátrixba ott nem vagy nehezen értelmezhető kapcsolat áll fenn a tényezők között.

Környezeti elemekre gyakorolt hatás

Az átfogó célok és prioritások közül egyetlen sem jár közvetlen kedvezőtlen hatással a környezeti elemekre. A beavatkozások végrehajtása során konkretizálódó intézkedések, projektek pontos települési szintű tartalmának meghatározása során kell tekintettel lenni a környezeti elemek károsodását kizáró vagy minimalizáló megoldások alkalmazására.

Környezeti elemek rendszerei, folyamatai, szerkezete (különös tekintettel a tájra, településre, klímára, természeti rendszerre, biodiverzitásra)

A Program prioritásai értelemszerűen egy élhető, gazdasági értelemben versenyképes, fejlődő társadalmú megye jövőképeinek szolgálatában állnak. A stratégiai prioritások még korántsem abban a mélységben és részletezettségben kerültek megfogalmazásra (ez nem is feladata egy megyei területfejlesztési programnak), amely alapján az egyes környezeti elemekre illetve környezeti rendszerekre gyakorolt pontos hatás előrejelezhető lenne. Az egyes intézkedések, konkrét projektek, illetve a területi, települési szintű rendezési tervezés során lesznek megismerhetők az egyes elemek környezeti elemekre gyakorolt hatásai.

Natura 2000 területek

A megyei programban foglaltak és az azokkal összhangban meghatározott projektek konkrét megvalósulását szolgáló fejlesztési, beruházási tervek, terület- és településrendezési tervek készítése során lesz eldönthető a Natura 2000 területekre gyakorolt hatás. Mindenesetre nem támogatható olyan cél, prioritás vagy beavatkozás már a Program szintjén sem, amely a Natura2000 területek rendeltetésével nem összeegyeztethető hatásokat okozna.

Emberek egészségi állapotára, társadalmi, gazdasági helyzetre gyakorolt hatás (különös tekintettel az életminőségre, kulturális örökségre, területhasználatra, gyógyhelyekre)

A Program célja egyértelműen és alapvetően a megye gazdaságának fejlesztése, a perifériák felzárkóztatása, a mobilitás támogatásával a foglalkoztató központok elérése, a helyben történő megélhetés feltételeinek javítása, a társadalmi kohézió erősítése és az életkörülmények javítása, a közösségek fejlesztése, az itt élők jól létének szolgálata.

Átfogó célok, prioritások (PR)	TÉRSÉGI AUTONÓMIÁRA VALÓ TÖREKVÉS				MÁS TÉRSÉGEK IRÁNTI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS				MEGYE MEGÚJULÓ KÉPESSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA				FENNTARTHATÓ TÉRHASZNÁLAT			
	A térség erőforrásainak fenntartható hasznosítása	Stabil és kiegyensúlyozott külső erőforrás felhasználás	A társadalmi-gazdasági tevékenységek által gazdaságilag hasznosított terület	Autonóm közösségi döntéshozatal	Problémák helyben való kezelése	Más térségek közösségi döntési kompetenciái csorbításának	Anyagáramok ciklusainak megújuló belüli való zárása	A társadalom megújuló képességének térségi biztosítása	Kulturális és tudományos innováció feltételeinek	A környezeti elemek megújuló képességeinek biztosítása	Zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős terület-használat	Közkezelet, közérdekű létesítmények, rendezvények	Adminisztratív és gazdasági tevékenységek értékmegőrzést szolgáló tevékenységei	A társadalom közéleti hozzájárulása a helyi környezethez	Az utazási idő csökkentése és kulturált hasznosítása	Az áruszállítás károsításának mérséklése
1.1. Gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés (PR1)	●	●●	●●	●	●	●	●	●	●	●●	●●		●	●	●	●
1.2. A Balaton térségére és az innovációs tengelyekre specializált gazdaságfejlesztés a helyi potenciálok fenntartható kihasználásával (PR1,)	●●	●	●		●	●	●	●	●	●	●●	●●	●	●●	●	●
1.3. Vidékiek térségek értékalapú megújítása, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása (PR2)	●	●	●		●					●	●	●	●	●	●	●
2.1. Egészséges társadalom megteremtése, az egészség megőrzése, a járványok terjedésének és a betegségeknek a megelőzése, a gyógyulás feltételeinek javítása (PR3,)	●	●	●	●	●			●	●			●		●	●	●
2.2. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az élethosszig való tanulás feltételeinek biztosítása, az intelligens települések kialakítása (PR3)	●	●	●					●	●	●	●	●	●	●		●
2.3. Az élet- és lakókörülmények fejlesztése a települések élhetőségének javításával, a humán közszolgáltatások fejlesztése, szolidáris társadalom kialakítása (PR3)	●	●	●		●		●	●	●	●	●●	●	●	●	●	●
3.1 A gazdaság versenyképessége erősítését szolgáló fenntartható térszerkezet kialakítása a szolgáltatások elérhetőségének javítása, a mobilitás fejlesztése (PR4)	●●				●		●		●	●		●			●	●
3.2. A városok és várostérségek összehangolt integrált fejlesztése, zöld és intelligens települések, a zöld és a kék infrastruktúra hálózatok összehangolt fejlesztése (PR2, PR5)	●	●	●	●	●		●			●	●	●	●	●	●	●

30. táblázat Fenntarthatósági teljesítmény értékelő mátrix

A zöld gazdasági fejlesztések, a körkörös gazdasági elképzelések erősítése és az ökoszisztéma szolgáltatásokra alapuló zöldinfrastruktúra fejlesztések a mindezen célok elérését segítik. A területfejlesztési dokumentumok részletes társadalmi és gazdasági hatásainak vizsgálatára külön elemzés készül.

Az elemzés eredményeként összességében megállapítható, hogy potenciális kétféle típusú fejlesztésnél jelentkezhetnek negatív következmények. Bár az egész fejlesztési koncepciót és programot áthatja az EU Zöld egyezményében is javasolt zöld gazdaságfejlesztés (zöld gazdaság, körkörös gazdaság, zöldinfrastruktúra fejlesztés) a gazdaságfejlesztési prioritások túlzott előtérbe helyezése esetében az egyensúly megbillenhet és a környezeti, fenntarthatósági szempontok kerülhetnek másodsorba. Veszprém megyében külön speciális térségként a Balaton térségében jelentkezik a legnagyobb a veszély a terhelhetőséget meghaladó fejlesztések bekövetkeztérse. Az értékelési mátrix szerint a másik potenciális veszélyforrást az olyan közlekedésfejlesztési programok, és megújuló energia fejlesztések (pl. napelem parkok) jelenthetik, amelyek nem veszik figyelembe a megye táji, környezeti adottságait. A beruházások során ezért a környezeti hatásvizsgálatok készítésére kiemelt figyelmet kell fordítani.

3.3. A területfejlesztési dokumentumokban foglaltak megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése

A területfejlesztési koncepció a megye hosszú távú fejlesztési céljait jelöli ki. A megyei területfejlesztési program stratégia középtávra készült. A rövidebb időtávra tekintettel a stratégia prioritásai súlyozással kerültek meghatározásra, aszerint, hogy a 7 éves időtávban mely - a koncepció hosszú távú céljainak elérését segítő - prioritások megvalósíthatók.

A területfejlesztési koncepció egyik alapvető horizontális célja, hogy hozzájáruljon a környezetállapot javulásához. A koncepció célkitűzései és horizontális elvei között megfogalmazódik az értékek megőrzése és fenntartható hasznosítása, környezet védelme és fejlesztése, a klímaadaptációs potenciál növelése, energiatudatosság, városok és várostérségek összehangolt integrált fejlesztése, zöld és intelligens települések, a zöld és a kék infrastruktúra hálózatok összehangolt fejlesztése. A programban az öt fejlesztési prioritás tengely mentén megfogalmazott beavatkozások közül magában egyik sem okozza közvetlenül a környezetminőség romlását, a környezetterhelés növekedését. A fenntarthatóság elve, a környezeti értékek megóvása, a környezetbiztonság, a klímaváltozás negatív következményeinek csökkentése szinte minden prioritás esetében megfogalmazódott. Két fejlesztési célkitűzés, prioritás esetében ugyanakkor (gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés és a mobilitás, az elérhetőség növelése, a közlekedés fejlesztése) magában hordozhatja a környezetkárosítás bekövetkeztének lehetőségét is.

A területfejlesztési program részletesen, prioritás tengelyek mentén kifejtett beavatkozásait ezért környezetre gyakorolt potenciális hatásuk illetve a hatást kiváltó lehetséges okok alapján mutatjuk be. Az elemzés bizonytalanságát jelenti, hogy a rövid, gyakran csak címszavakban felsorolt fejlesztési elképzelések környezeti hatásainak, következményeinek beazonosítása problémát okozhat (egy beruházást lehet környezetbe illesztve, környezetbarát módon és azzal ellentétesen is megvalósítani.). A táblázatba zölddel jelöltük a környezetre potenciális pozitív és sárgával a veszélyeket is magában rejtő intézkedéseket.

A prioritás keretében tervezett intézkedések	Beavatkozások	Várható környezeti hatások, tényezők
Prioritás 1. A megye ipari-innovációs tengelyeire, turisztikai térségeire specializált gazdaságfejlesztés a kutatás-fejlesztés-innováció erősítésével és a fenntartható munkaerőpiac feltételeinek biztosításával, a versenyképesség növelése		
Ipari és gazdasági területek, telephelyek szolgáltatás- és infrastruktúra fejlesztése, inkubáció a munkahelyteremtés érdekében	A veszprémi ún. Aranyos-völgyben lévő kutatás-fejlesztési központ, az inkubátorházak szolgáltatásainak támogatása ipari parkok fejlesztése, barnamezős beruházások támogatása	A kis területre koncentrálódó fejlesztések, bővítések a környezetvédelmi előírások betartása esetében valószínűleg nem jelentenek kiemelt környezeti terhelést. A barnamezős beruházások pedig javítják a környezeti állapotot.
A kkv-k versenyképességének, munkahely-megtartóképességének támogatása, foglalkoztatás-bővítésük és innovációs teljesítményük javítása	Vállalkozások támogatása, autóipari klaszter bővítése, a kkv-k innovatív fejlesztése, infokommunikációs technológiák terjesztésének támogatása, e-kereskedelem fejlesztése	A kis területre koncentrálódó fejlesztések, bővítések a környezetvédelmi előírások betartása esetében valószínűleg nem jelentenek kiemelt környezeti terhelést.
A munkaerőpiaci kereslet és kínálat összhangjának javítására irányuló intézkedések	Helyi, térségi foglalkoztatási tervek, ösztönző programok mobilitási akciók, felnőttképzése, ösztöndíjrendszer.	A foglalkoztatást elősegítő programok és képzések nem okoznak negatív irányú változást a környezeti elemekben.
A képzések szerkezetének és tartalmának továbbfejlesztése az innovatív megoldások támogatására, a térségi gazdaság és a társadalom igényeihez való jobb alkalmazkodás érdekében	Szakiskola, egyetem tehetséges hallgatóinak támogatása, gyakorlati hely biztosítása, foglalkoztatási jó gyakorlatok ösztönzése	Nem okoznak negatív irányú változást a környezeti elemekben.
Veszprém megye egyedülállóan gazdag turisztikai potenciáljának hasznosítása	A turisztikai potenciál kihasználását számtalan részletes beavatkozás segíti elő (vonzerő fejlesztés, szezonhosszabbítás, egységes turisztikai menedzsment, kínálat szétterítése stb.)	A turisztikai fejlesztés akkor tekinthető környezeti szempontból semleges vagy elfogadható fejlesztésnek ha nem növelik, koncentrálnak egy terület terhelését illetve nem haladják meg a befogadóképességet. Az alternatív programok, a programok szétterítése, időbeni kihúzása inkább csökkenti az egyidejű terheléseket. Az úthálózat fejlesztéseknek a területi dekoncentráció mellett azonban lehetnek negatív környezeti hatásai melyek a fejlesztések, hatásvizsgálatok során kezelni kell.
A kkv-k növekedés és versenyképesség előmozdítása	A vállalkozások fejlődésének támogatása, technológiai, szervezeti és stratégiai megújulás, zöld gazdasághoz kapcsolódó feldolgozóipari vállalkozások támogatása	A zöld gazdaságra történő átállás ösztönzése csökkentheti a környezeti terheléseket.
A digitalizáció polgárok, vállalkozások és kormányok előnyére fordítása		Nincs negatív környezeti hatása.
A kutatási és innovációs kapacitások megerősítése, valamint előrehaladott technológiák bevezetése	Tudástermelés támogatása, tudásáramlás elősegítése, tudáshasznosítás ösztönzése	Nincs közvetlen környezeti hatása, de a tudáshasznosítás hozzájárulhat a környezeti terhelés csökkentéséhez, a zöld technológiák elterjesztéséhez.
Készségfejlesztés az intelligens szakosodáshoz, ipari átalakuláshoz és vállalkozáshoz		Nincs negatív környezeti hatása.
A foglalkoztatásba való bejutás javítása minden munkanélküli, különösen pedig a fiatalok és a tartósan munkanélküliek, valamint az inaktív személyek számára, előmozdítva az önfoglalkoztatást és a szociális gazdaságot	Munkahelyek megőrzése, foglalkoztatás bővítése, a munkába való visszatérés segítségével	Nincs negatív környezeti hatása.
A nők munkaerő-piaci részvételének előmozdítása,	A foglalkoztatás feltételeinek javítása, automatizáció és egyéb strukturális változások.	Nincs negatív környezeti hatása.

A prioritás keretében tervezett intézkedések	Beavatkozások	Várható környezeti hatások, tényezők
Az egész életen át tartó tanulás – különösen a készségek rugalmas fejlesztésére és az átképzésre irányuló lehetőségek – elősegítése mindenki számára, figyelembe véve a digitális készségeket	A hazai KKV szektor munkavállalóinak (tovább)képzése, nagyvállalati belső képzések, a gazdasági struktúraváltáshoz hozzájáruló képzések.	Környezeti hatása az intézkedésnek, beavatkozásnak nincs.
A foglalkoztatásba való bejutás javítása minden munkanélküli, különösen pedig a fiatalok és a tartósan munkanélküliek, valamint az inaktív személyek számára		Környezeti hatása az intézkedésnek, beavatkozásnak nincs.
Az oktatási és képzési rendszerek minőségének, eredményességének és munkaerőpiaci relevanciájának fejlesztése.	Versenyképes, innovatív felsőoktatás, szakképzés minőségének, eredményességének és munkaerőpiaci relevanciájának erősítése	Környezeti hatása az intézkedésnek, beavatkozásnak nincs.
A minőségi és befogadó oktatásba és képzésbe való egyenlő bejutás és ezek elvégzése.	Inkluzív és minőségi felsőoktatás, befogadó és hátránykompenzációt erősítő szakképzés	Környezeti hatása az intézkedésnek, beavatkozásnak nincs.
Integrált társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi fejlődés, kulturális örökség és biztonság előmozdítása városi területeken	Gyógyfürdők és gyógyhelyek örökségvédelmi helyszínek, komplex fejlesztése.	A fejlesztésnek pozitív környezeti hatásai vannak. A megyében két helyet (Tapolca és Balatonfüred) érinti. A fejlesztések csak a környezeti adottságok maximális figyelembe vételével valósulhatnak meg.
Integrált helyi társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi fejlődés, kulturális örökség és biztonság előmozdítása	Turisztikai térségeken kívül található gyógyfürdők és gyógyhelyek komplex fejlesztése	A fejlesztésnek pozitív környezeti hatásai vannak. A megyében két helyet (Tapolca és Balatonfüred) érinti. A fejlesztések csak a környezeti adottságok maximális figyelembe vételével valósulhatnak meg.
Prioritás 2. A területi potenciál erősítése a vidékies térségekben, a városok és térségeik összehangolt integrált fejlesztése, fenntartható térség- és településfejlesztés		
A települések demográfiai problémáinak kezelése, szegregátumok kezelése	Helyi munkaerőpiaci programok megvalósítása, közösségfejlesztő kulturális és társadalmi programok	Az intézkedések a helyi szegregátumok felszámolásához vezethetnek., amelynek pozitív a környezeti hatása
Városok ellátó szerepének növelése a várostérségek központi funkcióinak erősítése	Város szétterülésének megakadályozása, ökológiai funkciójú területek további visszaszorulásának elkerülése, kulturális örökség komplex védelme és hasznosítása, szabadterületek, és zöldfelületek hálózatba szervezése, tiszta (köz)területek létesítése, fejlesztése	Az intézkedéscsoportnak közvetlen pozitív hatása van minőségi és élhető települési környezet megvalósításában.
A helyi foglalkoztatási szint javítása megyei és helyi alternatív foglalkoztatás bővítést célzó programok támogatásával	Önfoglalkoztatás támogatása a mezőgazdaságban, mezőgazdasági termelés - felvásárlás - feldolgozás kapcsolatrendszer létrehozásának, bővítésének ösztönzése, termelői piacok, termelői polcok létrehozása	Az intézkedések javítják a helyi ellátást, a helyi termelői piac és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése pozitív hatással van a helyi életkörülmények javítására.
A megye agroökológiai potenciáljának hasznosítása, termelési feltételeinek megőrzése	parlagterületek csökkentése, termőhelyi viszonyoknak megfelelő tájgazdálkodás támogatása, az energianövények termesztésének elkerülése, mezővédő erdősávok létesítése	Az intézkedések hozzájárulnak, hogy a megye agroökológiai potenciálja illetve környezeti adottságai ne sérüljenek. A termőhelynek megfelelő gazdálkodás környezeti kockázata elhanyagolható.
Helyi, kistérségi turisztikai fejlesztések	Turisztikai helyszínek megközelítésének biztosítása, hasznosítatlan épületek, helyszínek fejlesztése, vonzerő fejlesztés, bemutatóhelyek, tanösvények létesítése.	Az intézkedésnek pozitív környezeti hatásai vannak. A fejlesztések ugyanakkor területfoglalással, építkezéssel, élőhelyek megszűnésével is járhatnak.
Helyi gazdaságfejlesztés támogatása	Üzleti infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, helyi turisztikai fejlesztések	Az intézkedésnek pozitív környezeti hatásai vannak. A fejlesztések ugyanakkor területfoglalással,

A prioritás keretében tervezett intézkedések	Beavatkozások	Várható környezeti hatások, tényezők
		építkezéssel, élőhelyek megszűnésével is járhatnak.
Településfejlesztés, települési szolgáltatások támogatása	Helyi közlekedési infrastruktúra fejlesztése, barnamezős rehabilitáció, rozsdaovezetek fejlesztése, helyi zöld és kék infrastruktúra fejlesztése	A fejlesztések a területek rehabilitálásával, a szolgáltatások javításával járnak. Az intézkedéseknek elsősorban pozitív hatásai vannak a környezeti elemekre.
Fenntartható városfejlesztés, térségfejlesztés támogatása		A fejlesztések a területek rehabilitálásával, a szolgáltatások javításával járnak. Az intézkedéseknek elsősorban pozitív hatásai vannak a környezeti elemekre.
Turizmus, helyi turisztikai fejlesztések	Helyi, térségi jelentőségű, turisztikai vonzerő, kulturális látványosság, turisztikai célú kerékpárutak fejlesztése.	A "Helyi, térségi jelentőségű, turisztikai vonzerő, kulturális látványosság, turisztikai célú kerékpárutak fejlesztésének" végeredménye a rendezettebb környezet. A mederbe terelt turisztikai fejlesztések bizonyos területeken csökkentik más területeken növelik a környezetterhelést de természetesen a cél az, hogy a fejlesztések környezetterhelése ne haladhatja meg megengedhető terhelést (pl. egy rendezett parkoló kialakítása egy turisztikai célterület mellett pozitív hatású is lehet). A kerékpárút fejlesztések esetében (a tervezés, nyomvonalvezetés, építés) kiemelt figyelmet kell fordítani a komplex környezeti hatásokra, a környezeti terhelés minimalizására.
Területi humán fejlesztések	Helyi gazdaságfejlesztés, szociális városrehabilitáció, szabadidős fejlesztések	Az intézkedéseknek várhatóan pozitív hatásai lesznek.
Prioritás 3. Kreatív, versenyképes tudással rendelkező jól képzett, a korszerű digitális megoldások nyújtotta lehetőségekkel élni képes modern és egészséges társadalom, amely számára biztosítottak a gyógyulás, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés javuló feltételei		
A szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz (bölcsőde, családi napközis stb.), valamint óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítása és a szolgáltatások minőségének fejlesztése	Helyszínek óvodai, bölcsődei feltételeinek kialakítására, szolgáltatások fejlesztése, egészséges óvodai, bölcsődei környezet megteremtése	A fejlesztések kedvező hatással vannak a környezetminőségre, hozzájárulnak a szolgáltatások minőségi fejlesztéséhez. Negatív környezeti hatásokkal nem kell számolni. Az intézkedések többségének a környezeti elemekre nincs közvetlen kihatása. A hatások a lakosság egészségi állapotának javulásában jelennek meg.
A lakosság egészségének megőrzése, egészségi állapotának javítása, prevenció	Az egészségügyi ellátórendszer további fejlődésének elősegítése, alapellátás javítás, betegutak racionalizálása, prevencia program, járványok megelőzése.	
A népesség képzettségének és innovációs képességeinek javítása, fiatalok, pályakezdők megyei foglalkoztatásba integrálása	A K+F+I szektor erősítése, közoktatás fejlesztése, szakképzés és felnőttképzés fejlesztése, duális programok, szociális hatékonyság javítása.	
Digitális transzformáció	Elektronikus ügyintézés kiszélesítése, kormányhivatali szolgáltatások fejlesztése, helytől független ügyintézés	Közvetlen környezeti hatása nincsen vagy kicsi, az előnyök a közvetlen gyors ügyintézésből illetve az utazási, várakozási, ügyintézési idő csökkenéséből származnak.
Adatvezérelt közigazgatás	Folyamatok automatizálása és automatizált döntéshozatal, kormányhivatali szolgáltatások fejlesztése, mesterséges intelligencia alkalmazása	
Helyi közszolgáltatások digitalizációja	Okostelepülés-fejlesztés és önkormányzati szolgáltatásbővítés	

A prioritás keretében tervezett intézkedések	Beavatkozások	Várható környezeti hatások, tényezők
Nyilvántartások közötti átjárhatóság	Központi Kormányzati Szolgáltatás Busz (KKSZB) adatkapcsolatok kialakítása	Az intézkedések többségének a környezeti elemekre nincs közvetlen kihatása. A hatások a lakosság egészségi és mentális állapotának javulásában jelennek meg.
Állami alkalmazásfejlesztés konszolidációja	Szabályozott és központi e-ügyintézési szolgáltatások továbbfejlesztése és kiterjesztése, kibervédelmi fejlesztések	
Egészségügyi fejlesztések	Alapellátás korszerűsítése, prevenciós programok, szűrés, járó- és fekvőbeteg-ellátás, valamint a mentés infrastrukturális feltételeinek és eszközellátottságának javítása	
XXI. századi köznevelés	Az oktatás és a képzés minőségének és munkaerő-piaci relevanciájának növelése	
Társadalmi felzárkózási fejlesztések	Hátrányos helyzetű személyek vállalkozóvá válásának és munkalehetőségeinek bővítése, foglalkoztatás növelése, lakhatási helyzet javítása, szemléletformálás, oktatási esélyteremtés	
Szociális fejlesztések	Megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási helyzetének javítása, fogyatékos személyek szolgáltatásának fejlesztése, sérülékeny csoportok védelmének javítása, gyermekvédelmi ellátórendszer fejlesztése	
Rászoruló személyek támogatása	alapvető élelmiszer-csomagok rendszeres biztosítása, meleg étkeztetés, élelmiszer felesleg gyűjtés,	
Család- és ifjúságügyi fejlesztések	Családi élet és a munka összeegyeztethetőségének támogatása, bölcsődei férőhelyszám növelés, tehetséggondozás, generációk közötti kapcsolat erősítése, krízisszolgáltatások	
Prioritás 4. A megye külső és az egyes térségei közötti belső kapcsolatrendszerét javító, a munkahelyek és szolgáltatások jó színvonalú elérhetőségét korszerű és fenntartható módon biztosító mobilitás		
Az elérhetőség javítása	A megye térségei városai elérhetősége, versenyképességük javítása, a megyei területrendezési tervben rögzített közúti és vasúti, illetve kerékpáros hálózatfejlesztések	A fejlesztések mindig jelentős környezeti hatással járnak. Törekedni kell, az útfejlesztések fragmentáló hatásának csökkentésére, az okozott környezeti károk mérséklésér Törekedni kell, az útfejlesztések fragmentáló hatásának csökkentésére, az okozott környezeti károk, hatások mérséklésére. e.
Térségi mobilitás biztosítása	Kerékpárút hálózat kialakítása, intermodalitás javítása, P+R, B+R kapacitások bővítése	A fejlesztések mindig jelentős környezeti hatással járnak, de az intermodalitás fejlesztése csökkentheti a városi térségek környezeti terhelését A megnövekvő forgalom környezetterhelő hatásaival Az intermodális csomópontok környezetében különösen nagy figyelmet kell fordítani a zaj- és légszennyezés hatásainak vizsgálatára. (zaj-és légszennyezés) számolni kell.
A környezeti károk enyhítését szolgáló közlekedési módok fejlesztése	A pozitív externáliákat létrehozó tevékenységek (gyaloglás, kerékpározás, közösségi közlekedés) támogatása, B+R terminálok kialakítása, klímabarát, alacsony szén-dioxid kibocsátású, versenyképes és biztonságos városi tömegközlekedés kialakítása, elektromos buszok, elektromos autók. "zöld zónák"	A fejlesztések pozitív környezeti hatással járnak, a közlekedésből származó emisszió csökken.

A prioritás keretében tervezett intézkedések	Beavatkozások	Várható környezeti hatások, tényezők
Intelligens közlekedési rendszerek fejlesztése	Közlekedésszervezési megoldások, a városi közlekedés hatékonyságának javítása, forgalomtechnikai megoldások	A közösségi közlekedés összehangolásával a környezetterhelés csökken.
Forgalombiztonság növelése	A települések közötti kerékpárút hálózat fejlesztése	A forgalombiztonság növelése közvetlen környezeti hatást nem vált ki, a kerékpárút fejlesztése környezeti terhelése kicsi.
Prioritás 5. A természeti erőforrások megóvása, a természeti környezet és a vizek védelme, a környezeti állapot javítását szolgáló közműfejlesztés, a klímaadaptációs képesség fokozása, az energiatudatosság és energiahatékonyság növelése		
A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás	A táji értékek, eltérő tájkaraktert hordozó területek számbavétele, biológiai sokszínűség megőrzése, zöld infrastruktúra fejlesztések támogatása, ökológiai hálózatok rendszerének fejlesztése	A beavatkozásoknak egyértelműen pozitív környezeti hatása van. A táji erőforrásokkal történő fenntartható gazdálkodás az erőforrások hosszútávú megőrzéséhez vezet.
Zöldinfrastruktúra fejlesztés	Az egyes területek ökoszisztéma szolgáltatásának felmérése és értékelése, A zöldinfrastruktúra összekapcsoltságának, a hálózatosságának növelése. A települési zöld infrastruktúra fejlesztése a kül- és belterületi zöldinfrastruktúra összekapcsolása, a multifunkcionalitás növelése, hozzáférhetőség javítása	Az ökoszisztéma szolgáltatás alapozott zöldinfrastruktúra fejlesztéseknek egyértelműen pozitív környezeti hatása van. A táji erőforrásokkal történő fenntartható gazdálkodás az erőforrások hosszútávú megőrzéséhez vezet.
Közműfejlesztés az életkörülmények-, a környezeti állapot-, és a fenntarthatóság javítására, a klímaváltozás okozta hatások kompenzálására	A villamosenergia, az egészséges ivóvíz, a biztonságos szennyvízkezelés, az automatikus hőellátás fejlesztése, környezeti állapot javítását szolgáló közműfejlesztés, napkollektorok alkalmazása	A klímaváltozás hatásainak mérséklése, záportározók létesítése, csapadékvíz visszatartás egyaránt hozzájárul a környezetminőség növeléséhez.
A megye környezetminőségének javítása	tájsebek rehabilitálása, levegőminőség javítását szolgáló fejlesztések támogatása, zajcsökkentést fejlesztések támogatása	Az intézkedéseknek pozitív hatása van a környezetminőségre, környezeti rendszerekre, különösen a vízre.
A klímaadaptációs képesség fokozása	Balaton vízi és vízparti élővilágának megőrzése, vízminőségének és vízszintjének fenntartása, borvidékeket érintő várható éghajlati változások felmérése, alkalmazkodási lehetőségek feltérképezése, homokbánya sérülékenységeinek csökkentése, Tapolcai tavasbarlang sérülékenységeinek csökkentése, zöldfelületek növelésének elősegítése a települési hőszigetek csökkentésére,	A tervezett intézkedések rendkívül széles körben kapcsolódnak a klímaadaptációs képesség fokozásához. A beavatkozások mindegyike csökkenti klímavészthelyzetek kialakulását, illetve hozzájárul a környezeti elemek védelméhez a környezetminőség növeléséhez.
Az energiagazdálkodás racionalizálása, a települések alternatív és megújuló energiahasznosításának elősegítése	Megújuló forrásból származó energia termelése, megújuló forrásból származó energia szállítása, raktározása, lokális erőforrásokra épülő helyi gazdaság erősítése	A megújuló energiákra építő energiagazdálkodás, energiatermelés hozzájárul a természeti erőforrások megőrzéséhez. A napelemparkok, biomassza erőművek, szélenergia-termelői parkok telepítése azonban jelentős területfoglalással, a környezeti elemek módosításával járhat.
Katasztrófabiztonság csökkentés éghajlatváltozás	Katasztrófa elleni védekezés: megelőzés, felkészülés, reagálás, helyreállítás	A katasztrófabiztonság csökkentése egyértelműen pozitív hatással van minden környezeti elemre.
Vízgazdálkodás	A helyi adottságok függvényében a kék és zöld infrastruktúrák jó állapotának elérése, vízkár, aszálykár csökkentése és vízvédalom	A tervezett beavatkozások hatására csökkenhet az aszály és vízkár, a zöld infrastruktúra fejlesztéséhez is hozzájárulhatnak az intézkedések.
Fenntartható vízi közmű rendszerek	A szennyvízkezelés megfelelő biztosítása, az ivóvízminőség javítása, és a víztakarékosság	Az intézkedéseknek pozitív hatása van a környezeti rendszerekre és különösen a vízre mint környezeti elemre. A befogadó

A prioritás keretében tervezett intézkedések	Beavatkozások	Várható környezeti hatások, tényezők
	hármasszempontrendszere határozza meg az intézkedéseket.	víztestek jó ökológiai állapotának fenntartására minden esetben külön figyelmet kell fordítani.
Települési zöld infrastruktúra	Az operatív program céljait funkcionálisan támogató, magas hozzáadott értékű települési zöld és kék megoldások támogatása	A beavatkozások hatása egyértelműen pozitív. A magasabb minőségű települési zöldinfrastruktúra hozzájárul az életminőség és a jól-lét javításához.
A körforgásos gazdaságra való átállás	Hulladékgazdálkodás: a meglévő rendszerek felkészítése a körforgásos gazdaságra gazdaság ösztönzése a körforgásos gazdaság bevezetésére	Az EU körforgásos gazdaság bevezetésére történő erőfeszítése egyértelműen hozzájárul a környezetterhelés csökkentéséhez. A hulladékok feldolgozása, a hulladékmentes technológiák alkalmazása a környezeti elemek védelmét eredményezi.
Környezetvédelem	Szennyezett ipari területek helyreállítása, kármentesítése, barnamezős fejlesztések zajvédelem, levegő minőség javítás, új korszerű technológiák alkalmazása.	A beavatkozások hatása egyértelműen pozitív. Az intézkedések eredményeképpen a környezeti elemek terhelése csökken, a szennyezés kibocsátás, emisszió csökken így az intézkedés hozzájárul az életminőség és a jól-lét javításához.
Természetvédelem	Natura 2000 területeket és védett természeti területeket magában foglaló külterületi zöldinfrastruktúra megőrzése, fejlesztése és kezelése, biológiai sokféleség megőrzése, zöldinfrastruktúra fejlesztés	Az tervezett beavatkozások hatása egyértelműen pozitív. Az ökoszisztéma szolgáltatásokra alapuló tervezés, a hálózat összekapcsoltságának bővítése egyértelműen javítja a környezeti állapotot.
Energiahatékonysági intézkedések előmozdítása	Energiahatékonysági intézkedések előmozdítása	Környezeti hatásai egyelőre nem látszanak. Nincsen pontosan kifejtve mit takar a beavatkozás.
A megújuló energiák ösztönzése	Helyi adottságoknak megfelelő megújuló energiák ösztönzése. egyéni és közösségi fűtés-hűtés.	Környezeti hatásai pozitívek.
Intelligens energiarendszerek, -hálózatok és -tárolás fejlesztése	Az átviteli- és elosztóhálózatok rugalmasságát és az időjárásfüggő megújuló energia alapú áramtermelők integrálását célzó fejlesztések, távhő-rendszer korszerűsítése.	Közvetlen területei hatása nincsen vagy egyelőre nem látható.
Éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, zöldinfrastruktúra fejlesztés, klímaadaptációs képesség fokozása környezetminőségének javítása, energiagazdálkodás racionalizálása	A tervezett intézkedések, beavatkozások környezeti mérlege pozitív. A széles alattán megjelenő intézkedések a környezetminőség javulását okozzák.

31. táblázat A területfejlesztési dokumentumokban előírányzott beavatkozások várható környezeti hatásai

4. A területfejlesztési dokumentumokban foglaltak megvalósulása következtében várhatóan fellépő káros hatások elkerülésére a dokumentumokban javasolt intézkedések hatékonyságának

értékelése, további szükséges intézkedések különös tekintettel a környezeti elemekre és rendszerekre (föld, víz, levegő, klíma, biodiverzitás, táj, épített örökség, egészség, gyógyhelyek stb.)

4.1. A dokumentumokban szereplő környezeti intézkedések értékelése

A területfejlesztési koncepció és program egyik célja, hogy **csökkentse a meglévő környezeti konfliktusokat**, így a területfejlesztési program hatására bekövetkező új környezeti konfliktusok kialakulásának esélye is kicsi. Az esetleges potenciálisan bekövetkező káros hatások elkerülésére vonatkozó konkrét intézkedéseket a koncepció és program csak korlátozott mértékben vonultathat fel, a tervi sajátságok miatt erre nincs lehetőség, részletesebb kifejtésükre a TFK nem alkalmas. Az esetleges káros hatások elkerülését az egyes tervi elemek, fejlesztések megvalósítása esetében egyedileg lehetséges biztosítani (pl. környezeti hatásvizsgálat készítése során). A káros hatások elkerülése csak összehangolt megyei területi tervezési és holisztikusan, az egész megyei területfejlesztési folyamat végrehajtásába integrálódva, a megyei területfejlesztési koncepcióban és stratégiában rögzített célokat folyamatosan szem előtt tartva, és a megyei területi tervek folyamatos aktualizálásával és továbbfejlesztésével összhangban történjen. Ehhez nélkülözhetetlen a végrehajtás monitoringja, visszacsatolása a területi tervekbe és települési tervekbe, a térségre vonatkozó újonnan készülő ágazati koncepciókba, stratégiai programokba. Fontos a tervek rendszeres aktualizálása, ami a projektfejlesztés szakaszában és a megvalósítási fázis elején történik.

Veszprém megye területfejlesztési programja - jelenlegi változatában - nem tartalmaz a megvalósítás nyomán esetlegesen fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó intézkedéseket. Ennek oka, hogy a stratégia alapvetően nem tartalmaz olyan célokat, beavatkozásokat, ami a környezetre döntően káros hatásokkal járnának. Ugyanakkor a program prioritásokhoz rendelt beavatkozások között megfogalmazásra kerültek olyan részcélok, amelyeknél környezetre gyakorolt káros hatással is számolni lehet (pl. útfejlesztések).

Fentiekre tekintettel javasolt azon beavatkozások egyes elemei esetében, amelyek - amellet, hogy gazdaságfejlesztési, közlekedési infrastruktúrafejlesztési szempontból kétségkívül Veszprém megye érdekeit szolgálják - káros környezeti hatásokkal is járnak, a cél kifejtését követően a környezeti szempontú ellentételezésre és a hatások mérséklésének szükségességére vonatkozó javaslatokat rögzíteni. Ilyen intézkedések megfogalmazása legalább az alábbi beavatkozások esetében javasolt:

- Ipari és gazdasági területek, telephelyek szolgáltatás- és infrastruktúra fejlesztése a munkahelyteremtés érdekében
- Megyei kis- és közepes méretű vállalkozások foglalkoztatás-bővítése és innovációs teljesítményének javítása
- Veszprém megye gazdag turisztikai potenciáljának hasznosítása
- Közlekedésfejlesztéssel összefüggő beavatkozások.

4.2. Javaslat a szükséges környezeti szempontú intézkedésekre

A környezeti fejlesztési koncepció és program önmagában nem okoz olyan környezeti problémákat, amelyek esetében külön környezeti szempontú intézkedésre lenne szükség. A fejlesztési

koncepcióból és programból levezetett operatív program, fejlesztési elképzelések esetében elképzelhető, hogy egyes komplex beavatkozásoknak lesznek negatív jellegű környezeti hatásai is. A beruházási, fejlesztési javaslatok egy része KHV köteles, így a vonatkozó, hatályos jogszabályok betartásával tovább csökkenthetők a nem kívánt hatások. A nem hatásvizsgálat köteles fejlesztések esetében is az alábbi általános környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontok betartását tartjuk fontosnak.

Környezeti, fenntarthatósági szempontok érvényesítése a gazdaságfejlesztési céloknál

Az első prioritástengely kifejezetten ipari beruházási és turisztikai beavatkozásai valamint a második prioritástengely integrált településfejlesztési beavatkozásai esetében javasolt megvizsgálni és kifejtetni, milyen intézkedések tervezettek a természetkárosító hatások megakadályozására illetve mérséklésére, és hogyan érvényesül a természeti erőforrások fenntartható használata. Javasolt továbbá támogatási kritériumokat meghatározni a fejlesztési kívánt gazdasági ágak környezetkímélő fejlesztésének ösztönzésére. A munkahelyteremtés során javasolt a környezetvédelmi iparban, a megújuló energiahasznosításban létrejövő és általában a „zöld munkahelyek” előnyben részesítésére kedvező támogatási feltételeket biztosítani. A nagy helyigényű logisztikai és ipari fejlesztések a megye kevésbé jó termőföldjei igénybevételével valósuljanak meg. Javasolt a gazdaságfejlesztés főbb elemei és az élelmiszergazdaság környezeti teljesítményének mérése és folyamatos nyomon követése.

Energiaracionalizálás, megújuló energiaforrások

A stratégiai célok között az **energiatudatosság, az energiahatékonyság**, a zöld energia használata egyaránt kiemelt figyelmet kapfennti. A program az energiafelhasználás fenntarthatósági elveknek maximálisan megfelelő megújítására irányuló javaslatot és beavatkozásokat is tartalmaz. Környezeti szempontból és a fenntarthatósági elvek tekintetében a programnak ez az irányultsága mindenképpen előremutató. Javasolt a megyei sajátosságokhoz legjobban igazodó energiaracionalizálási irányelvek kidolgozása, amelyek érvényesítésére figyelemmel kell lenni a további megyei szintű tervezés és a települési tervek készítése során. Hosszútávú energiasztratégia kidolgozása javasolt a helyi, sokszor átgondolatlan, térségileg összehangolatlan és rövid távú befektetői érdekeken alapuló fejlesztések helyett.

Természetvédelmi fejlesztések

Veszprém megye táji és természeti értékekben gazdag. Javasolt önálló fejlesztési (rész)célként is beemelni a programba a védett és érzékeny területek megőrzését. Javasolt a természetvédelmi területeket közvetlenül vagy közvetve érintő egyéb fejlesztésekkel kapcsolatos problémák (pl. gazdaságfejlesztés, közlekedésfejlesztés, mezőgazdálkodás, stb.). és a kezelésükre adott megnyugtató válaszok megjelenítése a programban. A települési szintű értékvédelem támogatandó megyei cél. Javasolt a **zöldinfrastruktúra fejlesztési, ökoszisztéma szolgáltatási és a természetvédelmi restaurációs fejlesztéseket** térségi szinteken is összehangolni. Az **EU Biodiverzitás Stratégiájának** ajánlásai szerint törekedni kell a megyei védett természeti területek 30%-os arányának elérésére.

Élőhelyek megóvása és védettségi szintjük megtartása, természeti állapotuk fenntartása, javítása, és a természetvédelem érdekeinek figyelembe vétele

Az ökoszisztéma szolgáltatások jó működése érdekében fokozott figyelmet kell fordítani a természetes élőhelyek megóvására, ebben az önkormányzatok, ágazati szereplők, helyi civilek és lakosok, nemzeti parkok egyaránt érintettek.

Natúrpark

A megyében **jelenleg egy natúrpark** található, de érdemes lenne további natúrparkok kialakításának, megvalósíthatóságának is külön célkitűzést vagy fejezetet szentelni. A natúrparkok olyan természetvédelmi „keretbe” illesztett területfejlesztési lehetőségek, amelyek a helyi gazdaságra, az alulról jövő kezdeményezésre és a vidék megújítására épülnek, ezért mindenképpen összhangban vannak a területfejlesztési stratégia alapvető céljaival. A megye periferiáinak megújítására való törekvéssel, az értékőrzéssel, turizmussal és az önfoglalkoztatással – melyek a stratégia fontos elemei - teljes mértékben egyezik az a típusú fejlesztés/fejlődés amelyet a natúrparkok hozhatnak a megyébe.

Agrárkörnyezetgazdálkodás

Az agrárkörnyezetgazdálkodás témaköre nem jelenik meg közvetlenül a prioritások között. Bár Veszprém megye az agrártérségeket tekintve nem tartozik az ország leggazdagabb megyéi közé, a Nemzeti Vidékstratégiára alapozott vidékfejlesztésnek, agrárkörnyezetgazdálkodásnak a vidéki térségek megőrzésében játszott szerepe miatt érdemes lenne nagyobb teret szentelni a programban. Az **EU Biodiverzitás Stratégiájának** ajánlásai szerint a mezőgazdasági területek **10%-át magas biodiverzitású területekké** lenne szükséges átalakítani. További ajánlások, hogy az ökológiai gazdálkodás alá vont területek nagyságának el kellene érni a **25%-ot**. A felhasznált vegyszer és műtrágya mennyiségét 50%-al kellene csökkenteni. A területfejlesztési koncepcióban szükséges lenne kitérni, hogy a fenti feltételek teljesülése milyen területszerkezeti változásokat okoz majd a megyében.

Borvidékeket érintő várható éghajlati változások felmérése, alkalmazkodási lehetőségek feltérképezése, és megismertetése a gazdálkodókkal

A Veszprém megyében húzódó három történelmi borvidéken történő további minőségi bortermelés érdekében az eddig használt növényvédelmi, vízgazdálkodási és agrotechnikai munkákat a változó klíma szerint javasolt módosítani. Új, innovatív fitotechnikai megoldások és technológiák jelentős segítséget nyújthatnak a régió szőlő- és borgazdálkodására vonatkozó stratégiák megalapozásánál.

Természetkímélő erdőgazdálkodás

Veszprém megye erdeinek nagy része a legalább közepesen sérülékeny kategóriába tartozik, földtanilag és az ivóvízbázisok szempontjából (a karsztos felépítéséből fakadóan) a terület jelentős része érzékeny besorolású. Az érzékeny vízbázisok védelmének legideálisabb módja a természetes erdőborítás. Fontos feladat ezeknek az erdőknek a megőrzése, jó állapotba hozása, megfelelő fajaj választás és lehetőleg kiterjedésük növelése. A jó állapot feltétele, hogy az erdő természetközeli alakulhasson, a tarvágás, az egykorú fák nevelése mind ellenjavalt tevékenységek. Ahhoz, hogy az erdők kifejthessék jótékony hatásukat csak kímélő erdőgazdálkodás engedélyezhető a területen.

Zöldinfrastruktúra fejlesztés

Az EU zöld megállapodásában, a Biodiverzitás Egyezményben és a KAP reform keretében meghatározott elvek szerint tovább kell folytatni a zöldinfrastruktúra fejlesztését. Az ökoszisztéma szolgáltatásokra alapozott zöldinfrastruktúra fejlesztéseket a tervezés minden területén szükséges

figyelembe venni. Javasoljuk, hogy a zöldinfrastruktúra fejlesztések az egyéb infrastruktúra fejlesztésekkel (út-közmű) azonos prioritást élvezzenek, az egészséges környezethez való emberi jog alapvető feltételeként.

Tájrehabilitáció

Tájrehabilitáció Veszprém megye területén számtalan tájsebet jelentő felszíni bánya, anyagnyerőhely, katonai gyakorlótér, lőtér, vagy felhagyott ipari terület található. A tájrehabilitációról a Balaton térsége kapcsán történik csak említés. A tervezett zöldinfrastruktúra fejlesztéseket a barnamezős területek, tájsebek rehabilitálásával is össze kell kapcsolni. A tájrehabilitációról a Balaton térsége kapcsán történik csak említés.

Falusi turizmus

A falusi turizmusban rejlő lehetőségek kihasználása, a kerékpározás lehetőségének és biztonságának javítása és a speciális helyi termékek előállítása.

Vízvédelem, víztakarékosság

A prioritások közt szereplő valamennyi fejlesztés megvalósítása során a vizek védelmének elsődlegességét biztosítani szükséges. Ez terjedjen ki a felszíni és a felszín alatti víztestekvédelmére egyaránt, különösen a **Balaton vízminőségének, valamint a karsztvízkinccs** megóvásának kell különös teret szentelni. Ennek érdekében meg kell határozni a környezetkímélő vízi infrastruktúrafejlesztés és vízpart használat alapelveit, amelyek biztosítják a Balaton és az egyéb vízfolyások, állóvizek fenntartható hasznosítását. Mind gazdasági fejlesztések kritériumául kell szabni, mind a lakossági szemléletformálásba hangsúlyosan be kell építeni a vízzel való takarékoskodás alapelvét. A program közvetlenül is megfogalmaz a csatornázottsági arány javítására és a szennyvízkezelésre vonatkozó célokat.

Szennyvízelhelyezés, szennyvíztisztítás

A megye települései közül mintegy 50 nem rendelkezik szennyvízcsatornával vagy település szinten kiépített egyedi szennyvízkezeléssel. A szennyvízkezelés lehetséges fejlesztései között előfordul, hogy meglévő szennyvíztelepre történik csatlakozás, a telep fejlesztése nélkül, illetve arra is akad példa, hogy a meglévő telep fejlesztése mellett lehetséges ez. Vannak olyan települések melyek önálló szennyvízelvezetési és tisztítási agglomerációt tudnak alkotni. 2016 januárjától kezdve a 379/2015 (XII. 8.) Korm. rendelet szerinti agglomerációs lehatárolás, vagy módosítás elkészült, annak Belügyminisztériumi jóváhagyásával rendelkeznek települések. Tehát a szennyvízcsatornahálózat fejlesztésén túl, a **szennyvíztisztítás fejlesztése is megoldandó feladat**.

Szennyvíztisztítás területén érdemes lenne a meglévő szennyvíztisztító telepek (elsősorban a 2000 lakosegyenértéknél kisebb kapacitású telepek) korszerűsítésével is foglalkozni.

A megyében nem csak a már említett módon valósultak meg szennyvíz elhelyezési, kezelési projektek, vannak olyan települések, amelyek esetében programszerűen telepített, ingatlanonként 5 elhelyezett egyedi szennyvíztisztító kisberendezések, vagy szennyvízkezelő létesítmények és szűrő/tisztító mezők épültek ki a szennyvíz ártalommentes elhelyezésére. Ezek esetében is célszerű lenne megvizsgálni, hogy az alkalmazott technológia/berendezés mennyire vált be, mennyire szolgálja az eredeti célkitűzést, mennyire illeszkedik a település igényeihez, adott esetben szükséges-e más irányban elmozdulni. A 2000 főnél kisebb települések esetében a lehetséges megoldásokra annál is inkább időszerű választ keresni, mert 2020. december 02-án megjelent a

1868/2020 (XII. 2) Korm. határozat a 2000 lakosnál kisebb településeken a szennyvíz-tisztítási beruházások megvalósításának vizsgálatáról.

A szennyvízkezelésnél olyan új körkörös gazdaságra alapuló módszereket kell szorgalmazni, amelynek segítségével a szennyvíziszap mennyisége csökkenthető és esetlegesen energinyerésre is felhasználható. Javasoljuk, hogy a zöldinfrastruktúra fejlesztések az egyéb infrastruktúra fejlesztésekkel (út-közmű) azonos prioritást élvezzenek, az egészséges környezethez való emberi jog alapvető feltételeként.

A Balaton vízminőségének és vízszintjének fenntartása

A klímaváltozás hatására csökkenő csapadékmennyiség és növekvő ariditás következtében a Balaton vízszintje jelentősen le tud csökkenni (a nyári időszakban már tapasztalható), főként a déli partrészen -, ezzel nagyobb homokos szakaszokat hagyva maga után, melynek veszélye, hogy hosszú távon csökkentheti az üdülési hajlandóságot. A vízszint fenntartása nem kizárólag a vonzerő megtartásában, de a vízminőség megőrzésében is szerepet játszik, bár a Balaton jelenlegi ökológiai állapota nem igényel különösebb vízpótlási beavatkozásokat.

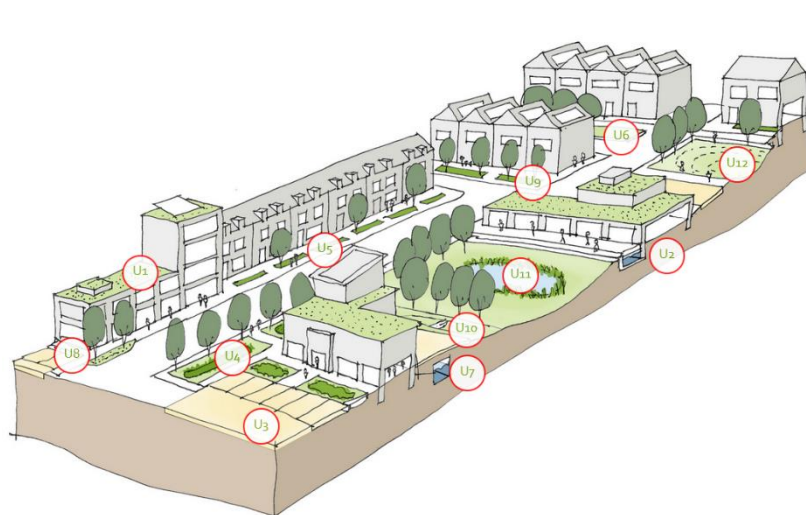
Katasztrófavédelmi szempontok érvényesítése

A program célrendszerének katasztrófavédelmi fejlesztési kérdésekkel történő kiegészítése indokolt. A fejlesztések során figyelembe kell venni az árvízveszélyeztetettséget, a védelmi infrastruktúrákat, az előrejelző rendszereket. Törekedni kell kiemelten a villamosenergiaellátás és az egészséges ivóvízellátás fejlesztésére. A megye települései közműves ivóvízzel ellátottak, azonban ez nem jelenti az itt élő lakosság 100%-os ellátását, tekintettel arra, hogy nem csak a központi belterületen él a lakosság és előfordulnak olyan egyéb belterületi, valamint lakott külterületi részek ahol a közműves vízellátás nem épült ki. Ivóvízminőségjavító programok a KEOP-KEHOP pályázatok keretében megvalósultak, ivóvízminőségi problémák a megyében nem jelentkeznek.

Javasolt a veszélyes anyagok lakosságtól távolabbi pályákon történő szállításának feltételeit megteremteni, a veszélyes ipari üzemek környezetében pedig a monitoring és lakossági riasztó rendszerek telepítése. Több szempontból is indokolt lenne a jövőben folyamatosan működő levegőtisztasági mérőállomás(ok) telepítése. A vasúti és közúti szállítás kapcsolódási pontjain jelentkező zaj elleni védelem megoldására is tartalmazzon célkitűzést a program. A célokat úgy kell elérni, hogy illeszkedjenek a köznevelés fejlesztési feladataihoz, a megyei és járási önkéntes mentőcsoportok fejlesztését szem előtt kell tartani.

Települési vízgazdálkodás

Veszprém megyében a domborzati adottságok és megváltozó csapadékvízviszonyok miatt megnőtt a **villámárvizek** kialakulásának lehetősége belterületen is. A csapadékvíz lefolyás csökkentő technikákat, vízviszartó rendszerek kiépítését támogatni kell a területfejlesztési koncepcióban is. A települési vízgazdálkodás fejlesztése, a vízviszartás és a lefolyás lassítása a beszivárgás elősegítése a települési zöldfelületeken. A villámárvizek kialakulásának gyakorisága és mértéke csökkenthető a lefolyó csapadékvíz ideiglenes tározásával, vízviszartással, illetve a csapadékvíz talajba szivárogtatásával. A vízáteresztő burkolatok preferálása elősegíti a felszín alatti vízkészletek visszapótlását. A zöldtető építések támogatásával a nyári légkondicionálási energiák felhasználás csökkenthető, ugyanakkor a településklíma javítható, a biodiverzitás növelhető.



U01	Zöldtetők
U02	Esővíz gyűjtő rendszer
U03	Vízáteresztő felületek
U04	vízgyűjtő gödrök, terepfelületek
U05	csatornák, vízfolyások
U06	Növényásók
U07	Vízelszívórtató csövek
U08	elszívórtató árkok
U09	esőterek
U10	víz visszatartó medencék
U11	víz visszatartó tavak
U12	elszívórtató medencék

26. ábra Települési víz visszatartás lehetőségei

Klímadaptáció és mitigáció

Napjaink egyik legégetőbb környezeti problémája a **klímaváltozás**. A területrendezési terv feladata a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás vizsgálata. A jelenlegi terv számos intézkedése elősegíti ennek a klímatudatos gondolkodásnak a megvalósulását, hiszen például a növekvő erdőszűkség hozzájárul a borítottság növeléséhez, a helyi klíma javításához vagy éppen a CO₂ megkötéshez. A rendezési tervkészítése során azonban ki kell térni az a klímaváltozás szempontjából sérülékeny területek meghatározására, ezért javasoljuk egy új övezet a klímaváltozás szempontjából érzékeny területek övezete bevezetését a sajátos megyei övezetek közé. Természetesen ezen területek lehatárolását hosszabb kutatás kell, hogy megelőzze, amely jelenleg nem indult még el.

A megye specifikus adaptációs céljai a következők:

- Bakony, Somló és Balaton-felvidék élettelen és élő ökoszisztémáinak megőrzése, klímaváltozáshoz való alkalmazkodásuk elősegítése
- A Tapolcai tavasbarlang sérülékenységeinek csökkentése
- A Balaton vízi és vízparti élővilágának megőrzése, természeti állapotuk fenntartása, javítása
- A Várpalotai homokbánya sérülékenységeinek csökkentése
- Borvidékeket érintő várható éghajlati változások felmérése, alkalmazkodási lehetőségek feltérképezése, és megismertetése a gazdálkodókkal
- A Balaton vízminőségének és vízszintjének fenntartása, illetve javítása az üdülturizmus érdekében
- Fenntartható közlekedési projektek támogatása.

Közlekedésből eredő kibocsátás csökkentése

A közlekedésből eredő kibocsátás csökkenthető a tömegközlekedési eszközök fejlesztésével (kedvező környezetvédelmi osztályba sorolt, illetve elektromos járművekkel), megfelelő menetrendi átszervezéssel, gyalogos felületek és kerékpárutak számának növelésével, az elérési útvonalak bővítésével, összességében a közösségi utazási módok fejlesztésével. Ezek alapján, többek között, fontos elősegíteni az alábbi projektek megvalósulását:

- A Balaton északi partján futó vasútvonal villamosítása.
- A Fonyód-Badacsony (autós) révátkelő megvalósítása, mely a Balaton északi partján futó 71-es számú főútvonal személygépkocsi forgalmának jelentős csökkenését eredményezheti.

- Korszerűbb, kisebb fogyasztású motorok alkalmazása a balatoni hajózásban, a mezőgazdasági erőgépeknél, valamint az építőipari gépeknél.
- Elektromos közlekedés kiépítése. A megye településein üzemelő közösségi közlekedési gépjárműparknak, valamint az önkormányzati, intézményi és önkormányzati tulajdonú társaságok járműveinek megújítása, elektromos járművekre történő cseréje, e-mobilitás kiépítése.
- Kerékpárút hálózat bővítése, kerékpáros infrastruktúra fejlesztése.
- Az érintett települések belterületét elkerülő vasúti és közúti nyomvonalak építésének elősegítése, valamint a nyomvonalak szerepeltetése a rendezési tervek módosítása esetén.

Területfejlesztés-területrendezés összehangolása

Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, a fejlesztési és a területrendezési vonatkozású stratégiai területi tervezés szorosabb összekapcsolását annak érdekében, hogy az egyes területrendszerek (területegységek) céljait a területfejlesztési és a területhasználat- szabályozási eszközök egymással szinergiát eredményezve szolgálják. Jelen területfejlesztési program ilyen szempontból akkor éri el maradéktalanul célját, ha céljai és konkrét beavatkozásai be tudnak épülni a megyei területrendezési tervbe is a soron következő felülvizsgálat során - bár tudvalevő, ennek legfőbb akadálya éppen a jelenlegi jogszabályi kötöttségekben keresendő.

A térségi tervezési tevékenység egységességének biztosításakor fontos feltétel a tervezési rendszernek keretet adó közös térségi értékrend kialakítása megyei, települési és térségi szinten is. Ehhez a tervezési tevékenységek mozgásterét szabályozó országos szintű **fenntarthatósági keretstratégiák** kidolgozása szükséges nem csak országos szinten, de kifejezetten az egyes térségekre vonatkozóan, a helyi adottságokhoz igazodóan, mely a fenntarthatóságon túl más horizontális irányelveket is rögzíthet (pl. esélyegyenlőség, biztonság, örökségvédelem). A keretstratégia egyrészt olyan, a térségi fenntarthatóság megteremtéséhez szükséges vertikális célokat rögzít, melyeknek helyet kell kapniuk a célok témáját és az adott térséget érintő tervekben, másrészt a fenntartható fejlődést biztosító horizontális célokat, melyek minden, a térséget érintő fejlesztési tervdokumentumban rögzített célba beépülnek.

Településrendezési eszköztár fejlesztése

Településrendezési eszközökkel elő kell segíteni a település zöldfelületeinek növekedését, valamint felmérni annak lehetőségeit. Fontos szempont ezek mellett, a közterületek esetében a megfelelő árnyékolás, fák alkalmazásával védett pihenő-, várakozó és játszóhelyek kialakítása, illetve ennek szabályozása. Szabályozható a területek beépíthetősége, ennek során törekedni kell a már beépített, de használaton kívüli területek hasznosítására, annak ösztönzésére. Új zöldterületek és zöldfelületek kijelölése és megvalósítása mellett a **biológiai aktivitás növelése** a már meglévő épületállomány átalakításával is elérhető - zöldtetők, zöldfalak alkalmazásával.

Megújuló energiatermelés

Javasoljuk a **megújuló energiatermelésre javasolt** területek övezeti lehatárolását, összehangolását. Vizsgálni szükséges, hogy hol találhatóak kedvező feltételek a szél-, víz-, nap-, geotermikus erőművek telepítésére és üzemeltetésére. Veszprém megyében jelenleg Ganna, Pusztamiske, Veszprém, Királyszentistván, Berhida, Várpalota településeken van napelemes kieserőmű engedéllyel.

Terhelhetőségi elemzések

A fejlesztési lehetőségek területi vetületének meghatározásánál elengedhetetlen fontosságú a terhelhetőségi vizsgálatok elvégzése (ennek készítését jogszabály is előírja). Ennek megfelelően az infrastruktúra-, naperőműpark, közlekedéshálózat-, településhálózat, fejlesztések kérdéseinél terhelhetőségi vizsgálatnak kellene megelőzni az övezetek lehatárolását. Ennek megkerülése nem lehetséges még akkor sem, ha a felhasznált ágazati fejlesztési koncepciók esetleg tartalmaztak ilyen jellegű vizsgálatot, ugyanis az egyes elemek egymásra hatását, a koncentrált terhelést csak a területrendezési terv keretében lehet vizsgálni.

A megye nagyobb települései körül kialakuló agglomerációk, várostárségek lehetővé teszik a város és a környező vidék harmónikusabb együttélését és az erőforrások koncentráltabb felhasználását. Javasoljuk, hogy a **funkcionális várostárségek**, a legalább 15 000 fő meghaladó területek önálló egységekként jelenjenek meg a területfejlesztési programban. Ilyen térségek Veszprém megyében Ajka a 28 ezres, Pápa 30 ezres és Veszprém a 61 ezres lakosság számmal.

5. Javaslat a megyei területfejlesztési dokumentumok által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre

A területfejlesztési koncepció és program minden esetben keretet szab a tervezett fejlesztések kihejelölésében, ezért a jelen TFK módosítás és TFP beépül más térséget érintő fejlesztési stratégiákba, koncepciókba, tervekbe. A TFK és módosítás mégis legnagyobb hatással településrendezési eszközökre lehet. A TFK eredményeinek, kereteinek proaktív módon kell befolyásolni a **területrendezést**, illetve a **településrendezési tervezést**.

A területrendezési tervezés, a megyei terv készítése sajnos időben elválik a területfejlesztési tervezéstől, ezért fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy területfejlesztési elvek megjelenhessenek a területrendezési tervezés során, a majdani módosítása során.

A minden térségre készülő tervnél, stratégiánál, ágazati koncepciónál javasoljuk, hogy a **zöldinfrastruktúra** elemeinek védelme, a hálózat fejlesztése, az egyes területek minőségi paramétereinek javítása mindenhol kiemelt figyelmet kapjon. A tervezés során a ZFI és biológiai aktivitás érték számítások, faérték számítások mellett az ökoszisztéma szolgáltatások komplex megközelítése is épüljön be a közgazdasági számítások költségkalkulációiba. Az új EU Zöld Egyezmény keretében jövőre KEHOP Plusz támogatással megindul a 20 ezer főnél nagyobb településekre zöldinfrastruktúra terv készítése. A megyében ez három várost Ajkát, Pápát, Veszprémet érinteni fog. Az új típusú zöldinfrastruktúra tervekné a zöldfelületek mennyiségi, minőségi, elérhetőségi és hálózatosági mutatóit növelni szükséges mind bel és külterületen.

Javasoljuk, hogy a zöldinfrastruktúra mutatók minden terv, stratégia esetében mint indikátorok megjelenjenek.

Javasoljuk, hogy a készülő **települési arculati kézikönyvekben (TAK)**, **településképi rendeletekbe** (rendelet a településképi védelméről), kerüljenek kiegészítésre a zöldfelületi arányra, a zöldfelületek kialakítására, nagyságára, az erdők és galériaerdők védelmére vonatkozó javaslatok.

Javasljuk, hogy a területfejlesztési javaslatok épüljenek be a települési **Fenntartható Energia- és Klímaakciótervekbe – SECAP** és a **Fenntartható Energia Akciótervekbe (SEAP)**. A tervek készítésekor a zöldinfrastruktúra és az ökoszisztéma szolgáltatás elvei minél nagyobb szerepet kapjanak.

Javasljuk tájképvédelmi terület övezetében a **tájbaillesztés** bemutatására látványterv készítésének kötelezővé tételét. Javasljuk, hogy az országos **tájkarakter kutatás (KEHOP)** eredményei a területfejlesztési dokumentumokba is beépüljenek. Az ott megfogalmazott tájminőségi célkitűzéseknek a területfejlesztési dokumentumokban is meg kellene jelenni.

A tervezett **településselkerülő** főutak esetében fokozott figyelmet kell fordítani a környezeti hatásvizsgálat során az Országos Ökológiai Hálózat és a Natura2000 területek érintettségére, az esetlegesen kedvezőtlen negatív hatások mérséklésére.

A **megyei területfejlesztési program** érvényesülése amellett, hogy prioritásai közvetlenül is megállják a helyüket és Veszprém megye 2021-2027 közötti fejlesztésének sarokpontjait képezik, a kistérségi részprogramokon és a települési projekteken keresztül, valamint a megyei területrendezési terv módosításán keresztül és a településrendezési tervek révén érvényesül.

A területfejlesztési program 3 átfogó és 10 stratégiai céljának, az 5 prioritástengely tartalmának, beavatkozásainak és a konkrét fejlesztési programoknak meg kell jelennie a különböző megyei, kistérségi fejlesztési, tervezési dokumentumokban (megyei fejlesztési koncepciók /turizmus, környezetvédelem, közlekedésfejlesztés, stb./, megyei területrendezési terv, településrendezési eszközök és stratégiák, tervek, LEADER programok, a kistérségekhez, mikrotérségekhez, járásokhoz kapcsolódó további programok).

A megyei területfejlesztési program által befolyásolt területi és ágazati tervekben, koncepciókban érvényesítendő szempontok:

- A fenntarthatósági kritériumoknak megfelelő fejlesztések támogatásának elsődlegessége a megye foglalkoztatási központjaiban valamint a vidéki térségeiben.
- A megújuló energiaforrások hasznosítási arányának növelése, a zöldgazdaság, a környezetipar kiemelt támogatása szabályozási és pályázati eszközökkel.
- A klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése, a lakosság és a mezőgazdaság felkészítése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra (vízmegtartás, árvízcsökkentő tározók létesítése, szárazságtűrő növénykultúrák, stb.).
- A Balaton vízminőségének megőrzése, a vízszint biztosítása.
- A megye sokszínű védett természeti területein, a védett természeti területek megőrzése, fenntartásuk, és a körütekintő, fenntartható turisztikai hasznosítás biztosítása.
- A természetvédelmi oltalom alatt nem álló nem védett táj védelmét biztosító szabályozási előírások a területrendezési és a településrendezési tervekben.
- A megye erdőterületeinek megőrzése, fenntartható hasznosításuk az erdő- és vadgazdálkodás, a faipari klaszter és az idegenforgalom céljai mentén, a védelem elsődlegességének biztosításával.
- A jó minőségű termőföldek védelme, kiterjedésük a megyében nem csökkenhet.

- A mobilitás támogatása a közlekedés racionalizálásával, környezetbarát közlekedési módok támogatása.
- A településeken élők életminőségének javítását elősegítő zöldterület fejlesztések elősegítése, zöld városi közterek számának növelése.
- A felszín alatti vizek (ásványvíz- és karsztvízkészlet) mennyiségi és minőségi megőrzése, különösen a Bakony és a Balatonfelvidék területén.
- A megye ásvány- és gyógyvízkútjai vízbázisvédelmének biztosítása.
- Az ivóvízbiztonság és ellátás 100 százalékoságának elérése, ezzel paralel a közműolló zárása.
- A vizek és talaj szennyezések nagy részét adó szennyvizek biztonságos módon történő gyűjtésének és kezelésének kötelezése illetve támogatása.
- A víztakarékos megoldások előnyben részesítése mind a lakossági mind a gazdasági vízigények esetén.
- Az épített környezet, valamint a régészeti örökség, továbbá a védett táj- és településképi értékek megőrzésére kiemelt figyelmet kell fordítani új fejlesztések tervezése és megvalósítása során.
- A kistérségi részprogramok keretében kiválasztott települési projektek előkészítése és megvalósítása során a bányatelkek lehatárolására tekintettel kell lenni.

6. A megyei programban szereplő monitorozási javaslatok értékelése

A területfejlesztési program megvalósulása csak kevésbé direkt módon képes hatni a környezeti elemekre, így a program céljai és a várható környezeti hatások szignifikanciája is kisebb mértékű, mint pl. egy területrendezési vagy településrendezési terv esetében. A stratégia környezeti hatásai is várhatóan sokkal inkább kifejezésre jutnak és érvényesülhetnek majd az operatív programhoz kapcsolódó települési szintű projektek megvalósításán keresztül.

A megvalósulás monitoringja indikátorok meghatározásával történik. A prioritásokat, illetve intézkedéseket összefoglaló táblázat, továbbá a prioritások kifejtése tartalmazza a program egyes elemei megvalósulását mérő indikátorok meghatározását.

A megyei területfejlesztési program monitoring-terve, az egyes prioritásokhoz, beavatkozásokhoz meghatározott indikátorok figyelembe vételével alkalmas a programban előirányzottak megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezeti hatások nyomon követésére.

Az indikátorok módszertanának meghatározásához központi módszertani útmutatás lenne szükséges, azért, hogy valamennyi területfejlesztési programot készítő megye egységes szemléletmód és módszer alapján alakítsa ki a saját indikátor-készletét. Az indikátor-rendszer véglegesítéshez az Operatív Programok elfogadása is szükséges. Az OP-k véglegesítését követően nyílik mód az indikátorok módszertanának meghatározására a további indikátorokra nézve is.

7. Összefoglalás

Az összefoglalás a Környezeti Értékelés legfontosabb megállapításait tartalmazza.

A Veszprém megyei területfejlesztési program környezeti teljesítményének értékeléséhez - megfelelően a 2/2005. (I.11.) Korm. rend. 4. sz. mellékletében rögzítetteknek is - olyan elemzési-értékelési módszertant alkalmaztunk, amely feltárta, hogy a megyei területfejlesztési programnak milyen közvetlen vagy közvetett kihatása lehet a környezetre, milyen környezeti hatások várhatók, illetve a hatások következtében, milyen természetűek és kiterjedésűek a várható hatások. A Program prioritásait egy fenntarthatósági értékrendhez is viszonyítottuk. A Lechner Központ által javasolt fenntarthatósági értékrend négy alappillére:

- törekvés a térségi autonómiára
- más térségek iránti felelősségvállalás
- a térség megújuló képességének biztosítása
- fenntartható térhasználat

A területfejlesztési program célkitűzései környezeti szempontból illeszkednek a Nemzeti Fejlesztés 2030 dokumentum célkitűzéseihez illetve ezen keresztül a Nemzeti Vidékstratégia 2020 tervhez, az Energiastratégiához, a vidékfejlesztési feladatokat magában foglaló Darányi Ignác Tervhez, az egészségügy fejlesztésének alapját képező Semmelweis Tervhez, a közigazgatás megújításának alapját képező Magyar Tervhez, a Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz, a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiához.

A Nemzeti Vidékstratégia kapcsán tovább lehetne bővíteni a területfejlesztési programot a védett és érzékeny természeti területek gazdálkodási programjaival (MTÉT, Natura 2000), „Kert-Magyarország” kertészeti programmal, Génmegőrzés, biológiai alapok fejlesztése programmal, nemzeti erdőprogrammal. A vidékfejlesztést és a természetvédelmet összekapcsoló natúrpark hálózat Veszprém megyei kialakítási lehetőségének markánsabban meg kellene jelenni a területfejlesztési programban.

Az Európai Unió új Zöld megállapodása és az ahhoz kapcsolódó körforgásos gazdaság, zöld gazdaság fejlesztése megjelenik a stratégiai célok és prioritások között. A Közöségi Agrárpolitika (CAP) reformja és az elfogadott Biodiverzitási Egyezmény területi ajánlásai azonban nem jelennek meg a célkitűzések között. Szükséges lenne az általános elvek mellett konkrét mérhető területi célok, nagyságok, százalékok megfogalmazása is. A mezőgazdasági területek 10-át javasolják tájvédelmi területekké alakítani. A leromlott területek 15%-át rehabilitálni szükséges 2030-ig és a védett területek nagyságát 30 %-ra lenne célszerű növelni. A beavatkozások, intézkedések és az operatív programok során figyelmet kellene fordítani célok teljesíthetőségére.

Veszprém megye területfejlesztési programja 3 átfogó célt rögzít, amelyet 10 stratégiai cél alapol meg. A célokhoz illeszkedően a területfejlesztési stratégia 5 prioritástengelyt határoz meg, az ezekhez kapcsolódó beavatkozásokkal. A program tartalma részleteiben ennek a prioritás rendszernek a kifejtését tartalmazza. A prioritások tartalmának tömör, lényegre törő meghatározása adja a stratégia gerincét.

Az 5 prioritás - eltérő tartalmuknál fogva - eltérő súllyal foglalkozik a környezeti elemekkel, környezeti hatásokkal, fenntarthatósági kérdésekkel. A 2. prioritási tengely - a megyei erőforrások fenntartható hasznosítását támogató - kapcsolódik közvetlenül és részletesebben a környezeti fenntarthatóság témaköréhez. A másik három prioritás legfeljebb áttételesen foglalkozik környezeti

vonatkozásokkal. Közülük többnek lehetnek negatív környezeti hatásai is, amelyek ellentételezése szükséges.

A programban kijelölt prioritások elmaradása esetében tovább folytatódnak a helyzetfeltárásban kimutatott meglévő trendek, változási tendenciák. A megye gazdasági erejének növekedésének elmaradása a környezet szempontjából ambivalens eredménnyel járhat. Az új beruházások (ipari parkok, inkubátorházak, Innovációs és szolgáltató központok létrehozása) és létesítmények esetében szükségszerűen tovább fokozódik a környezet terhelése, ezért elmaradásuk még pozitívan is hathat a környezeti állapotra. A beruházások elmaradása a másik oldalról azt is jelenti, hogy a mostani foglalkoztatási nehézségek és más negatív trendek, tendenciák tovább folytatódnak (pl. népességfogyás, elvándorlás bizonyos térségekből, a gazdaság stagnálása, vízkészletek és talajok elszennyeződése, települési környezet leromlása stb.)

A stratégiai erőforrások megőrzése és az utódgenerációk számára történő átadása a fenntarthatóság alapja. A stratégiai erőforrások mértéktelen kiaknázása, vagy elszennyezése már rövid távon is a térség versenyképességének csökkenéséhez vezet. Veszprém megyében a Program szerint ilyen stratégiai erőforrás a természeti táj gazdagsága, változatossága, külön kiemelve a Balaton és a Bakony térségét. A természeti értékek mellett a kulturális értékek változatossága, a táji értékek gazdagsága is kiemelkedő a megyében. Fenntarthatósági és turisztikai szempontból különösen fontos a természetes és természetközeli élőhelyek megőrzése, a biológiai és táji sokszínűség fenntartása, valamint a táji és kulturális örökség megőrzése. A felszíni és felszínalatti vizek, ásványvizek, ásványkincsek, az erdőterületek, a termőföld, a megye legnagyobb részén jó környezetállapot jelent még további olyan erőforrást, amelynek hosszútávú használatát veszélyeztetné a fenntarthatóság elvének elvetése.

A stratégiai erőforrások között kiemelkedő jelentőségű a régészeti és a művelődési örökség. A régészeti lelőhelyek védelme érdekében a 2001. évi LXIV. kulturális örökségvédelmi törvény és a 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendeletben foglalt szabályokat kell betartani. A területen szabálytalan minden olyan a kulturális örökségvédelem területén végzett tevékenység, amelyet jogszabályban meghatározott követelmények és szempontok figyelmen kívül hagyásával, a tevékenységre vonatkozó szakmai szabályok, előírások vagy a kulturális örökség védelméért felelős miniszter által közzétett szakmai irányítói ajánlások és irányelvek megsértésével végeznek.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyen állapotromlással járó tevékenység csak a rendelet alapján, meghatározott engedéllyel végezhető. A földmunkával járó beruházással el kell kerülni a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet.

A területfejlesztési program egyik alapelve a fenntarthatósági szempontok érvényesítése. A megye jövőképe és célrendszere is hangsúlyozza. A célrendszer és a prioritások - a megfogalmazott elvek szerint - nem okozzák közvetlenül a környezetminőség romlását. Egyes tervezett - a megye fejlesztése szempontjából kétségtelenül nagy fontosságú és nélkülözhetetlen gazdaságfejlesztési – beavatkozások esetében a negatív hatások bekövetkezésének esélyét csökkentő kiegészítő javaslatok és szempontok beépítése célszerű a program érintett fejezeteibe. Különösen azon elemek esetében indokolt ez, amelyek magukban hordozzák a környezetkárosítás bekövetkeztének lehetőségét is (1. ill. 3. prioritás). A fenntarthatóság elve, a környezeti értékek megóvása és a klímaváltozás negatív következményeinek csökkentése megfogalmazódott a programban, ugyanakkor Veszprém megyében a környezetbiztonság hangsúlyozását is feltétlenül szükségesnek tartjuk.

A megye környezeti állapota **összességében kedvezőnek** mondható. Az ipari tevékenység terhelő hatásait a magas erdősültség, a gyepek, a víztestek viszonylagosan jó állapota kompenzálni tudja. Az egyes pontforrások okozta kibocsátások néhány térségben (döntően a Veszprém és Várpalota) koncentrálódnak, a határértékek és egyéb vonatkozó követelmények betartását elsősorban ezekben a városokban célszerű fokozottan ellenőrizni.

A kedvező terhelhetőség azonban nem jelenti azt, hogy egy-egy nagyobb léptékű beruházás ne okozhatna akár jelentős negatív irányú változásokat a környezeti állapot terén. A felszíni és felszín alatti vizek jó állapotának megőrzése (elérése) különösen a Balaton vízgyűjtőjén kiemelkedően fontos, mivel a Balaton vízminőségét a vízgyűjtő vizeinek állapota alapvetően meghatározza.